Himmelskibet

Sophus Michaëlis

Sophus Michaëlis

Himmelskibet

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Sophus Michaëlis: *Himmelskibet* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Sophus Michaëlis: *Himmelskibet* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

1. Nemi-søen

Ercole Sabene bar den altid i sin erindring. I dens dyb vuggede han sine blideste drømme. Søen i det gamle krater var i sig selv en drøm. Som skinnende kviksølv på bunden af en grøn jadeskål lå den dybt nede og smilede blindt op imod himlen. Et spejl, Diana havde tabt. Dugget af pustet fra en usynlig mund, riflet af en guddoms åndedrag, blinkende af selve det solgyldne blå, der hviler over jorden som et brustent blik.

Det var jo ikke vind eller brise, der furede vandets følsomme hud. Det var luften selv, der glippede som et låg over søens øje. Søen blinkede sin sjæl op fra en bund på hundrede favne. Kølig og lind, grøn og blid fyldte den perlerunde sø det lukte krater, hvor for tusinder år siden underverdenen havde plasket sin røde ild op mod himlen, læsket af flydende granit og basalt. Jordskorpens glødende sår havde snerpet sig sammen, lavaen var størknet til en kumme, hvori bjergrandens talløse kilder samlede sig til en sø. Bollen, der havde brændt af sydende flammer, fyldtes af vandets kølige fred, hegnedes af druehaver, der hver sommer rakte deres klaser højt på de pyramidestillede stænger.

Diana var kommet og havde bygget bo på kraterskrænten, lukket sin helligdom inde bag dunkle stenege, bag susende cypresser og gyngende pinjer. Hun var i det altsammen. Koglerne faldt fra hendes hår som store kobberbrune spanger og bjælder. Hendes sandaler havde glattet mosset under pinjerne. Hun udstrålede krydret varme, når hun sad i solen på

sin lille tempelterrasse og åndede sine smil over søen, så den duggedes som hinden på en moden drue.

Ercole Sabene gik og drømte i Cesariniernes stille paladshave. Ene gik han ad zigzagstierne mellem tufsten, klædte i lange dryppende venushår, der ustandseligt rislede af kildevand.

Der faldt en cypreskogle for hans fødder – en øredup fra den usynlige gudinde, hvis ånde han anede omkring sig. Cypresserne hviskede. Myrterne duftede i søvne. Laurbærtræerne stod tankefulde med tykke gulgrønne blomsterduske indflettet mellem de lange smalle blade. Under deres violblå skygger lå de sorte frugter og skinnede som tabte jetperler.

Tæt ved kraterskrænten lå en søjle væltet, mosgrå, men frisk knækket, så det rene hvide marmor gnistrede frem af brudfladerne. Ercole Sabene satte sig på søjlen – den stammede fra Dianas helligdom hinsides – og stirrede ned i søens grønne, blinde, uudgrundelige øje.

Dernede, på hundrede favne vand, lå historien sunket til bunds som det visne løv fra fortidens træ. Derovre havde kejserskibet ligget – en eventyrverden af bronze og marmor og skøntfarvet træ. Statuer i skyggen af purpurfarvede sejl. Gyldne ræer som vindharper over det hvide marmor. Søen havde slugt det altsammen. Fiskene havde i et par tusind år været den eneste levende besætning – tavse dykkere, glidende mellem marmorvrag og bronzeskeletter. Et stykke fantastisk oldtid gået til bunds med mand og mus, en kejserdrøm sænket, et romersk miniatur-Atlantis på bunden af en aldrig oprørt, en evig stille sø. Han havde set de opfiskede rester i marmor som fortæret af

lupus; bronze-ulvehoveder med en mægtig ring i flaben; Medusas vilde flammeåsyn giftiggrønt af patina; glasskåle opaliserede og regnbuefarvede, som var oldtidens sol brustet i deres sider.

Skibet … kejserskibet … herskerdrømmen … et legetøj gået til bunds i Pans badekar. Et tyranlune, skinnende som en boble, opløst som en perle i Nemi-søens kviksølvskål. Historien sporløst sænket i tidens danaïdekar, som en vulkan har hulet.

Ercole Sabene vækkedes ved pludselig over sig at høre en rap og snerrende skralde, som gav genlyd i den stille klare luft, der sænkede sig over søen som en glasklokke.

Ja, deroppe kom den klaprende, nutidsåndens eksplosionstriumf, det vidunderlige fremskridt, opfindelsernes mirakeldrage: Se, det er mig, som fik løst det højeste problem. Jeg har gjort årtusindernes drøm til virkelighed, smedet vinger til menneskets skuldre. Hør, hvor jeg kan! Jeg eksploderer mig bort fra den tyngende Jord. Jeg har afluret himlens fugle flugtens hemmelighed. Jeg har skabt flyvere større og vældigere, end naturen nogensinde har drømt.

Ja, dér kom teknikkens gigantiske flyveøgle, hvilende på kæmpevinger, tøjlet af menneskemod, brasende sig frem i den rene klare luft. Men med en sky af stank bagefter sig. Ikke en fugl. En klapredrage, kunstig, mekanisk, uden sjæl. Lutter vilje, lutter eksplosion.

Ercole Sabene faldt i tanker. Han havde som alle mennesker en dobbeltsjæl. Eller snarere: han havde i sit inderste en dobbelttunge, der lå i evigt skænderi med sig selv. Ikke den, der med et banalt ord kaldes samvittighedens røst og taler med blidt bebrejdende skolemesterstemme. Nej, to skarpe Thersites-

tunger, der spillede i hans sjæl som et par hugorme, rejste på halen, og gav sig til at gylpe galde over hinanden.

Ercole Sabene var i samme person konservativ stædig som et æsel og oprørsk som en vildkat. På én gang naiv og verdensbitter; overtroisk og skeptisk; krigsgal og krigshader; optimist og kyniker, ja så dybt spaltet i sit hele følelsesliv, at han på samme tid kunne være chauvinist og verdensborger, jødebeundrer og jødehader, troende og fornægter. I dette sit dobbeltsystem kunne han sværme vildt for opfindere som helte, mens han samtidig ikke kunne slynge skældsord nok mod de samme "teknikere", der for hver ny maskine, de "opfandt", bare jog al ånd og sjæl ud af tilværelsen.

I øjeblikket stod han nu ved Nemi-søen og spyede hån op i luften efter denne "menneskefugl", der symboliserede menneskeånden i dens højeste flugt: Er det, ret beset, andet end den hæsligste klaprestork med stank ud af halen, en rå og plump *deus ex machina,* der med den allerbrutaleste eksplosionsdrivkraft sprutter sig løs fra Jorden og hæver sig op i det himmelske element med sin larm og stank. Pralende som en fræk komediant sidder helten ved rattet og stinker sig gennem skyerne, slår kolbøtter om sig selv og gøgler med de dumdristigste jonglørkunster. Som om man nogensinde har set en kongeørn slå saltomortaler eller en svale vende mølle i luften. Flyvemaskinen er nøjagtig så genial og så materiel, så åndløs og så rå som enhver anden teknisk opfindelse, der imiterer naturen gennem anvendelse af plumpe drivkræfter og rå mekanik. Hvilke fremskridt! Fra det yndefulde sejlskib, der pustes over havet som en svane med krummede vinger, til de tunge kolosser, der stønner sig over vandet med kulfyldte

lunger. Store mekaniske hvaler, usmidige og klodset manøvrerende. For at efterligne disse uhyre dyr, også når de dykker, fandt man på at pumpe vand i skrogene, så de kunne synke. Alligevel, disse undervandsbåde, hvor død og barbarisk en efterligning af naturen! Og hvor råt og åndløst et formål!

Livet selv viste, hvor sjælløs al menneske-mekanik var. Hver fugl, der sejler gennem luften, gør menneskeflyvernes propel-spektakel til skamme. Først den dag, da klapredragen holder op at eksplodere og stinke sig frem gennem luften og lærer at glide med samme lydløse gratie som en svale eller falk, har menneskeånden virkelig lært at flyve. Er ikke knaldgas en uværdig drivkraft? Menneskene har forvandlet naturen til en smedje.

Ercole Sabene stod alligevel med tindrende øjne og fulgte flyveren på hans korte kryds over Nemi-søen. Mennesket deroppe var sikkert ude for at nyde naturens frie salighed. Solen lyste i planernes store runde røde øjenpletter. Maskinen gik gennem rummet suverænt som et projektil, og kraterrandene saluterede ved at kaste smældene fra bred til bred.

Nu, da han havde bjæffet mod dragen over sit hoved, blev han pludselig hed af beundring og ønskede, han selv sad deroppe i læderrustning, stolt som en gud, med kyklop-øjne midt i helvedeslarmen, med højtbankende hjerte over den dristige fart. Det var jo dog kun det døde stof, materien, der skreg og hvinede over sin betvingelse. Luften hylede over at blive pisket af propellen, den døde inerti bralrede i raseri over denne ubetvingelige fremdrift, styret af et par almægtige næver. Se, nu gik flugten højt over kraterranden med dens bræm af

krybende træer. Lige ind i blået! Lyden var overvundet, intet hørtes. Sikker som et flimrende insekt, en guldvinget guldsmed, holdt den kursen midt ind i den luende sol. Herligt, herligt! Udødeligt skønt!

Prikken var borte. Ercole Sabene sænkede blikket og så igen ned i den sølvgrå tavse sø, der rugede over sit dyb, som havde den slugt alverdens romerske kejsere, alle skibe, alle flåder, alle flyvere. Sænkes skulle det hele. Læk var hver opfindelse, grundskudt hver maskine, synkefærdigt hvert skib, menneskeånden hidtil havde bygget. Hvad var der mer at erobre? Hvert hav var besejlet, hvert ocean opmålt. Skibsfartens højeste triumf var undervandsbåden, der lumsk som en haj lurede på tilintetgørelse af alt, hvad der flød på havet. Luftsejladsens stolteste fantasi havde udtømt sig i disse støjende flyvere, som kunne kaste postsække af og hurtigbefordre købmænd, der havde hast med gesjæften.

Hvor kummerligt, hvor fattigt! Ikke en drømte sig et skridt bort fra "verdenshandelen"s alfarvej. Ikke en vovede at styrte sig hovedkuls ud i det endeløse rum, i det vilde univers.

2. Den giftige gas

Trods sit krigshad gik Ercole Sabene en skønne dag samme steds hen som Jordens øvrige dådkraftige ungdom. Også han lod sig indrullere i tilintetgørelsens legioner. Også han fandt sin fjende og sin front og sin retfærdige sag at slå mennesker ihjel for. Som alle andre brave soldater sloges han for sit lands ret, som han vidste, var helligere end alle de andres.

Han var tapper og ærekær, og det faldt i hans lod at blive helt blandt helte. Når han på orlov kom tilbage fra ildlinjen til de store byer, blev også han i balsalen omsværmet af skønne beundrerinder, der begærligt spurgte efter bedrifter.

Nationens største idealer var selvfølgelig de uforlignelige flyvere, der samlede på nedskudte fjender som indianere på skalpe. Ingen Alexander har været mere tilbedt end den syvogtyveårige flyverkonge, der bar rekorden for ødelagte aëroplaner. Den bedrift at sende en modstander ned fra tusind meters højde som et brændende skelet og et forkullet ådsel var heltemodets højeste triumf. Aldrig havde verden kendt så stolt og berusende en jagt. Ingen lystmorder har smagt en sødere pirring.

Når helten steg ned fra sin himmelflugt og gik om på den flade jord, var hans bryst prydet med flere alen regnbue. "Spektralanalyse" kaldte Ercole Sabene det, når hans krigshadende Thersites havde overtaget.

De gik allesammen med spekter på brystet. Også han selv. Det så virkelig ud, som om mandshjertet var spektralanalyseret og hængt uden på uniformen: blåt og hvidt og rødt og grønt og

gult i en stribet rigdom, hvor hver farve svarede til sjælens lødige sammensætning af mod og rådsnarhed, dristighed og uforfærdethed, had og mordlyst, håndgranater og bajonetstik.

Ercole Sabene kunne skelne alle krigsdyderne i deres rækkefølge. Hver stribe betød noget bestemt. En smal stærktgrøn stribe udlagde han som de giftige gasarters spekter. Når han så på sit eget bryst, savnede han den, men følte et kildrende gys i en sikker anelse om, at den nok skulle komme.

Unægtelig var han tapper. Var der to sjæle, der skiftevis kommanderede i hans indre, skete det heldige altid, at netop heltemodet havde tur, når han skulle gå på, mens bagefter "krigshaderen" gav sig luft i de mest rasende skældsord over, at det var for sent. Spektralstriben på hans bryst blev ved at vokse – hvad hjalp det så, at krigsnihilisten afmægtigt spyttede på de stolte farver?

En nat lå han udkommanderet på forpost i sin løbegrav og underholdt sig med flyvere, lysprojektører og bombesprængninger.

Vanen sløver. Hans folk døsede lidt for tit, og han måtte jævnligt pirke ved dem, at de ikke sov ind i mudderet.

Han havde taget den besværlige gasmaske af og stod og indåndede den skarpe forårslugt, der ligesom var blandet med en kvalm sødlig gødningstank. Der var sikkert ikke andet end kadavergødning på disse kanter.

Projektørerne begyndte at genere ham – de søgte dybere og dybere ned i hans løbegrav. Nu og da skar de ham i øjnene på en underlig uforskammet måde. Det klippede i synsnerven, og han blinkede opad.

Da så han nogle underlige små uldne projektiler komme plumpende som snebolde eller garnnøgler. En slog ned på bunden af løbegraven. Den sprang ikke, men lå og bovnede som en lille kugleformet grøngul sky.

Pludselig begyndte den at krybe frem som en stor grå orm. Han kom til at tænke på et japansk eller kinesisk legetøj, han engang havde set. Men blev i samme nu grebet af rædsel, der fik hjertet til at hamre, så han kunne høre brystkamret gungre hult for dets slag: Dér var den – gassen – giften – kvælerslangen – den dybe, lavtgående, der ville fylde løbegravens bund og om et øjeblik krybe ind i hans egne lunger og fortære dem med sin syre.

Han slog masken for sit ansigt, så det sortnede for øjnene. Han ville skrige til sine folk, at de skulle rejse sig og retirere. Her gjaldt det ene om at holde hovedet oppe. Den, der segnede, så gassen kunne nå hans åndedræt, var redningsløst fortabt.

Men skriget blev ham stikkende i halsen. Han ville kravle op ad brystværnet for at undgå dødstågen, der allerede kvalmede om hans ben. Da sang det i hans hjelm, som blev han ramt i hovedet af en skovl, og han sank baglæns tilbage i gifttågen – i Lethe – i døden. Et mælkehvidt slør bølgede for hans øjne, der spilede sig op bag glassene. Og han slubrede døden i sig som et uhyre bæger absint.

Mærkeligt, at døden ikke var mere ubehagelig. Den kom som en prikkende vellyst, han aldrig forhen havde kendt. En hyacintagtig duft, der steg til en højde, en renhed, en styrke, som ville den spalte hans næseben højt op i hjernen. Samtidigt en berusende, næsten kønslig syrelugt, som blev hver fiber i hans legeme taget med vold. Han krympede sig som for et

favntag, hans arme slappedes, han lå blot for dette vældige dødskys, han gav sig hen, han ville ikke andet end give sig hen.

Hans sidste blik søgte opad gennem det knuste maskeglas. Dansede stjernerne deroppe? Gassens mælkede flod havde allerede fyldt ham. Hans lunger sugede giften ind, som en svamp mætter sig med eddike. Blodet begyndte at koge i bronkierne. En stjerne tændte himlen i brand, så den blev en eneste flamme – en dør slået op til en uhyre smelteovn, der sugede ham til sig som et fnug.

Ja, han blev draget opad, hvirvlet til vejrs, som var han pludselig blevet grebet af en magnetisk strøm. Det var altså døden: at blive suget fri for krop og lemmer, for hylster og harnisk og maske og hjelm, at blive løftet op af mudderet og livet som af en kasteskovl for at slynges ind i et flammegab, i den evige fortærelse, i verdensbranden, der lutrer og tilintetgør og får selv slakkerne til at blive som avner i et bål.

Så var der intet mere: Leve den evige død!

3. Reddet

Han var til igen.

Han var til som en streng af smerte, hvori livet, det usynlige liv, rispede som med én finger. Han var en eneste blotlagt nerve, en harpestreng af ve, hvori bevidstheden greb.

Han kunne hverken bevæge hånd eller fod, men mund og øjne stod åbne i et stort stumt spørgsmål. Intet af, hvad han sansede, svarede til hospitals- eller lazaretforestillinger. Han lå ikke i en seng, men i en art svøb eller kurv, ikke mellem lagener, men hyllet i et uldent og blødt violet stof. Rummet havde ikke faste konturer. Lyskilden kom ikke fra blus eller lampe, men et dæmpet lilla skær sivede omkring ham. Han følte sig som lukket inde i det krusede dyb af en fyldt blomst.

Der var ingen sort febertavle bag hans hoved, heller intet andet for hans flakkende blik at fæste sig ved, intet bord, ingen klokkestreng, ingen knap at trykke på. Alligevel måtte han være under behandling. Han hvilede uden vægt og tynge, dækket til som et barn i sin vugge. Han levede, han drog ånde. Han kunne føle vejrtrækningens rolige bølgen i sine lunger – de var ikke fortærede, ikke ætsede bort af den giftige gas.

Han havde ikke hørt nogen dør bevæge sig, men pludselig stod der én hos ham. En mand, tilknappet, skægløs, stramt klædt som en feltmand, men uden de mange lommesække og – Ercole Sabene bemærkede det straks – uden det stribede bånd på venstre brystside.

Manden sagde ingenting, men lagde tyssende pegefingeren på læben, derefter fjernede han af patientens næsebor to

vatpropper, hvis tilstedeværelse han først nu fornam, idet luften stak ind i ham som to iskolde syle. Nyt vat blev stukket ind og fyldte ham med en kvalm narkose, så hans øjenlåg faldt til som to ventilklapper.

Skikkelsen stod over ham og smilede, da han påny slog blikket op.

– Stikker det endnu? spurgte han med en besynderlig klinger melodisk stemme, som var det et urværk, der talte, og skiftede vattet igen. Ercole Sabene kunne kun svare med blikket og ved at fortrække mundvigen.

Så lå han længe og trak vejret med den yderste varsomhed. Hans hjælper stod foran ham med korslagte arme. Hans dragt syntes af samme mørkviolette farve som alt det andet. Ercole Sabene stirrede på ham med behag. Han holdt sit smukke unge hoved lidt skævt til den ene side og havde noget skråt opadvendt i det fulde åbne blik. Panden var underlig lav, men det mørke hår stod stejlt derover med et krus som en mangefliget krysantemum. Ansigtet udstrålede en ejendommelig frisk, næsten drengeagtig energi. Ercole Sabene huskede med ét, hvad det var for et hoved, der havde denne vredne, himmelvendte holdning og dette opadhigende blik: Alexander, således som oldtids-busterne skildrer ham.

– Ti blot stille! nikkede dette hoved til ham: og lig rolig. Jeg ved, hvad De vil spørge om. Og kan svare på det allermeste. Selv om De næppe vil tro mig. Hvor De er, og hvordan De er kommet her? Det kan jeg sige Dem med det samme. Jeg var ved at lette og slå fuld strøm. Vi gik kun et par hundrede fod over jorden og havde endnu ikke skiftet tyngdepunkt. Min projektør ramte stedet, hvor De stod. Jeg så Dem segne i den hvide sky. Vor

sidste ankerhage slæbte endnu på jorden og greb ved et tilfælde fat i Deres smadrede gasmaske. De hang ved, da vi halede op. De var fyldt af gassen som en svamp af syre. Vi nænnede ikke at kaste Dem af, skønt De var helt færdig. Vi måtte behandle Dem med vore iltmaskiner i timevis, før De gav livstegn fra Dem. Men nu har vi renset Deres lunger helt ud i spidserne. De ånder, De lever, De er Dem selv igen, ikke?

Ercole nikkede med sjælen i sine øjne. Hans mund bævrede, sprængfuld af spørgsmål.

Hjælperen smilede forstående: Ja, det kommer altsammen. Vent! Jeg er selv ved at sprække af videbegærlighed. Jeg må ud og se. På gensyn!

Med ét var han borte. Ercole Sabene hørte ingen dør lukke sig efter ham.

4. Astronomisk optagelses-teater

Var der gået minutter eller århundreder, før han igen fik besøg? En bredskuldret kæmpeskikkelse, herkulisk også af hoved, med et overskæg som en lille halvmåne og med små elektriske, ligesom rødtgnistrende øjne.

Han så på Ercole Sabene som på en flue, man vil til at fange i sin højre hånd.

– Kort og godt! sagde han, som klaprede han på en skrivemaskine. Kaptajnen sender mig herind. Jeg er dr. Krafft, Alexander Krafft. Hvad vil De så vide mere? Vi har ikke tid.

Ercole Sabene slog mimrende munden op. Kæmpen snappede spørgsmålet fra ham.

– Hvor De er? Længde og bredde har vi ikke længer. Og De er sagtens ikke astronom, vel? Og jeg har, Fanden tordne mig, ikke tid til at holde populærvidenskabelige foredrag. Vent og se selv!

Dermed vendte han ham ryggen. Ercole Sabene så, hvor den ene store hånd klaskede i den anden af utålmodighed.

– Er De ikke stærk nok til at komme i tøjet? spurgte han og vendte sig igen.

– Jo, jeg tror, sagde Ercole Sabene og forbavsedes over, så let ordene fløj fra stemmen.

– Så tørn ud og kom og se! sagde kæmpen. Her ligger nyt bentøj til Dem, for De gik, reverenter talt, i skidt til midt på livet.

Ercole Sabene var igen alene. Længe lå han og tøvede med den kraftanstrengelse at lette overkroppen over ende. Da han endelig besluttede sig, løftede han den som en fjer. Havde han ingen vægt mere? Først, da han gyngede sine fødder ned fra lejet, fornam han en sær sugende stivhed i de lodrette ben.

Han stak dem i et par bløde filtstøvler, han stødte på, og prøvede at stå. Hoved, krop og arme vejede ingenting mere. Han løftede sine hænder som et par fnug. Kun gulvet ligesom sugede hans fødder. Når han løftede sålen, var også foden let, men måtte overvinde en modstand, som når man trækker stål fra en magnet.

Ercole Sabene søgte at sunde sig, men hans hjerne gik i stå. Mekanisk trak han sin uniformstrøje på. Nu huskede han: det var den fineste, han ejede – de andre var itu. Tankeløs stod han og så på båndstriben over venstre bryst. Alle farverne forekom ham forvanskede, ligesom slukte. Fingrene gik automatisk til den vante lomme og fandt både cigaret og voksstikker. Søvngængeragtigt gav han sig til at ryge. Han lagde mærke til, at den brændende aske ikke var rød, men sølvgrå.

Han vaktes af sin sløvhed ved, at cigaretten blev slået ud af hånden på ham. Alexander-hovedet lyste tæt foran ham.

– Væk med den dumme vane! Trænger De til stimulanser, så har vi dem bedre. Kom med!

Ercole Sabene følte sig trukket afsted med en ejendommelig varm og tør hånd i sin. Aldrig havde han bevæget sig så let og hastigt. Han kunne ikke skelne døre eller vægge eller trapper, men skiftede dog bestandigt rum. Ind og ud! Op og ned! I halvlys bølgede rummene forbi ham, som gled han gennem en labyrint af kulisser, der ideligt forandrede farve.

Fra det violette lys kom han gennem en lang gang af et skær som en grøn pinjeskov set op mod himlen, dernæst opad gennem et svalt fløjlsbrunt halvmørke, ulmende af lys som iris i et øje. Trappen havde ingen trin, men stigningen var stærk, skønt uden besvær. Han trådte hele tiden som i filt, fødderne klappede til og fra som over en række usynlige sugekopper.

Pludselig befandt han sig i en art høj kuppelsal, der usikkert svømmede i et matgyldent skær, som mest af alt mindede om et potenseret måneskin: blafrende og gøglende, fosforgrønt og svovlgult, glidende og ulmende, stærkt og dog blødt, sammensmeltet af usikre genskærstoner.

Ercole Sabene stod blændet på sine vægtløse, men fastsugede ben og så sig om.

Rummet havde en underlig kegleformet karakter, som stod han i centrum og stirrede op gennem et vældigt kugleudsnit, overhvælvet af et stykke kugleflade, transparent gennem en tyk sleben glasskive.

Rummet var befolket af skikkelser, der hver havde sit at passe: håndsving og kontakter, slanke opstandere, apparater og pulte. Lyset var akkurat stærkt nok til at studere de udbredte kort og gøre optegnelser i bøger og journaler. Øjnene gik frem og tilbage mellem disse og kuppelskiven foroven, hvorigennem skæret faldt.

Over de andre ragede dr. Kraffts kæmpeskikkelse; med hænderne foldede bag sin nakke stod han og stirrede ufravendt mod oven. Ingen talte højt; ingen gjorde bemærkninger, da Ercole Sabene kom. Kun dr. Krafft kaldte: Avanti! Manden med Alexander-hovedet slap hans hånd, og Ercole Sabene stod alene og løftede sit blik som de andre.

Han havde engang set Månen i en observatoriekikkert og inddrukket et mærkeligt smertende indtryk af spøgelseslyset på disse sære bjergkamme og udbrændte kratere, der rynker sig bort som livløse vorter i et for evigt forhærdet klodeansigt.

Kun et nu havde Ercole Sabene en fornemmelse af, at det var dette døde ansigt, han genså i forfærdende nærhed, vokset, forstørret, vildt og rynket som et stykke hud, der ses under en lup.

Straks efter var han klar over, at det ikke kunne være Månens kolde livløse fjæs, i hvis rynker han stirrede ind. Det var et levende, et åndende klodeansigt, han så, skiftende, lysbeåndet, overgydt af sølvhvide smil, foranderligt af lysere drivende pletter, der slettede og afslørede, fortrak bjergkædernes bryn, fik snetoppe til at tindre og ligesom kastede rosenrødme over store blonde flader.

Han kunne skelne farver, der voksede frem under hans blik og blev dybe af lys og skygge. Under vældige hvide skydrifter blussede glødende opaltoner frem. Dunkelgrønne tåger måtte være skove. Faste konturer trak sig op, omrandede af store blege ensartede flader. Det måtte være have. Tinblå glatte pletter lå spredte under en ru kam af skygge, isprængt med hvide prikker.

Pludselig var han orienteret: Ja, det måtte være Norditaliens søer, hvis former han kendte ud og ind. Hans blik var med ét hjemme og begyndt at spore kendte linjer over et uhyre kort. Fladerne sprang plastisk frem, fyldtes af farver, gennemrisledes af floder, nu og da med søer som uregelmæssige perler, med sære knuder, der lignede mineralske krystaller: det måtte være byer. Ja, dér under vældige hvidplettede bjergvolde – nærved

søpletterne – den store takkede ru krystal – som et stykke svovlblomst – måtte være Milano. Og derude til siden, glidende ind i havets glitrende sølv, lagunernes dronning, Venezia! Bevæget tog han sig til hovedet og fandt på den uhyre projektionsflade selve den evige stad, Rom.

Ercole Sabene tålte ikke at se mere af dette forunderlige lysende syn. Det var som at stirre sig blind i en uhyre muslingeskal, hvor perlemoret tindrede i tusinde toner fra bleg rosa til åreblåt og perlehvidt.

Han holdt hånden over de smertende øjne, som ville han trykke denne magiske svindel itu med et fast tag. Han måtte jo sove, han måtte drømme. Det var øjenforblændelse. Et drevent udført optisk kunststykke. Han var faldet i hænderne på en flok illusionister, der var ved at sætte et storslået panorama op. Han var til generalprøve på et pragtnummer: Jorden set i måne- eller planetperspektiv.

Underligt, så instruktører og maskinister gik stilfærdigt til værks. Der lød ikke kommandoer eller eder, der foretoges ingen ændringer, der skruedes ikke op og ned på belysningen. De medvirkende stod stumme som statister og stirrede op i denne fantasmagori, de havde fremtryllet og øjensynligt ikke fandt noget at rette ved. Knap nok, at man hørte en kontakt knirke eller et papir knitre. Intet hørligt maskineri, ingen dynamo-snurren, ingen remskive-susen, ingen klingren af målernåle. Allerhøjst et stakåndet vejrpust fra de tavse betragtere, hvem deres eget værk gjorde målløse. Han så Alexander-manden, hvem dr. Krafft havde kaldt Avanti, stå som fastnaglet til en opstander med det sværmeriske skråblik rettet mod det magiske illusionsnummer. Kæmpen selv lå lænet bagover en

pult, så hans ansigt var parallelt med synet deroppe. De andre skikkelser rørte sig lige så lidt. På gulvet ved sine fødder så han et mongolsk ansigt blinke med et par store hornbriller.

Da Ercole Sabene igen vendte sine øjne samme steds hen som de andre, gik der et gys igennem ham af en aldrig forhen følt ekstase.

Det kom ham virkelig for, at hans blik svimlede hen over et stort stykke jordklode. Synsfeltet omfattede nu hele Europa lige fra den skandinaviske halvø til ned over det tungede flimrende middelhav og ind i Nordafrikas hvide Sahara-flader bag den broderede kystbræmme. Storslået! Gennemtænkt rigt i de tusinder af enkeltheder – intet glemt, alle effekter taget med. En enestående fantasi!

Man kunne endogså se, hvor sollyset i dette øjeblik holdt op i en flimrende og gnistrende linje midt igennem Island. Et begsort mørke lå på den anden side af meridianen. Enkelte gnister, der blinkede frem af det hinsidige nattemulm, skulle være bjergtoppe, ramte af den opgående sol.

Aldrig havde Ercole Sabene set et mesterligere skuespil. Hans øjne var ved at sprænge sig ud af hovedet. Han stirrede så længe, at han troede at se jordfladen krybe ind i mørket og sollyset afsløre stadig nye linjer og punkter. Mage til illusion havde han aldrig set.

En hånd lagde sig på hans skulder. Avantis stemme klingrede i hans øre:

– Er det til at begribe? Havde De tænkt Dem dette muligt?

Ingen af dem tog øjnene fra kuplen. Ercole Sabene svarede med oprigtig beundring:

– Nej. Det er storartet. Min kompliment! Jeg har aldrig *drømt* noget lignende. Det er *fabelagtig* godt gjort.

Alexander-blikket gled et øjeblik ned over ham og lysnede i et smil, som tog det gyldenglansen med deroppefra.

– Gjort!?

– Jeg mener, dette her vil gøre sig, rettede Ercole Sabene. *Jeg* har i hvert fald aldrig set noget lignende. Sådan et nummer –

Han kom ikke længer. Avanti tog med begge sine hænder om hans hals som for at ruske ham vågen:

– *Nummer*, menneske!

– Ja, et enestående nummer, ingen endnu har hittet på, svarede Ercole Sabene og lod sine øjne synke – de gled lige ind i Avantis tindrende mørkeblå: Den mest grandiose cinema, jeg endnu har set. Astronomisk optagelsesteater – noget virkelig nyt!

Det løb pludselig rundt for Ercole Sabene. Han var ved at skvatte om. Han svajede som et siv på de faststående fødder. Avanti opfangede ham i faldet og førte ham ud.

Ercole Sabene lukkede øjnene.

– Lyset er for voldsomt, stammede han; det angriber øjnene. Det må De dæmpe.

– Ja, ja. Det har De ikke godt af. Jeg tror, De har bedst af at sidde lidt i enecelle for at sunde Dem.

Ercole Sabene lod sig lede som et barn.

5. I enecellen

Ercole Sabene sad og faldt sammen i sig selv. Indtrykkene havde været for stærke. Han vidste snart ikke andet, end at han var ene og aldrig havde smagt en så fuldkommen stilhed.

Selve stilheden var lydløs. Den bruste ikke. Der var ingen verden omkring ham. Han følte sig som under en uhyre glasklokke, hvor al lyd var pumpet ud. Ingen fjerne skridt, ingen hundegøen – intet skud, ingen sprængning i jorden. Hvor længe var det siden, han havde levet i sit løbegravs-helvede? Han lyttede ind i sig selv, men kunne ikke engang høre livet koge i sit eget indre. Pulsen slog ikke. Der var kortslutning i hans blod.

Da vristede han sine øjne op og så selve den uendelige stilhed i mulmet omkring sig. Den drev ned over ham som et slusende vandfald for at synke i det bundløse intet.

Mørket lå om ham som et mumiesvøb. Men hans opspilede blik skar igennem. En lang gabende flænge i mørket, så hans syn kunne styrte sig ud og flyve – millioner af mil. Thi dér, i den lange flænge i mulmet, stod pludselig stjerne ved stjerne, myldrende bort i uendeligheden.

Det var kun et udsnit af stjernehimlen, han så, han kunne ikke orientere sig – hvad kendte han til stjerner udover husbehov? Stjernebillederne stod overskårne af den brede flænge, de stirrede fremmed og koldt på ham. De havde heller ikke det vante spil som af diamanter på sort fløjl i et oplukket skrin. De hverken sitrede eller blinkede, de stod kun som

prikker af fast ild. De kunne ikke skyde deres stråler ud og ind som de rigtige stjerner på den rigtige himmel.

Ercole Sabene begyndte at samle sig og genvinde sin naturlige overlegenhed. Kunststykket havde sine væsentlige og iøjnefaldende mangler. Iscenesætteren, opfinderen af dette astronomiske kosmorama, havde ikke formået at få sine stjerner til at blinke. Skønt opgaven aldeles ikke kunne være uløselig. Enhver nogenlunde habil maskinmester kunne få sin teater-stjernehimmel til at funkle nogenlunde illusorisk – det var ikke sværere end at lave bevægeligt bølgesprøjt eller glitrende måneskin på havet.

Ercole Sabene var ikke længer i tvivl om, hvor han befandt sig. I et stort og sikkert meget kostbart og glimrende installeret kosmisk teater, der havde til program at give astronomiske sensationer. Det skulle sandsynligvis startes under en pompøs titel som "Rejse gennem Universet" eller lignende. Det første nummer: "Jorden set fra Månen" var imponerende, dette her langt ringere. Det kunne ikke gå at præsentere stjernehimmel *uden* stjerneblinken.

En ny iøjnefaldende mangel opdagede han snart efter: Der var ingen rotation i dette univers. Stjernerne flyttede sig ikke, de stod uforanderligt på samme plads i det lange tværsnit. Karlsvognen fik han langt om længe kig på, men den lå forkert væltet med sin vognstang, for nu ikke at tale om, at Nordstjernen slet ikke var til at finde. Dette og meget andet måtte gøres om. Både den nordlige og den sydlige stjernehimmel måtte vises og i rotation, så man så det hele i løbet af en halv eller hel time med planeternes baner skrivende sig ind mellem fiksstjernerne.

Trods alt dette måtte han indrømme, at billedet, som det var, ikke var uden en egenartet og opløftende stemning. Navnlig den fuldkomne stilhed var betagende. Dette, således at sætte sig hen på uendelighedens veranda og få et indtryk af at stirre ud i bundløse dybder, var fundet på af en mand med fantasi. Tanken var frugtbar. Der kunne utvivlsomt komme noget rentabelt ud af en fornem og stilfuld cinema med den art sensationer. En stor mondæn restaurant – Aventinerhøjen f. eks. i udvidet format: over ruinernes mastodontbuer, over alleer af sorte vandrende cypresser, bag Sabinerbjergenes diademer af lysgnistrende byer skulle stjernehimlen højne sine bundløse perspektiver med en vælde som her og jage sit gys i beskueren. Men rotation og blinken måtte til.

Ercole Sabene så en skikkelse ved sin side, en silhuet randet af stjerner, og genkendte Avantis stemme:

– Hvordan går det, landsmand? Kan De stå for dette syn?

Ercole Sabene rejste sig: Ja, nu *står* jeg. De må ikke tage mig ilde op, at jeg er ved at blive træt af Deres effekter, enten De så bruger lys eller mørke. Skal vi nu ikke vende tilbage til Jorden? Ved en almindelig pære på 25 lys vil jeg meget bedre kunne sige Dem min uforbeholdne mening. De må undskylde, der er ikke så lidt at rette.

– Haha! lo fra mørket en dyb bas, der måtte være kæmpen dr. Kraffts: Hvad sagde *jeg?*

– Jeg ved ikke, hvad De sagde, svarede Ercole Sabene irriteret. Men jeg gentager: Lidt lys, om jeg må be'. Jeg er vant til at se den, jeg taler med.

– I "Enecellen" er der ikke indlagt lys, kom det fra Avanti. Men hvis De vil gå med op til "Jorden" –

– Hellere end gerne. Det var jo det, jeg foreslog. Vi kan måske nu gå ind på Deres kontor.

– Hahaha! drønede det igen fra kæmpen.

– Den, som ønsker at grine ad mig, sagde Ercole Sabene opbragt, må helst gøre det, så jeg kan se det.

Der kom intet svar. Dr. Krafft måtte være forsvundet. Ercole Sabene følte sig trykket til sæde, og Avantis urspinkle stemme klang tæt ved ham:

– Jeg forstår, at de altovervældende indtryk går Dem til hovedet.

– Mit hoved fejler ikke noget.

– Derfor anbragte jeg Dem her i "Enecellen". Hvor vi går ind, når vi trænger til at kølne os.

– Jeg har ingen trang til at svale min hjerne. Bare mine øjne. Jeg blev blændet af den altfor stærke belysning på Deres "jordpanorama", eller hvad De vil kalde det. Jeg er kold nok til at se alle fejlene. Og dette her – han favnede bredt ud mod stjernerne – kan De virkelig ikke byde publikum. Deres stjerner er for store, og så kan de jo ikke engang blinke.

– Men du evige Osiris – blinke! Behøver jeg virkelig at forklare Dem, hvorfor de *ikke* blinker?

– Når De selv kender fejlen, burde De ikke vise Deres "billeder", før den er rettet. Det kan da ikke være nogen heksekunst, ved jeg.

– Men er De da slet ikke *med*? Har De endnu ikke begrebet, *hvor* De befinder Dem?

– Det er ikke Dem, der har fortalt mig det. Men dummere er jeg ikke, end at jeg forstår, De bruger mig som naiv tilskuer –

hentet lige ind fra gaden – ved en mildest talt mangelfuld prøve på Deres nye cinema-sensation.

– Prøve! Cinema! Ercole Sabene følte Avantis hånd famle om sit håndled.

– De behøver aldeles ikke at føle mig på pulsen.

– Drømmer De? Har De taget skade på forstanden? Tror De virkelig, De er i et biografteater?

– Hvad skulle det ellers være? spurgte Ercole Sabene tørt. Han så forbavselsen gå som et hvidt lys over ansigtet foran sig.

– Hvad det ellers skulle være?! Kære ufrivillige passager, som vi har fisket op i sidste øjeblik – har De alligevel fået en hjernerystelse, eller kan De opfatte, hvad jeg siger? Har De mistet evnen til at se? Kan De da høre, hvad jeg siger? De er ombord på *"Kosmopolis"* i fart fra Jorden til planeten Mars.

Ercole Sabene vidste ikke bedre end at lalle efter som et lille barn: Kosmopolis – Jorden – planeten Mars! Altså ikke på et hospital, men på et galehus? Lys! Lys!

– Her er ikke andet lys end det derude, svarede Avanti ganske stille. Jeg overlader Dem til Deres betragtninger.

– Derfor kalder De det "enecelle"! Men jeg vil ikke være her. Jeg vil ud! Hører De? Vil De øjeblikkelig lade mig gå! De har ingen ret til at spærre mig inde. Jeg vil ud! Hjælp! Jeg springer ud af vinduet.

– Ja, spring blot!

Ercole Sabene gav sig til at dunke ud mod stjernerne, men følte en modstand som af fodtykt glas: Hjælp! Jeg vil ud! Vil De øjeblikkelig vise mig udgangen! Vil De gøre lys! Jeg vil ud! Hjælp!

Avantis stemme hørtes som et tikkende ur:

– Skammer De Dem ikke? Der er ikke andre end stjernerne, der hører Dem.

6. Desertørerne

Ercole Sabene skreg og larmede i mørket som i uld. Alt blev borte i luften som i filt. Han var og blev ene. Han forstummede tilsidst i sig selv.

Hver gang han glippede med øjnene, så han stjernerne stå blinkløse derude i den uhyre flænge. Han kunne ikke slippe dem med sit blik – de brændte deres kolde evige gnister ind i hans bevidsthed. Fantasten i ham gjorde pludselig statskup og satte spotteren på porten.

Slubbert, sagde han til sig selv, aldrig har du båret dig så skamløst ad. Aldrig har du stået overfor noget så vældigt og vidunderligt, alligevel vover du dine feje og skidne tvivl. Menneske, har du nogensinde været smidt ud i selve himmelrummet som her, slynget ud blandt stjernerne som et atom, og i stedet for at blusse som et fnug i ild, i stedet for at knuses af andagt, sidder du her som den lille jordiske djævel, du altid har været, og prøver at gøre grin med det hele. Cinema! Det er gudsbespottelse. Det er synd mod den hellige ånd. Mod den kosmos-sjæl, hvis tanker myldrer gennem universet som stjerner. Skammer du dig ikke for din moder dernede bag Kapitol i "Tre Pile"? Er du værre end Thomas, der stak fingrene i naglegabene, og vil du blive ved at nægte? Overfor det største, der er timedes et menneske, har du ikke andet svar end elendige vitser om belysningseffekter og biografsensation. Du burde spytte dig selv i ansigtet. Stjernerne burde slå dig med blindhed, at du vover at benægte deres glans. Du gør dig også til større idiot, end din opdragelse giver dig lov til at være, at du vil

lade, som du ikke ved, hvorfor stjernerne ikke kan blinke. Ligesom Jorden deroppe, du så hyllet i levende atmosfære, er jo disse stjerner, der ikke mere blinker, beviset for, at du er *ude*. I den lufttomme æter. Er du virkelig så nedrig, at du tør kaste endnu et blik ud i dette evighedssyn og nægte, hvad du ser?

Tvivleren i Ercole Sabene fik så svære knubs, at han tilsidst blev liggende uden at kunne røre sig. Hvorimod sværmeren bred og enevældig satte sig i højsædet. Nu badede han sig i stjernehavet. Han sprang ud deri på hovedet. Han følte tusindfoldigt forstærket det overrumplende gys, han mindedes hjemmefra, når han, før han gik i seng, pludselig slukkede alle lys, slog skodderne op og lod stjernehimlen skylle ind til sig med hele dens frygtelige isnende alvor.

Men her var stjernernes sitrende, ligesom farveslørede glans stivnet i en sælsom gru af blinkløs højtidelighed. Den tusindøjede Argus lod ikke et eneste låg glippe til, men stirrede på ham med evighedens tryllende slangeblik.

Ercole Sabene fik et af sine religiøse anfald af vild trang til underkastelse. Sådan som den troende slænger sig ned i støvet for et eller andet magisk alter, hvor osen flimrer fra mange hvide lys og guldglimret gløder om et madonnabillede af silke og voks og ædelstene, lukket inde i et skab af glas. Han slængte sin sjæl på knæ for denne talløse vrimmel af stirrende ildkloder. Han underkastede sig miraklet. Stjerne-monstransen derude løftedes af evighedens usynlige hænder over hans ydmygt bøjede hoved.

Han vidste ikke, hvor længe ekstasen varede, eller hvorledes det gik til, at han pludselig befandt sig i et andet mere jordisk

rum. Avanti ledsagede ham ind i "messen", spurgte ham først nu om navn og hjemstavn og lod det klingre ud til de andre:

– Ercole Sabene, forhen løjtnant i den kongelige italienske hær, nu suppleant i besætningen på himmelskibet *"Kosmopolis"*.

I det smalle, ligesom helt lukkede rum stod et skinnende hvidt bord uden dug. Loft og vægge blev borte bag en dekoration af højstammede orangetræer. Lyset flød mat og opalagtigt fra selve de gyldne frugter.

Nu først var lyset stærkt nok til, at han kunne tage sine staldbrødre i øjesyn. De var alle i samme tætknappede feltuniform uden lommer og uden våben. Flere af dem var defekte, manglede en arm eller gik på et kunstigt ben. Alle ansigter var markerede af strabadser og lidelser og desuden besynderligt hektiske, nervøse i udtrykket, brændende i blikket. De så ophidsede ud, som spejlede de en højspænding af syner, de kom fra. Og de havde hast, som tænkte de kun på at vende tilbage til ekstasen, de bar i deres blod som en feber.

– Sæt Dem, kammerat! sagde Avanti og pegede på pladsen ved sin side. Vent Dem ikke nogen gullasch-kanon, thi vi er løbet fra alle jordiske kanoner. Nu er De desertør som vi andre.

Alle spiste allerede. Ercole Sabene selv følte en glubende appetit. Anretningen bestod af hvidt brød til forskellige konserves, tunfisk og sardiner, samt frugter: druer, figner og appelsiner. Chianti blandedes i glassene med sodavand fra champagneformede flasker.

Avanti løftede sit glas og hilste bordet rundt:

– Vi byder vor nye kammerat velkommen. Han er udenfor nummer og overtallig. Men vi stoler på, at han vil være os en hjælper og broder.

Ercole Sabene bukkede takkende. Den toscanske drue prikkede frisk og syrlig på hans tunge, fortyndet med et mineralvand så mildt, som var det tappet af *Acqua acetosa* udenfor Rom.

– Krassere drik får De ikke, smilte Avanti. Hverken cognac eller anden alkohol. Druen er en dionysisk gave – den må ikke brygges til gift. Husk, vi er flygtet fra de misbrug, vor Jord har gjort af Moder Naturs herlige gaver. Lad mig blot sige Dem, inden vi skynder os fra bordet, at vi to er de eneste landsmænd her ombord. Den øvrige besætning repræsenterer de andre krigsførende nationer. Krigen har ført os sammen. Jeg og dr. Krafft, som De her ser, traf hinanden nogle tusind fod oppe i de østrigske alper, hvor vi skød hinanden ned efter alle kunstens regler. Vi gennemhullede hinanden så stærkt, at vi styrtede ned med ild i begge planerne. Ved Himlens styrelse slap vi derfra, den ene med et par knækkede fingre, den anden med svedent nakkehår. Vi lå glemt i en kløft, hvor sneen lagde charpi på vore brandsår. Vi hjalp hinanden. Også til en bedre forståelse. Vor luftduel kastede os i hinandens arme. Vi enedes om at desertere tilbage til en virksomhed, der havde bedre mål end at smadre menneskeheden og tjene den almene ødelæggelse. Det var en skæbne, at vi "traf" hinanden, for i årevis før krigen havde hver for sig tumlet med de problemer, hvoraf *"Kosmopolis"* er en løsning. Skål, forhenværende fjende, broder, østriger, verdensborger, himmelrejsende!

Dr. Krafft rejste sig i sin herkuliske højde og saluterede, som veksledes der kugler.

Bordfællerne begyndte at rejse sig og skynde sig ud. Avanti nåede kun at få forestillet de to sidste:

– Broder Kuno von Hülsen og broder Yishu Tomakura, desertører fra henholdsvis den kejserlige tyske og den kejserlige japanske marine. Kaptajnløjtnant von Hülsen havde rekorden i undervandssænkninger, men blev tilsidst selv sænket af fregatkaptajn Tomakura. De to fandt hinanden under vandet. Japaneren frelste tyskeren et halvt minut, før han var kvalt færdig. Så kom de til at snakke sammen om deres "bedrifter" og blev enige om, at de kunne øves i et bedre formåls tjeneste. Så deserterede de i fællesskab til mig for at finde et mere ideelt værksted og en ædlere opgave end at agere hajfisk på det såkaldt "frie" ocean. De trængte begge til et andet og større hav, hvor periskopet kan afsøge videre horisonter.

Ercole Sabene stirrede på de to, der netop nu nikkede til hinanden for at rejse sig fra bordet i fællesskab. To udprægede nationale typer. Den ene tynd, stram, rødblond, endnu med kaiser-schnurrbart som et fortidsminde. Den anden lille og lav, glinsende sorthåret med store flade næsebor, hvorunder skægget hang i en tynd, sort bue, og øjne som kulperler bag hornbrillerne. Jordens to mest militaristiske nationer havde fundet hinanden.

Ingen af dem havde øje for Ercole Sabene. De stod fra bordet og gled bort mellem de malede orangetræer som fisk mellem tang. Ingen af bordfællerne havde blivende sted. Nye kom til, men alle slugte de maden i sig med en besynderlig uro. Enkelte forsvandt, så såre de havde bidt deres brød an, og strøg i flugten et par frugter til sig.

Også Avanti stod på spring til at følge dr. Krafft, hvis bas hørtes kalde ovenfra.

– Bliv kun siddende, sagde han til Ercole Sabene, der stirrede åndsfraværende på en klase druer i sin venstre hånd. Vi andre må ud for at *se*. Men De har vist set nok foreløbig.

Ercole Sabene rejste sig og trådte i gulvet som på to sovende ben. Alle nerverne gik smertende i søvne inde i ham. Tåge trængte ind ad hans øjne og fyldte ham. Han følte sig stukket af et fjernt råb: Hallo, kammerat!

Så hørte sugningen op. Han lå vandret og vægtløs, uden anden bevidsthed end den, at han blev stoppet ned i sin vidjekurv – som blandt høvlspånerne i en kiste.

7. Observatorie-kælderen

Hans søvn varede århundreder. Et kaos af skiftende drømme jog gennem hans hjerne.

Snart var han hjemme hos sin moder, i enkeboligen i "Tre Pile" med de uhyre møbler, et skab som et hus, senge som kæmpemæssige pramme, en favnebred marmorkonsol med et spejl, som ville det sluge en verden, møbler, der svømmede i støvbetræk over et uhyre blomstrende gulvtæppe. Han lå i sin store forgyldte rokokovugge og sejlede for bovnende tyll rundt gennem alle stuerne for at finde sin elskede "mammina".

Så flød han rundt på Kapitol, op ad de brede marmortrapper, ned i de stinkende smøger, hvor ungerne dansede, kattene sad og spandt i dørene, der gik ind som i underverdenens huler, mens solbeskinnet vasketøj blafrede som mægtige sejl højt oppe mod den solblå Jupiter-himmel. Eller han lå som en af flodguderne på det nye, skinnende hvide kæmpemonument og åndede pustet af vandfaldet, der fossede i kuppelflader under ham, mens de luegyldne sejrsengle stod på tå fra masterne over hans hoved.

Snart efter lå han i sin løbegrav og krøb ind under de lunende dyner af den hvide ulmende gas og åndede dødens søde duft af hyacinter. Ja, det var døden: døden var en duft, som fik hjertet til at standse. Ved sin moders hånd gik han op ad Aracoëlis trappe for at bringe "bambino" hans stærke buket af hvide hyacinter.

Nu lå han i sin kiste og tænkte på sin elskede Marisa. Hun havde engang telefoneret til ham i hans løbegrav og spurgt, om

han var levende. Og de havde lovet hinanden, når de engang lå hver i sin kiste, at ringe hinanden op hver nat og mindes deres lykkelige timer. Hvorfor skulle de døde ikke have telefon? De trængte mere dertil end de levende. Han lå og hviskede i sin kiste, med tragten i låget lige over sin mund: Lille Marisa, det er mig. Hører du ikke? Din lille Ercole. Jeg er så ene, og her er så bitterlig koldt.

Ercole Sabene sad pludselig over ende. Han havde ikke stødt panden mod noget kistelåg. Men han hørte endnu telefonen kime. Havde han sovet over sig? Han så på sit armbåndsur: det viste halv tolv, men det stod. Og i denne rødviolette halvbelysning var det ikke muligt at gøre sig begreb om hvad tid på dagen. Han gned sine øjne. Han var ved at blive træt af dette magiske hokuspokus. *"Kosmopolis"*, himmelskib – javel! Svindel, humbug, narreværk, lavet af charlataner! Ercole Sabene var gudskelov vågnet op som ædru virkelighedsmand, der ganske havde svedt ekstase og blændværk ud.

Nøgen og nyfødt stod han ud af sin kurvevugge, rede til at gå dagens klarhed i møde. Ikke så meget som en knap til at ringe på. Han kaldte, men ingen kom. Dette halvlys var utåleligt. Han gjorde et par af de mærkelige lette sugeskridt og stod i en gang uden døre, lukket som en ærtebælg og fuld af små sidestillede celler mage til hans egen og af samme matte, så at sige narkotiske farve.

Men ærtebælgen var tom, ingen sov i køjerne. Ercole Sabene kaldte forgæves, ingen steward kom til syne. Nøgen gled han rundt i bælgen og trådte tilsidst op i et lille cylindrisk rum, over en lav barriere, og følte med ét ikke længer filt, men tremmer

under sine fødder. I samme nu begyndte, automatisk, lunkent vand at risle ned over ham som en blid forårsregn.

Han begyndte at få respekt for den sindrige og forfinede indretning i det hele apparat. Douchen tempererede sig selv og endte i en forfriskende kølighed. Ved at dreje på en lille hane fik han kløverduftende sæbe dryppet i sin hånd. Idet han trådte ud af badet, hørte rislingen op, og hans øje faldt på en stabel friske og tørre frotterhåndklæder. I sandhed, intet luksusskib kunne byde finere komfort.

Opkvikket fandt han tilbage til sin celle og klædte sig på. Han følte sig for alvor sulten. Nu burde det ene svare til det andet. Måtte han be' om en hvidduget frokoststue med duftende kaffe. Og vinduer, så man kunne se ud i solen og dagen.

Men der var ingen ledetråd i denne labyrint. Da han omsider slap ud af ærtebælgen, kunne han slet ikke orientere sig. Alting lå som uddødt. Gange gik op, og gange gik ned. Han nærede en instinktmæssig skræk for at gå til vejrs, for han mindedes i en dunkel uhygge kuppelsalen med det skærende lys over det sensationelle jordpanorama, han valgte derfor at gå nedefter i håb om at finde en eller anden udgang.

Gangen nedad var som de andre uden trin, men snævrede sig skaktagtig sammen mellem vægge, hvis farve blev dybere og dybere rød, til den lignede ulmende gløder. Han beroligede sig ved at føle på dem med hånden: der var ingen temperaturstigning at spore. Alligevel havde han en fornemmelse af at stige nedad mod fyrstedet, hvor kedlen ligger og motorerne arbejder. Skønt han ikke mærkede den mindste sitren, den mindste rotation af noget maskineri.

Endelig stod han i et lille skarlagenfarvet, men halvmørkt rum, der mest af alt mindede om bestiklukafet på et skib. På et bord lå et vældigt kort rullet ud. Og op af det cirkelrunde gulvs midte ragede en tyk, metalblank pille, der så ud som okularenden af en kikkert, som i modsætning til alle andre observatorier pegede lodret ned i jorden.

På en trappestol sad en mand og stirrede ned i denne kikkert, som kunne det være et kæmpemæssigt mikroskop, hvorigennem han ville studere Jordens indvolde. Ercole Sabene kunne ikke se hans ansigt – det lå fladt over den store linse, og begge hans hænder dannede en skærm derom.

Hovedet rørte sig ikke, man kunne tro, det var faldet i søvn over dette mikroskop, hvis rør gik lodret ned i grunden, Gud må vide hvor langt.

Ercole Sabene holdt ikke af interiøret. Der lå en underlig feberluft i rummet, syntes han. Men nu gjaldt det ikke at lade sig imponere længere, blot komme til bunds i denne forlorne mystik.

Han gik nogle gange rundt om observatoren og rømmede sig demonstrativt.

– Godmorgen! sagde han i sin allerkækkeste og allerjævneste tone, og han gentog sin hilsen højere, stadig uden svar.

– Godmorgen! skreg han tilsidst: Ja, undskyld, hvis jeg forstyrrer Deres søvn. Men det lader ikke til, her er en mors sjæl at få i tale i den hele menage. Betjeningen er, rent ud sagt, skidt. Ganske uanstændig, hvis det skal være en første klasses anstalt. Godmorgen, højstærede!

Først da han trak mikroskopøren hårdt i ærmet, rettede han sig i vejret. Det var dr. Krafft, som så ned på forstyrreren med

det ene øje endnu lukket, det andet vidt opspilet af at stirre. Han så ud som en harmfuld kyklop.

– Hvad sagde De?

– Godmorgen, sagde jeg.

– Hvad mener De, lille ven?

– Jeg mener, hvad jeg siger: Godmorgen!

– Det er ganske meningsløst, kammerat. Vi har jo hverken morgen eller aften mere.

– Nej, jeg mærker det. Derfor er jeg også grundig ked af dette her. Og nu *forlanger* jeg at blive lukket ud.

– Lukket ud? Ha!

– Ja, vil De øjeblikkelig vise mig udgangen! Enten det så bliver ad hovedtrappen eller ad bagtrappen. Jeg har fået nok af denne anstalt, hvor man hverken ser sol eller måne. Jeg trænger til luft, til dagslys, forstår De. Jeg er ikke vant til at være spærret inde i en observatorie-kælder.

Kyklopen gnistrede af forbavselse.

– Sol, måne, luft, dagslys, observatorie-kælder – hvad er alt det for vås? Er det Solen eller Månen, De vil ha'?

– Helst dem begge to?

– En ad gangen. Solen er altid til tjeneste. Dr. Krafft skrævede ned fra stolen som for straks at opfylde hans ønske.

– Jeg ved ikke engang, om det er nat eller dag. Man er lukket inde som i en dåse. Bare De vil vise mig udgangen –

– Udgangen?

– Ja, er De tungnem? Her må da for pokker være en udgang. Nu skal dette her ha' ende.

– Lille barn, vil De se udgangen? Enden?

– Jeg ønsker intet hellere. Og det på øjeblikket!

Dr. Krafft bøjede sig medlidende ned over Ercole Sabene og smilte ham ind i ansigtet.

– Enden er her, min ven, sagde han og slog med sin store hånd på kikkerten.

Ercole Sabene var for alvor ved at blive vred.

– Hvad det er for regnorme eller mider, De sidder og glor efter, er mig flintrende ligegyldigt, råbte han.

– Enden er her, siger jeg Dem. De kan selv se.

– Jeg vil ikke se mere. Begriber De ikke, at jeg har fået nok.

– De begriber ikke et øje. Men De *skal*, kammerat. De skal se – enden, udgangen for os allesammen. Kom nu her!

8. Faldet mod Mars

Ercole Sabene var italiensk kriger og helt, men af beskedne dimensioner. Dr. Krafft tog ham, som ville han placere ham på sin venstre hånd. Men anbragte ham i stedet på den høje observatortrappe, hvorefter han trykkede hans genstridige hoved ned mod okularet.

Ercole Sabene sprællede imod denne tvang. Men så såre hans øjenvipper rørte ved glasset, tog nysgerrighedsdjævlen magten fra ham. Hans blik styrtede sig ned i det mystiske rør – grisk efter andet end regnorme og mider – grådig som en rovfugl, der slår ned på sit bytte.

Det var virkelig et fald lodret ned i mørkets afgrund. Til at begynde så han ingenting. Kikkertens linser blinkede og lynede som ringe på øjets nethinde. Derefter blev mulmet roligt, og nøjagtig i centrum af den sorte skive, der svømmede under hans blik, skelnede han en lille sitrende rød plet. En gnist. Et blodstænk af størrelse som en finger-rubin – et funklende dryp af en ædelsten på en usynlig hånd i den evige nat. Glansen var ikke stærk, men det røde skær var mere end en prik, havde udstrækning, ulmede som en klode, bredte sig som en skive.

Ercole Sabene følte et stik i sin sjæl, så den næppe vovede at ånde. Dette her var ikke blændværk, ikke effekt, ikke sensation. Kosmos blev med ét besynderlig levende for ham. Hvad ikke betragtningen af stjernernes myldrende myriader havde formået, bevirkede synet af dette ene lille blodkorn i det uhyre omløb. Hvad er stort, og hvad er småt? Hans kikkert var et mikroskop. Han havde indfanget selve det bundløse mørke i sit

synsfelt, og midt i dette mulmpræparat så han en lille levende klode sitre som et blodlegeme i livsstrømmen, der bølger fra det vældige kosmiske hjerte. Den steg op imod ham fra bunden af det ufattelige rum. Gennem dette rør og disse slebne glas, øje i øje med en enkelt og ensom klode, sluttede han trådløs strøm med selve universets vandrende liv, tusind gange mere gribende, tusind gange mere intimt, end om han styrtede sig blændet ind i mælkevejens tågede dans af talløse stjerner. Se den lille trofaste vandreklode dernede, se, hvor den levede, se, hvor den vinkede – den røde lanterne fra en fjern sejler over universets evige stille ocean.

Så fascinerende var dette syn, at han ikke kunne løsrive sig, men kun ønskede at sænke øje, sind og sans dybere og dybere ned mod dette lille røde korn, hvis lys var stærkt nok til at farve og fylde hele hans bevidsthed med troens levende røde blod. Først på denne plads og i denne betragtning følte han sig i statisk ligevægt, begreb det lodrette sug i sine fødder og følte selve faldet som en salig svimmel, en majestætisk dragen til marven af sine ben.

Dr. Krafft måtte med magt løfte hans hoved op fra okularet.

– Begriber De endelig, kammerat? spurgte han stille.

Ercole Sabene drog et dybt suk og rystede på hovedet med lukkede øjne.

– Ikke med min hjerne. Men dette her tager pusten fra mig. Det er ligesom alt blodet løber nedefter. Derned! Men sig mig dog i alverden – hvor er det muligt at rette en kikkert, ikke op i himlen, men ned i dybet? Vi kan da umuligt sidde på Jorden og kigge stjerner under vore fødder.

– Vi *er* jo ikke på Jorden, kammerat.

– Ja, men selv om vi sidder i et luftskib, kan vi da heller ikke se stjerner under gondolen, vel? På grund af tyngdeloven må vi jo altid have Jorden lodret under os, ikke sandt?

– Så kom vi jo aldrig væk fra Jorden, smilede dr. Krafft.

– Det løber rundt for mig, sagde Ercole Sabene. De må undskylde, at jeg før var lidt grov i kæften. Men jeg holder ikke af at gøres til grin. Vi er ikke mere på Jorden, siger De. Men hvor i Herrens navn er vi da? For at komme ud i himmelrummet må vi jo, om jeg så må sige, vende tyngdekraften på hovedet, falde væk fra Jorden.

– Netop, hvad vi gør. At komme bort fra Jorden er at falde bort fra den.

– Hvor i alverden falder vi da hen?

– Nøjagtig samme vej som tyngden i Deres og min krop. Ned mod den lille røde plet, De ser i kikkerten her. Den står præcis i samme lodrette faldlinje som De og jeg. Hvis jeg sagde Dem, hvor mange kilometer vi styrter i hvert sekund, ville marven svimle i Deres benpiber. Men De mærker slet ikke faldet, vel? Vi sidder her i ro og mag og falder og falder. Tvivler De, så kig endnu en gang på den røde plet under Deres fødder. Jeg kan ikke bestemt sige Dem, hvor mange dage det vil vare, inden dens omfang har fordoblet sig. Det er jo også vås at tale om dage, nu, vi har revet os løs fra Jorden og dens tid. Vi oplever jo hverken dage eller nætter mere. Solen går hverken op eller ned. Stjernerne roterer ikke. Vi er væk fra Jorden og alle dens begreber.

Ercole Sabene skuttede sig som af kulde.

– Og det dernede? spurgte han og pegede på kikkerten.

– Det er selve den i jordiske årtusinder kendte og iagttagne planet, som romerne har givet krigsgudens navn. Efter at vi så længe har døjet under hans rasen på vor egen klode, føler vi desertører trang til at gæste selve hans røde stjerne for at se, om også dens skær skyldes blod og brand. Kort og godt, sluttede dr. Krafft: når De altså forlanger at se enden på det hele, og at jeg skal vise Dem udgangen, så er den dér og ingen andre steder. Dér havner vi så sikkert, som et faldende æble havner i græsset ved træets fod.

Ercole Sabene tog sig til hovedet.

– Men det er jo vanvid, det er jo det rene vås! Bild mig dog ikke ind, at en flok krigsdesertører har kunnet løse et uløseligt problem. Overvinde tyngdekraften – flyve bort fra Jorden – flyve i det lufttomme rum –

– Vi flyver jo heller ikke, sagde dr. Krafft utålmodigt. Jeg har jo sagt Dem: Vi *falder*. Der var ingen anden løsning af problemet. Hvad skulle en flyvemaskine kunne du til udenfor Jord-atmosfæren, i interstellarisk flugt? Tænk Dem et aëroplan på fart ude mellem kloderne. Med vagabonderende tyngdekraft – hvor hører det hen? Et uheld, et brud på motoren – hvor falder det så hen? Nej, der er ingen anden mulighed end selv på forhånd at bestemme faldet som en rute, og så falde. Faldet alene har sin ubrydelige lov. Ingen rejse i himmelrummet er mulig undtagen som et sikkert, gennem tiltrækningskraften lovbundet fald. Al gang er fald. Nu falder vi – derfor går vi.

Ercole Sabene sad og lyttede med store åbne øjne. Ordene skabte intuition.

Dr. Krafft overlod ham til sig selv.

9. Radiospektret

Ercole Sabene sad fremdeles på sin observationstrappe og så skiftevis ned i okularet eller ud i det skarlagenrøde rum omkring sig.

Dr. Krafft vækkede ham af hans grublen ved at lægge sin arm om hans skulder, således som en lærer kan gøre ved en tungnem skoledreng.

Den kry spotter var forlængst krøbet i sit musehul. Den naive sjæl sad og brød sin hjerne med et regnestykke, han ikke kunne klare.

– Jamen hvordan? hviskede han: Forklar mig dog hvordan.

– Tiden er meget for kostbar, svarede dr. Krafft. Hvert øjeblik er jo en verden af indtryk, af oplevelser, ingen jordisk hjerne før har kunnet fylde sig med. Skulle jeg forklare Dem alt, måtte De gennemgå den hele udvikling, de mange års forsøg, jeg selv og de andre har måttet anstille, før vi fandt vejen. Hvor mange millioner mennesker går ikke deroppe på Jorden og bruger de sindrigste mirakler med en tankeløshed, som var det de naturligste ting af verden. Har De nogensinde tænkt over, hvilket spil af vidunderlige kræfter, opfindelsernes store mirakelmænd har lagt i den store uvidende og uforstående hobs hænder? Den telefonerer uden mindste begreb om fænomenet, den radiotelegraferer uden bitterste forståelse af processen. Menneskehedens flertal består af dumme og ligeglade børn, der bruger de guddommeligste opfindelser uden anelse om, hvad der er i det mirakuløse legetøj, de fingrer ved. Skulle de *forstå* principperne og processen i alt det, de

bruger, *før* de fik lov at anvende det, så blev de aldrig værdige dertil. Ikke en af hundred af dem, der sidder i en elektrisk sporvogn, er i stand til at forstå, end sige forklare mekanismen i systemet. Og ikke en eneste dødelig formår at sige, hvad elektricitet egentlig er. At vi sidder her og falder mod Mars, er akkurat lige så forklarligt eller uforklarligt.

– Men *De* er dog i stand til at forklare, hvordan De fandt vejen og løsningen. Jeg indrømmer gerne, at jeg er en dum og tankeløs dreng, der ikke har fortjent at forstå. Men lad mig blot skimte en forståelse. Giv mig et eneste lille fingerpeg.

Dr. Krafft smilede til ham med stor godmodighed i sine små rødtgnistrende hundeøjne.

– Se på Deres eget bryst, kammerat, og De har forklaringen, sagde han lystigt.

– Hvad mener De?

– De går jo med Deres egen spektralanalyse udenpå trøjen.

– De ser på mit dekorationsbånd, sagde Ercole Sabene og blev rød: Tør jeg frabede mig, at De ler deraf. Hver stribe har kostet, om ikke blod, så dog mod og slid og sure timer. Der er virkelig en slags analyse deri.

– Er det nødvendigt at vise det udenpå vesten?

– Ja, fordi jeg er en ærekær soldat og stolt af at bære mit lands farver. Husk på, jeg hører til verdens ældste og tapreste folk. Jeg er romer. Og hvilket land har i vore dage haft en så strålende renæssance? Vi har ikke blot samlet os, vi higer efter at generhverve det verdensherredømme, vi før har ejet med årtusinders ret.

Dr. Krafft rettede sig som til honnør.

– Lad være at ironisere, sagde Ercole Sabene: Husk, jeg er italiener.

– Og jeg er østriger og hører til Jordens allerkristeligste kejserdømme. Skade, at De ikke blev i Deres løbegrav. For Dem har Jorden endnu opgaver nok – De trænger ikke til himmelske.

– Men til en lillebitte smule forklaring af, hvordan og hvorfor vi falder mod Mars.

– Ja, se på Deres eget brystspekter. Hvert himmellegeme har, som De sikkert ved, noget lignende. Spektralanalyse! Det er så at sige hver enkelt klodes særlige signalement. Ved hjælp af radium fremstiller vi en hel ny slags stjernespektra, stærkere og skarpere end før, nøjagtige udtryk for hver klodes indhold, vægtfylde, størrelse, sammensætning og kosmiske kraft. Et sådant radiospektrum af Mars er på én gang vort styreapparat og vor drivkraft. Det virker som en sugeskive, der udstråler strøm mod den klode, vi søger. Ved at forstærke denne strøm overvinder vi Jordens tiltrækningskraft. For at komme bort fra Jorden gælder det blot om at have en hastighed af 11½ kilometer i sekundet. Strømmen, der er sluttet mellem Mars og dens radiospektrum her under vore fødder, formår vi at skrue op til en langt større fart. Vi falder gennem æteren og universet, uophørligt og modstandsløst, dragne gennem himmelrummet som i en usynlig snor. Med det spektrum, vi har sat strøm på, kan vi kun havne på den røde planet, vi har vore fødder vendt imod. Forstår De noget af denne forklaring?

– Meget lidet, må jeg tilstå.

– Begriber De mere, når en fysiker forklarer Dem radiotelegrafi? Almindelige mennesker formår jo kun at iagttage den rent ydre, håndgribelige årsagssammenhæng.

Hvad det er for kræfter, der går igennem vore subtile og sindrige apparater, begriber ingen. Vi sadler i virkeligheden usynlige heste. Vi kalder dem kræfter, men har ingen anelse om, hvad "kræfter" egentlig er. Luk maskineriet op med dets tusinder af hjul og stempler og mekanismer og dynamik: kraften selv er ikke til at gribe, den lister som et usynligt spøgelse, en "ånd" i en labyrint af døde maskindele og er borte, så snart der er den mindste fejl i maskineriet.

Ercole Sabene følte ikke sin videtørst slukket. Han lyttede i andagt, men tvivleren i ham rakte tunge. Var alle disse opdagere, fysikere og kemikere egentlig andet end en slags geniale taskenspillere, der forsikrer, at det hele kun er fingerbehændighed, mens det dog i virkeligheden alligevel er hekseri? De får jo selve den ubegribelige natur til at lystre og gøre kunster.

– Desværre, sagde han, desværre ved jeg så usselig lidt, at jeg aldeles ikke kan kontrollere, hvad De fortæller mig. De kunne for den sags skyld lige så godt bilde mig ind, at Månen eller Mars er gjort af en grøn ost. De taler om radiospektrum, jeg har aldrig hørt det nævne før og begriber ikke radium eller spektralanalyse mer, end silkebåndet her på mit bryst gør det. Men siden De taler om maskineri, så vær så elskværdig blot at lade mig stikke næsen ind i Deres maskine: der er altid noget umiddelbart overbevisende ved hjul og stempler og dynamik.

– Her vil maskineriet bare skuffe Dem, sagde dr. Krafft smilende og rejste sig. Har De ikke for længe siden opdaget, at gulvet ikke ryster under os? Det hverken knirker eller knager. Her er stille som i mørkets bug. Rattet har De allerede set. Det passer sig selv: De vil ikke se den lille røde plet hernede i

kikkerten nogensinde vige ud fra sin plads nøjagtig i okularets centrum. Hvad vil De mere?

– Drivkraften, dr. Krafft – drivkraften?

– Den højere drivkraft er, som jeg sagde Dem, aldrig synlig. Det er kun jordånderne, de lave maskiner, der larmer. Kraften – det, vi kalder "strømmen" – går, hvorhen den vil. Himmelrummets stjernehjul knirker ikke. Drivkraften, De taler om, er vort nye tyngdepunkt. Vægten i Deres ben. Det er ikke Jorden, men Mars, der drager Dem. Det er den lette tyngde, der synger i Deres årer. De vejer allerede kun en tredjedel af, hvad De vejede på Jorden. *"Kosmopolis"* har kugleform. Rummene her ombord kan dreje sig i alle retninger om centrum. Det var en underlig overgang, da vi skiftede lodlinje fra Jord til Mars. En usynlig hånd svingede os rundt, og vi følte en underlig kriblen – som gigt eller vokseværk.

Ercole Sabene sukkede og sagde i en selvopgivende tone:

– Oprigtig talt – det løber rundt for mig. Vis mig for Guds skyld det spektrum, inden jeg helt går fra min forstand.

– Jeg er bange for, De ikke tåler det. Der skal stærke øjne til. Vil De ikke hellere sunde Dem lidt endnu?

– Jeg bliver ikke "sundere", end jeg er, hvis jeg ikke snart får det at se.

– Ja ja, så læg Dem fladt her på gulvet, hvor De ser et bælte ridset på tværs.

– Skal *det* være Mars-spektret? spurgte Ercole Sabene og lagde sig, så lang han var.

– Vent! Og bliv ikke forskrækket, når jeg gør mørkt. Tag disse her på!

– Sorte briller? Så ser jeg jo slet ingenting.

– Luk Deres øjne bag brilleglassene, til jeg siger: Så!

Der blev mørkt som i en grav. Ercole Sabene lukkede sine øjne i en ophidset skælvende forventning og holdt endda begge hænder for brillerne.

– Se så! lød dr. Kraffts stemme. Ercole Sabene så.

Det var, som kapslen var skudt til side for et indefra illumineret urglas. Han lå som på randen af en lys-afgrund og stirrede ned i et magisk skinnende spekterbånd. Han svævede over et strålende gab i mørket. Ildfarve lå ved ildfarve, lysstribe ved lysstribe i en sitrende og sviende skala, en buebro af brændende rødt, af flydende svovlgult, af smeltende blåt, af svidende grønt, iris lagt til iris i en blændende pragt, et vanvid af toner, stribe ved stribe som en række knivstik i hans syn, et farvedelirium, hans nethinde aldrig før havde spejlet. Alt sitrende i et uforanderligt og uforgængeligt mønster: alle lineamenterne lagt blot i en klodes kosmiske ansigt – Mars' planetsjæl oprullet i et orgelbånd af lysende farver, i et fantastisk flammende signalement.

Denne gang blev Ercole Sabene målløs. Arvefjenderne i hans stakkels hærgede sjæl faldt hinanden om halsen i en fælles følelse af afmagt og intethed. Han var ikke længere andet end et par opspilede smertende øjne, der gennem sorte brilleglas indsugede lys- og farvevisioner, som han ikke tålte med blotte øje, men som fyldte ham med smeltet sol ind i de dunkleste fibre.

Pludselig blev han blind. Iris-broen forsvandt under ham. Han lå og flød på en fjæl med universet under sig. Fladt på maven, med hovedet boret ned i et koldt og lukket gulv, som var lemmen faldet til for evighedens tryllehule.

10. Solkammer og jordstue

Ercole Sabene endte med at tro, hvad han så. At troen er en fast forvisning om, hvad man ikke ser, holder ikke altid stik. Det kan til tider være svært nok at få folk til at tro, hvad de ser. Han havde længe benægtet sine egne øjnes indtryk. Men det luende radiospekter brændte visheden ind i ham.

Han begreb langtfra indretningen af den lille klode, hvori han var spærret inde. Men han bestred ikke længere faktum. Han var virkelig ombord i en slags "himmelskib", på togt gennem universet, som dr. Krafft udtrykte det: i fald mod den røde planet. Forklarligt nok; for besætningen var lutter mere eller mindre *røde* sjæle, der her havde "fundet" hinanden i fælles misnøje med de jordiske kår, de havde forladt. Hver enkelt af dem havde "krigstræt" vendt det jordiske fædreland ryggen for at søge en art himmelsk kommunisme.

Ercole Sabene havde ganske vist i sin planetariske tilværelse hver anden time følt sig som fanatisk irredentist og fædrelandsdyrker og kunne have fundet mål nok, inden hans elskede Italien igen blev det verdensimperium, alle rettroende italienere drømte om. Men han fandt alligevel noget løftende stort i den kurs, hans nye kammerater havde sat sig. Og han begyndte at føle sig hjemme i himmelsejleren, *"Kosmopolis"*, der havde fisket ham op fra den visse død i den gasfyldte løbegrav.

Som den dumrian, han var, kunne han gøre flere spørgsmål, end den vise besætning kunne svare på. De gav ham også mindre end halv besked, hver for sig var specialist og passede sit uden at magte noget større overblik.

Ercole Sabene travede da på egen hånd op og ned i det vidtløftige kompleks af rum, der strakte sig fra bundkamrets spekterspalte til kuppelsalen med udsigt mod det svindende jordpanorama.

Flere af rummene strålede direkte ind mod kuglens centrum. Overalt var der en kuglerundet ydervæg, der bestod af tykt glas, der som netvingen på en bille igen kunne dækkes af en ydre skal af metal. Hele skibet dannede således en klode, der lig et susende meteor fo'r gennem universet i lige linje mod sit mål, mens den forladte Jord sejledes agterud og gik sin egen hastige bane omkring Solen.

Ercole følte på mange måder ubehag i den forandrede tilværelse. Der var blandt andet hverken dag eller tid mere. Hvad var en time her? Hvad skulle man med en fireogtyvendedel af et døgn, når der ikke længere var noget døgn, hverken solopgang eller solnedgang?

Solen gik hverken op eller ned. Han kunne få den at se til enhver tid. Den havde sit eget observations- eller rettere sit eget operationskammer ombord, drejelig efter den langsomt skiftende plads, der igen skyldtes Mars' vandring på sin bane.

En mægtig sektor af kuglen var den forbeholdt. Ercole Sabene havde en gang været derinde og svoret sig selv ikke at komme igen. Rummet var et fuldstændigt solhelvede, et uhyre kræmmerhus, som den luende sol stod og fyldte uden nogensinde at gå bort.

Man måtte have solbriller for at færdes derinde. Solen virkede ikke som på Jorden. Ikke på nogen sølvblå baggrund af himmel. Ingen hvide skyer gled som svalende slør over dens svidende ansigt. Den stod bestandigt som et hvidtluende

ildskjold på mulmsort grund. Den kværnede kræmmerhuset fuldt af sydende og kvælende sol – et flammehjul, der aldrig standsede. Ercole Sabene måtte tænke på den brændende tornebusk, hvori Jehova viste sig for Moses. Trods ansigtsmasken følte han dens skær som en hede-os over sit ansigt, og han gispede efter at slippe ud igen af denne gloende ovn, af dette perpetuummobile af sol.

Bagefter fik han at vide, at dette solkammer bogstaveligt talt var himmelskibets fyrrum. Her var den udnyttelse af solvarmen, som Jordens omdrejning umuliggjorde, blevet realiseret. Her, hvor Solen altid skinnede, virkede den som et permanent glødende bål, der gennem et indviklet og sindrigt system af kanaler og ledninger forsynede *"Kosmopolis"* ikke blot med lys og den varme, der krævedes i den iskolde æter, men også gav "kraft" til maskinen, der nærede hele kuglen indvendig med atmosfærisk luft. Den destillerede endogså alt spildevandet i en tank, hvorfra det renset og klart som kildevand flød tilbage i beholderne. Denne sol var kort sagt *"Kosmopolis'"* levende varme hjerte, der satte blodomløbet i gang i hele den lille verdens indre organisme.

Sol-motorerne var i gang dag og nat – hvilket udtryk altså var noget jordisk snak. Men "solfyrbøderne", der passede tjenesten i fyrrummet, måtte ikke blot bære maske, men også beskytte deres på grund af heden nøgne overkrop med tynde røde net for ikke at få soleksem. Kaptajn Avantis oprindelige fordring, at alle efter tur skulle skiftes til at passe solrummet, kunne ikke overholdes. Nogle kunne ikke tåle den voldsomme og uafbrudte solvirkning, men blev syge, og tilsidst passedes det kun af de egentlige tilvante fyrbødere.

Frihed, lighed og broderskab var ellers gennemført på *"Kosmopolis"*. Hver havde efter tur sit arbejde at passe, alle deltog sektionsvis i de fælles måltider, enhver havde sin fritid at råde over, kunne drømme, sove, læse efter behag.

Ercole Sabene tog også sin del af det arbejde, han var i stand til at udrette. Tilvænningen begyndte allerede at gribe ham som de andre. Den forunderlige tilværelse regulerede sig og inddeltes efter pligt og tjeneste. For fremtidens skyld regnede man med marsdage; de var lidt over 37 minutter længere end jorddagene, men kunne foreløbig kun aflæses af uret.

Sine fleste fritimer brugte han som de andre til at iagttage jordkloden, der så at sige dag for dag sakkede agterud i kølvandet af *"Kosmopolis"*. Der var ikke gået mange himmelvagter, før hele dens runding var til at overskue. Besynderligt var det at se alle verdensdele og have langsomt dreje sig frem i sollyset, så der ikke var en plet på den hele globus, uden at den efter tur blev oplyst. Skylag drev som hvide slør over de sølvblå perlemorsfarver. Og på vandringen omkring solen begyndte den kredsrunde skive at smalne, samtidig med at selve jordbilledet bestandig skrumpede ind, til det hang deroppe som en uhyre kæmpemåne, der gav et blidt og mildt skær, stærkt nok til at læse ved.

Ercole Sabene holdt af at sidde i jordstuen, læne sig tilbage i sin kurvestol og drømme sig ind i Jordens svindende ansigt.

At læse havde aldrig været hans stærke side. Mest havde han brudt sig om aviser. Men her kom der ingen. Og selv spændende bøger syntes lige så døde og forhenværende som gamle aviser. En jordisk roman var noget fjernt og uvirkeligt, der ikke længer kunne interessere. Hjernespind fra en forladt

atmosfære. Selv historie og levnedsbeskrivelser, han altid havde fundet fantasifuldere end digt, fordi livet selv havde digtet dem, blev til skygger ombord på *"Kosmopolis"*, spøgelser fra spøgelseskloden deroppe. Mest trængte han måske til lyrik, til vers, som kunne forløse den mærkelige syngende følelse i hans blod og fylde æterstilheden med musik.

Når Ercole Sabene satte sig til at drømme i jordstuen, endte det alligevel med, at han følte sine længsler som en stille blødende hjemve, der slæbte bag ud som røde fibre og endnu knyttede ham til den klode, han havde forladt. Jorden – Jorden! Hvor elskede han dog ikke alt deroppe i det skønne milde lys, der endnu bevarede en mærkelig perleglans, dugget af en fin og tindrende atmosfære.

Han blev elegisk, når han endnu kunne skimte fædrelandets fine konturer deroppe, ligesom indlagte med sølv i en guldskive. Mange sitrende tanketråde fløj op til en prik, hvor han troede at finde sit elskede Rom. Hvor havde denne dejlige Jord endnu hele hans hjerte. Han tænkte på Nemi-søen, Dianas duggede håndspejl i en ramme af vinløv. Han mindedes de skønne romerske villaer, hvor pinjerne stod og drømte med deres kroner af grønne filigrannåle mod en himmel som af blåt atlask. Han så for sig de springvandsrislende, dugfriske søjlegårde, man kiggede ind i som i små paradiser. I hver niche stod en græsk nymfe eller en romersk kejser og vinkede med opløftede arme, beskinnede af strejflyset fra de viftende palmer, som stak i højt grønt græs, hvor violer og anemoner duftede. Han drømte sig tilbage til den paradisiske lediggangs Monte Pincio, hvor alle roms skønheder passerede revy, mageligt hvilende i silkeforede kareter, trukne af gnistrende

fuldblod, eller gratieagtigt slentrende om i foråret, spundne i silke, vuggende på fantastisk svajede sko.

Ercole Sabene mindedes alle sine lykkelige timer deroppe, når han selv spankede om som en ung gud i himmelblå kappe, kastet over venstre skulder som en romersk toga, og i strålende hjelm med gylden kam. Hvor betagende end denne udflugt i selve himmelrummet kunne være, hvor spændende rig på fantastiske indtryk, og hvor ejendommeligt end *"Kosmopolis"* var udstyret som en art flyvende fremtidshotel, savnede man dog i høj grad menneskelig adspredelse. Det var kun det bestandige herreselskab, hvor man halvkeder sig. Kaptajn Avanti havde desværre manglet sans for det ene fornødne, der i længden skaber glæde og lykke. En lille thé dansant ville have gjort vidundere. Ak, her var hverken the eller kvinder. Hvad er selv verdens mest frigjorte republik uden damer? Og hvem havde mindste garanti for, at der på den røde planet fandtes det kvindelige incitament – amazonerne, den eneste fjende, det i længden er lokkende at slås med?

Ercole Sabene sukkede og tog sig til hjertet. Det gjorde ondt omtrent som en sulten mave. Havde han endda haft sit lager med af parfumerede breve, der var vokset betydeligt i de lange krigsår. Eller et udvalg af fotografierne, han havde brugt til at tapetsere vægge med i de underjordiske barakker. Han greb sig til sine lommer, men der var intet, hverken billeder eller visne blomster eller balsløjfer – ikke så meget som duften af et eventyr havde skjult sig i dette smuld af cigarettobak.

Ercole Sabene sad og mindedes. Hvordan var det? Han greb efter revolvertasken på sin hofte. Men den var der ikke. Og han så for sig den lille vidunderlige vildkat Marisa, der havde leget

med den og taget våbenet ud og puttet sin ene lillebitte sko i stedet med den høje spidse hæl på aftrækkerens plads. Næste dag var han blevet ærgerlig over at savne sin revolver, men han havde ikke nænnet at smide skoen bort. Den var så personlig, imprægneret af hende selv, en lille svaj sandal, hvis lyserøde skind syntes flået fra hendes varme levende fod – henrivende og yndig som den selv. Hun havde jo fødder som en af Canovas gratier. I skyttegravene havde han taget sin relikvie frem og kælet for den. Ikke uden at gøre sig til grin for sin kyniske tvillingsjæl, der skadefro hviskede: Du store nar! Havde hun endda stukket en æske vanilleskrå i din taske!

Ja, hvem der havde en skrå! Tobak og kvinder savnedes bitterligt på *"Kosmopolis"*, rygning var forbudt. Og man skulle tro, den hele besætning bestod af intetkøn. Aldrig hørte man ordet kvinde nævne. Kun kaptajn Avanti og dr. Krafft kunne skifte et par ord, der smagte af det evig kvindelige, når de talte om en vis *Corona*. Så vidt han kunne forstå, sigtede de til Avantis søster deroppe på Jorden. Hvordan går det Corona? Tror du, hun tænker på os i dette øjeblik? kunne kæmpen spørge med et pudsigt sværmeri lysende ud af sine små vilde øjne. Avanti svarede trøstende: Hun svigter ikke. Hun følger os hver time på dagen. Og natten med. Vær tro til døden, Alessandro, og du vil vinde din Corona.

Ingen af de andre talte nogensinde om kvinder. Hos japaneren undrede det ham ikke. Han havde hørt, at denne race aldrig tager det kvindelige element med i krigen – hverken til sygepleje eller anden tjeneste. Japaneren ved, at kvinder virker svækkende i mænds krigeriske mål. De blander erotik og kønsegoisme ind i alt. De lammer blot det maskuline vovemod.

Ingen virkelig kriger bliver helt for en kvindes skyld. Kun det vesterlandske ridderbegreb har gjort kvindedyrkelse til romantisk ideal. Østens sønner er mænd til marven af deres ben, og når de går i krig, har de brug for al deres marv.

Men hos prøjseren havde han ventet at finde noget af det ridderlige junkerblod, der blusser for en hjerterdames skyld. Dog Kuno von Hülsen citerede hverken Goethe eller Heine. Han snakkede ikke sagkyndigt om dameben som om hesteben. Han var som alle de andre fyldt af rejsens forunderlige feber, og når han stirrede tilbage på Jorden, de havde forladt, røbede ikke det mindste lille suk, at han følte sig bundet til den flygtende klode ved selv den ringeste lille silkesløjfe eller bar nogen indkapslet hårlok som amulet ved sin stramme desertør-barm. Ercole Sabene iagttog hans store krængede læber og spurgte sig selv med en ram afsmag, om denne mund muligvis var et udslag af den form for erotik, han havde hørt, grasserede i den moderne tyske rigshovedstad omtrent som i de gamle kejseres Rom.

Ercole Sabene mærkede således en utilfredsstillet appetit efter at snakke om, hvad der selv i felten havde været krydderi på tilværelsen. Her gaves slet ingen lejlighed til at drøfte det pikante stof. Mandfolketonen var bestandig barsk og tugtig og strejfede hverken jordisk eller himmelsk kærlighed.

Han tog sig igen til sit uniformsbælte og famlede uvilkårligt efter revolvertasken, som ikke var der længere. Når havde han egentlig mistet den? Tilsidst sagde han til von Hülsen, da de mødtes i messen: Hvor kan jeg egentlig have gjort af min revolver?

– Den har *jeg* taget i forvaring, svarede prøjseren.

– Af hvad grund? spurgte Ercole Sabene.

– Det er ikke tilladt at bære våben.

– Men der var ikke noget våben i min taske.

– Så må De gerne gå med den, svarede von Hülsen og fjernede sig et øjeblik. Værsgod! Der har De Deres taske, kammerat. Nu mærker jeg godt, at den vejer af ingen ting.

Ercole Sabene hægtede tasken på.

– Vor italienske ven må *ikke* gå med revolver, sagde Avanti, som trådte til.

– Det er ikke nogen revolver.

– Hvad er det da?

Ercole Sabene fik et anfald af forsorenhed. Han trak den lille krøllede sko frem af hylstret og satte den midt på bordet: Dameskyts! sagde han, som var det et uartigt ord.

Men virkningen udeblev. Avanti tog et øjeblik skoen i sin hånd og så ligegyldigt på den. Så smed han den mod Ercole Sabenes revolvertaske og sagde stille: Skammer De Dem ikke? Er det alt, hvad De har taget med Dem fra den gamle verden? Hvad ville fjenden have sagt, om De var samlet død op med den slags skyts i Deres taske? Fy! siger jeg som landsmand.

11. Den færdige bog

Ercole Sabene følte sig ene. Hans erotiske hjemve havde ingen at betro sig til. Der var åbenbart ikke mindste gnist af seksualisme i disse driftfrie mænd. Spændingen ved den mirakuløse rejse havde lammet enhver anden fornemmelse. De var som store drenge, troldbundne af selve farten som af en altopslugende leg, magtstjålne af alvor og andagt, måbende af forventning, brændende af feber og angst for, at nogen anden følelse skulle gribe ind i deres hellige iver.

Han alene led af længsel efter den klode, han havde forladt. Når han længe havde indsuget det sælsomme globus-syn af den bestandig svindende Jord, som Månen kredsede om ikke større end et lille blinkende guldskæl, kunne han lukke sine øjne og fylde sin hjerne med døs og mareridt, med en kaotisk myldrende hærskare af jordiske landskabssyner og menneskeskikkelser, han manede frem. Kvinder boltrede sig i hans forestillinger, drillede, æggede og pinte ham, som var han selve den hellige Antonio i den ægyptiske ørkenhule. Hans planetariske natur vedblev at være spillevende og lod sig ikke drive på flugt af selv de mest kosmiske syner.

Dog, når hans troende sjæl havde overtaget, søgte han ind på stjerneterrassen, hvor selve det bælgmørke univers stirrede på ham med sine talløse, aldrig blinkende ildprikker.

Han blev til intet overfor disse aldrig glippende øjne alt var ubevægeligt. Kun en enkelt planet krøb med sneglefart frem mellem de store stirrende stjerner – syntes af en hemmelig punktérgriffel pludselig indtegnet i en ny konstellation.

Således krøb også Mars og Jorden deres lydløse baner om solen, de levede af, og det var kun en optisk indbildning, at disse baner skar fiksstjernernes. De krøb jo i deres egne småbitte snævre maneger, i hvis midte Solen svang sin flammende chambrière, mens stjernerne i deres lysår-afstande stod som evighedsfjerne ligegyldige tilskuere, der ingen anelse havde om denne rotation af små obskure drabanter om en lille middelmådig sol.

En særlig tiltrækning øvede stjerneterrassen på Ercole Sabene, fordi han her oftest var i enrum med den mand, der fængslede ham mere end nogen anden. Ikke blot fordi han var hans jordiske landsmand, men langt stærkere fordi han betog ham ved sit væsens forunderlige charme.

Ercole Sabene kunne rent fysisk sanse, når Avanti var i hans nærhed. Der udstrålede en lønlig kraft fra ham, den fortryllelse, der tilsyneladende ligger i noget animalsk, men stammer fra astrale kilder. Ercole Sabene kom til at tænke på, hvad han engang havde læst hos en oldtidsforfatter, at Alexander den Stores hud duftede af violer. Hvilken sansemagt gennem en således antydet indflydelse over alle mennesker, der kom indenfor hans personlige sfære! Skønhed, ynde, lønlig tillokkelse, bedårelse – alt forklaredes gennem dette ene lille træk, der tillagde en verdenserobrer, en jordbetvinger netop samme styrke, som ejes af markens beskedneste blomst. Hele geniets ungdommelige vælde, hans uimodståelige åndskraft, hans dårende heroisme fyldte hans omgivelser med velbehag, med fryd, med duften af viol.

Det ubestemmelige fluidum, der udstrømmede fra Avanti, mindede ikke om blomsterduft, men virkede friskende,

oplivende, ildnende på samme måde som en ædel og sjælden vins buket. Når Ercole Sabene var i sit skeptiske lune, troede han virkelig, at denne buket måtte skyldes anvendelsen af et eller andet vellugtende stof. Men selv i afstand virkede denne udstrømning, der slet ikke havde noget af indtørrede parfumers bittersøde ramhed. Når han kom Avanti nær, mærkede han snarere en velsmag i munden, som om han tyggede vanille eller kalmus-rod. Han følte hans nærværelse, som kom han pludselig ind i skovatmosfære, ind i en sval og kølig park, ind under høje, solduftende pinjer. Der strømmede skygge, nåleduft, ilt fra hans væsen.

Ercole Sabene sad på stjerneterrassen og mærkede pludselig denne ilt- og ozonduft omkring sig.

– Har De lagt mærke til, hvor rapt Merkur flytter sig? spurgte Avantis stemme, spinkelt og klart, som rummet krævede det. Budbringeren iler over himlen som udsendt af Jupiter.

– For at melde os hos Mars eller Venus? spurgte Ercole Sabene. Til et olympisk gæstebud.

– Nej, der bliver ingen gudeforsamling af. Hver planet går sin egen vej.

– Som vi går vor. De må undskylde mig, kaptajn Avanti, men jeg har endnu ikke begrebet et muk af det store vanvid. Jeg fatter ikke, at vi kan sidde her i en sæbeboble og pustes bort i himmelrummet. Hvordan er vi kommet bort fra Jorden? Er det hele ikke de døendes sidste drøm? Frigørelsen fra Jorden er jo døden, ikke sandt? *"Kosmopolis"* er en dødssejler med lutter døde ombord. Vi lever ikke længere, vel?

Han kunne høre smilet i Avantis svar:

– Vi både lever og er døde, landsmand. Jorden er død for os, og vi er død for den. Men vi lever alligevel. Lever de døde ikke? Måske de har ret, og vi er på vor sidste rejse.

– De gamle troede jo også på en færgebåd.

– Og jeg skulle altså være Charon?

– Ja, naturligvis. De og dr. Krafft fortæller mig, at vor fart er et fald. Vi styrer altså lige ned ad Styx' vande. Stjernerne derude er morild, som lyser over de faldende strømme. Floden har grebet os i sin malstrøm, og vi styrter redningsløst ned i den bundløse underverden.

– For mig gerne. Udlæg det, som De vil. Men egentlig talt: virker jeg på dem som føreren af de dødes båd? Ligner jeg den gamle skumle færgemand, der slår de genstridige med sin åre og mod deres vilje fører de hylende døde til Tartarus, til Helvede?

– Nej, *De* er levende, som jeg aldrig har truffet nogen levende før. De hælder liv på os allesammen. For er vi andre ikke virkelig døde? Mig har de jo fisket op af en gasforgiftet løbegrav. Er jeg ikke brændt op indeni? Og de andre, som har skudt hinanden ned fra luften eller boret hinanden i sænk i undervandsbåde, er det ikke spøgelser, spærret inde i samme ligkiste? Hvor er blodet blevet af i deres årer? Har de ikke holdt op at hade og at elske, at føle de grunddrifter, som er livets eneste beviser? Er de ikke døde, ligesom de jordiske safter, der ikke længer risler i dem? Er ikke deres livstråd overskåret sammen med de bånd, der bandt dem til den eneste livets kyst, de kendte? Er en plante til uden jord? Er et menneske til udenfor den klode, hvoraf han er dannet?

– Ja, min ven, vi er allerede fyldte af livskraften fra den nye verden, vi skal gæste.

– Vi er altså døde, der har sluppet livet som et aflagt hylster og endnu ikke fundet det nye livs klædebon, hvori vi kan hylle vore nøgne sjæle.

– Trøst Dem: Vi vil finde det.

Ercole Sabene følte sig med ét iskold. Langsomt gik han videre i sin skyggeagtige tankegang:

– Ja, vi er skygger, presset ind i denne fantastiske kugle, kastet ud i det evige mørke. Vi er skindøde. Vi ånder ikke længere. Vi føler ikke livets blod i vore årer, før vi igen har et hjemsted, en atmosfære at hylle os med, en klode at gå på, en tid at leve i.

– Rigtigt, sagde Avanti: Vi befinder os i en overgang, vi er i den limbus, hvor ånderne er i forvaring. Vi regner ikke mere med jordtid. Vi har konstrueret os et Mars-ur, som endnu ikke gælder. Vi er for første gang midt inde i den tidløse evighed. Vi smager den fjerde dimension. Vi nyder den rus, vi oppe på Jorden kun glimtvis fik en anelse om. Også De har jo et enkelt nu mærket, at tiden var noget jordisk, en indbildning, en planetarisk hallucination. Vi var vant til at holde morgen og fyraften og jævndøgn og midsommer og nytår og at inddele vor tilværelse i et fattigt spand af solår, uden at betænke, at tiden er en subjektiv vildfarelse, et evigt elasticum, der lader et helt liv skrumpe ind til et øjeblik, eller forlænger et nu i det uendelige. Vi kunne fordrive tiden som et helvede af kedsommelighed eller fylde et sekund med en følelse af evighed. Vi indbildte os, at vi levede i en verden med samme tid, at der for universet gaves en normaltid, et fælles tempo, en samtidig puls. Og så er

sandheden den, at intet i verdensrummet er samtidigt. Vi behøvede blot at lukke vinduet op til nattehimlen for at få stjernerne til at fortælle os, at tiden kun er det dikkende ur i vort eget hjerte. Alle disse klode-ure går forskelligt og lader sig ikke af nogen kejser Karl den Femte regulere til at gå ens. Al tid udenfor os selv er kun bølgeslag af strømme, der bæres imod os fra umådelige dybder – vi måler de svimlende begreber, lysårene, efter vort eget lille solår, og selv vor tanke bruger år for at flyve mellem stjerner.

Ercole Sabene tog sig til hovedet og sagde opgivende:

– Jeg må hellere lade være. Man bliver gal af at tænke på, hvad tiden er for noget.

– Ja, vi kender kun det subjektive nu. Fortid og fremtid er afstandsbegreber og for så vidt rumlige – noget, vi fjerner os fra, og noget, vi nærmer os til. Alt afhænger af standpunkt og afstand. Hvad der er sket på den af os forladte klode, selv om det for os ligger tusinder af solår tilbage, vil endnu kunne iagttages af "øjenvidner" på en klode, der ligger tilstrækkeligt langt borte. Hannibals overgang over Alperne, jordskælvet i Lissabon, Moskovs brand er endnu aktuelle for de øjne, som følger vor klode fra de rette afstande. Den historie, der for os er fortidig død, er for fjerne iagttagere lyslevende eller fremtidig. Måske er alt, hvad vi kalder liv og udvikling, vorden og fremskridt, kun en uhyre foliant, som ikke skrives, men fra evighed er færdigskrevet. Alt, hvad det enkelte menneske forstår ved sit liv, er den tændte bevidsthed i et jeg, så det får lov at blade et par sider i den uhyre evighedens bog – fra sit personlige lille alfa til omega, fra det nu, bevidsthedslivet tændes, til nuet, da det slukkes. Her læser vi vor lille skæbne og

indbilder os, at vi lever den. Men bogen er uforandret, hver gang dens sider belyses og læses. Livet er kun en illusion. Et spand af evighedens endeløse billedrække, der bliver levende, når billederne rulles frem i lyset og spejler sig i en sende sjæl. Og sjælene selv, milliarderne, der fødes og dør, er kun lysskæret, der sitrende falder på siderne af evighedens oprullede bog. Det er *Gud*, som læser denne bog, hvori hver af os kun er et par sider. Hver gang hans øje glider over dem, skælver vi af hans evige liv, *oplever* linje efter linje, billed efter billed af vor egen skæbne. At jeg lever, vil kun sige, at Guds blik falder på mig og læser min skæbne.

Ercole Sabene lyttede betaget til denne tankegang, han ikke helt forstod, men som af og til sendte kornmodsglimt ind i hans hjernes halvmørke.

– Ja, hviskede han: jeg aner det store i denne opfattelse. Men er verden uforanderlig – en uendelig film, Gud ruller op, når det behager ham –, så må jo alt vides forud. Og er De ikke fatalist, når De således tror alting forudbestemt?

– Ikke forudbestemt, men forud fuldbragt. Når De læser en bog, tænker De jo ikke på de følgende kapitler som forudbestemte – De gennemlever dem stykke for stykke, skønt De ved, at den foreligger *færdig*. De følger handling og gang som noget levende, uden at gøre Dem skrupler over, at også slutningen allerede er trykt. Undertiden springer De over lige til udgangen, fordi De ikke kan vente, men vil vide "skæbnen" *forud*.

– Tror De da, man kan det? At skæbnen kun kan have én udgang?

– Ja naturligvis. Kan den færdigskrevne bog have mere end én?

– Så skulle vi ikke have nogen fri vilje? Intet øjeblik to muligheder? Ikke kunne vælge?

– Nej. Årsagssammenhængen er kun én. Vi kan kun gøre det eneste, som vi gør. Det er selvbedrag, når vi tror, at flere veje står os åbne, og at de fører til forskellig udgang. Vi løfter et øjeblik øjnene fra bogen for at fantasere, men så snart vi "genoptager tråden" i vor skæbnes bog, er vi bundet af dens linjer. Hvad hjælper det Napoleon, at han er bagklog på St. Helena og fortryder, han gik så langt ind i Rusland og blev så altfor længe i Moskov? Da han stod midt i begivenhederne, rev de ham modstandsløst med sig, så han kun kunne gøre det ene, han gjorde.

– Men uden viljens frihed, hvor bliver så alle vor ungdoms håb og muligheder af? Hvorfor så ikke straks smække bogen i og nægte at læse videre?

– Der er mennesker, som gør det, svarede Avanti med stille vemod: som i et øjebliks fortvivlede klarsyn ser, at der intet spil er, fordi det er afsluttet fra evighed af, og derfor brat slukker lyset, de læser ved. De unddrager sig lysglimtet fra Guds øje og vender tilbage til mørket.

– Har De aldrig selv følt det fortvivlede klarsyn? Hvad glæde har De af at læse i stedet for at leve?

– De glemmer, at min livsbog er den mest spændende af alt, fordi jeg aldrig *springer* i den, men med ekstatisk vellyst lever side for side, uden at ville vide slutningen forud. Og har De nogensinde drømt en roman så eventyrlig som vor?

– Ser De da ikke enden på dette forrykte vovestykke?

– Jeg ser den ikke, og jeg *vil* ikke se den, før den kommer.

– Men De *kunne*. Ikke sandt, De tror, man kan forudse fremtiden?

– Nutid, fortid og fremtid – er altsammen kun begreber, der beror på afstand. Fjerner De Dem tilstrækkeligt langt i verdensrummet, vil De som aktualitet kunne se, hvad De på Jorden kaldte fortid, oldtid. Går De den modsatte vej, kryber De så at sige mikroskopisk ind i tingene, har De de rette nær-øjne at se med, vil De kunne skelne alle udviklingstrådene og se dem forskyde sig synlige dybt ind i det perspektiv, De kalder fremtiden. Et menneskes liv står at læse i linjerne i det nyfødte barns hånd, og disse linjer er allerede optrukne og fastbestemte ikke blot i fostret, men også i det lillebitte æg og den knap synlige sædkim, hvoraf det er undfanget. Det gælder blot at se i dybden, og alle linjerne ligger i altings første begyndelse som den synlige fremtid.

Ercole Sabene sad tavs. Han så ud i mørkeflængen med de store, skarpe, blinkløse stjerner. Var det ikke øjne, der iagttog ham? Han følte med ét sit eget skælvende lille jeg udspilet som et gennemsigtigt præparat på en glasplade lagt under de stærktslebne linser af et uhyre mikroskop. Han så kun Avantis silhuet imod mulmet, randet af stjerner; men det var, ligesom han fornam hans blik til dybet af sin lille sitrende sjæl.

– Ville De virkelig, stammede han, ville De virkelig kunne – se på mig – og forudsige min skæbne?

Avanti lo i stilheden og mørket med en høj, glasklar latter:

– Nej, landsmand og ven! Spåmand vil jeg ikke være. Hverken De eller jeg må springe i læsningen af vor livsbog. Lad

os læse den linje for linje i andagt og spænding. Det er jo Gud, som ånder i os og gør dødebogen levende.

12. Meteor-regnen

Efter denne transcendentale tankeudflugt forstummede begge.

Ercole Sabene havde lukket øjnene og nød den andens aura-udstråling, som sad han ved sin elskede Nemi-sø og følte vandet ånde op imod sig.

Ikke en lyd var der om dem. Hvad han allermest beundrede i himmelskibets indretning, var den fuldkomne lydløshed af alt maskineri: hverken hvæsende hjul, huggende stempler, spruttende eksplosioner eller noget af alt det, han havde ærgret sig over i den jordiske dynamik.

"Kræfterne" kunne jo først siges tilfulde at være betvungne og beherskede, når de arbejdede frivilligt, åndeagtigt let, uden de nødskrig, der kom fra alt det "livløse" materiale, mekanikken brugte i sin tjeneste. Det var jo slet ikke livløst, det reagerede mod hård behandling ved høje barbariske brøl, ved filende hvin, ved tænderskærende protest. Som lille dreng havde han undret sig over, hvor jern kunne hyle, når det glødende lå på ambolten og fik prygl. Som en martyr på pinebænken. Eller når han hørte en sporvogn hvine i svinget af sine skinner, som var det et levende væsen, der blev kørt over og skreg til himlen af smerte. Man skulle tro, at jern og sten og alt det andet "døde" råstof var ligeså levende som mennesker og dyr, siden det gav sig og stønnede og peb for hver en ublid medfart.

Men her ombord virkede kun naturkræfter af højere art. Usynlige som ånder lystrede de uden hørlig indsigelse. Solmaskinerne opsugede hede og lys fra den brændende skive – lydløst, som kunne det være store svampe, der fylder sig med

fluidum. Motorerne sås ikke, men virkede som organismer under de store spejlblanke flader. Usynlige transformatorer omsatte kraften i alle de fornødne øjemed. Luft, lys, opvarmning – alt forsynedes og blev afpasset med den mest fuldkomne sikkerhed. Spildevandet beskrev et formeligt kredsløb, filtreredes og klaredes og vendte som frisk kildevand tilbage til den store beholder, hvorfra det atter løb ud som fra et hjerte. Når man lyttede, kunne man høre dets kilderislen i rørene som af genfødt glæde. Fra ventilerne, der fornyede den atmosfæriske luft, kunne man føle pustet af de friske vindbølger, der strøg gennem alle rummene balsamiske som forårsluftninger. Så fuldendt var sammensætningen gennemført, at der endog blev tilsat ozon af samme iltstyrke som den, der frisker søluften ved Napolis golf, når den er allerbehageligst. Ercole Sabene var målløs af beundring, når han betragtede de små målere, hvor blandingens forhold kunne aflæses, og hvor en hårfin regulator ved et næppe mærkeligt tryk kunne tilføre atmosfæren en blidhed, så den smagte som af et kvægende regnskyl.

– Jeg begriber ikke, sagde han til Avanti, hvorfor De ikke først lyksaliggjorde vor fædreneklode med så geniale opfindelser. Med disse luftmaskiner, der har nået fuldkommenheden, kunne De have gjort undervandsbåden til det ideale våben.

– Kan et våben være *idealt?* spurgte Avanti. Det eneste ideale våben må da være det, der med det samme dræber selve krigen. Det er det eneste våben, vi endnu har tilbage at opfinde. Det vil komme, men måske vil det våben, der dræber krigen, lægge Jorden øde med det samme. Dog forinden burde historien brændemærke alle de Djævelens håndlangere, der har opfundet

og forbedret menneskedyrenes våben, lige fra ham, der blandede svovl, salpeter og trækul, og til dem, der konstruerede undervandsbåde og "Tykke Berthaer" og giftige gasbomber. Skulle jeg eller nogen anden idealist bruge hjerne og snilde til at fuldkommengøre et underjordisk djævlefoster? Nej, gid undervandsbåden for evigt må ligge kvalt på bunden af havet som Leviathan af mangel på luft! Forbandet være den, der igen vil fiske den op og gøre den til "idealt" våben!

– De har dog selv været officer, indvendte Ercole Sabene – som jeg selv: kriger med i hvert fald "reelle" hensigter.

– Ja, desværre. Vesterlandet slæber endnu på den barbariske arv, der hedder militarisme. Hvorfor lærer vi ikke at se på "militære" med samme øjne som den gamle kinesiske opfattelse, der satte officerer i rang med skarprettere? Det er at nævne tingen ved dens rette navn og at sætte faguddannede og statslønnede ihjelslagere på den rette plads.

Ercole Sabene fo'r krænket op.

– Kaptajn Avanti, De glemmer, at jeg selv har tjent konge og fædreland med ære.

– Gud bedre det, kære landsmand! Alle vi her ombord har jo været skarprettere og tjent vort brød og vore ærestegn ved at myrde. Vi løb af tjenesten, fordi vi pludselig så, hvilken sjofel bestilling vi havde ladet os lokke til i den enfoldige indbildning, at vi tjente høje og ædle magter.

– I den indbildning agter jeg at leve bestandig, protesterede Ercole Sabene.

– For mig gerne, svarede Avanti, blot De ikke glemmer, at al skarpretter-tjeneste er bandlyst fra *"Kosmopolis"*.

Den for Ercole Sabene pinlige pause, der opstod, blev voldeligt brudt ved et eksplosivt knald, der formelig sprængte stilheden inde i kuglerummet.

– Hvad var det? råbte Avanti.

– Det lød som et skud, eller noget, der sprang, sagde Ercole Sabene.

– Her er ingen, der vover at skyde, og intet, som kan springe.

Begge lyttede.

– Avanti! kaldte en stærk stemme: Er du her, Avanti?

Dr. Krafft famlede i mørket efter Avantis arm.

– Hvorfra kom det knald, Alessandro?

– Det lød, som et af vore glas sprang.

– Umuligt! Er luft og temperatur normale?

– Målerne er lige aflæst, lød en ny stemme fra mørket.

– Og i solkammeret?

– Intet at bemærke.

I det samme lød et nyt og heftigt smæld.

– Det kom nedefra, sagde dr. Krafft tøvende. Lad os gå ned.

Stjerneterrassen fyldtes med skygger. De sorte silhuetter dækkede stjernerne udenfor. Den opskræmte besætning skyndte sig til førerne for at erfare, hvad disse bratte og knaldende stød kunne betyde. Ingen talte højt, meldinger og forespørgsler kom korte og hviskende.

– Stop! sagde Avantis klare stemme til dem, der skyndte sig nedenunder: Vore glasskiver kan tage skade. Knaldene kommer udefra. Lad øjeblikkelig stålskodderne gå for.

– Her? spurgte dr. Krafft.

– Over det hele! befalede Avanti.

Mandskabet spredte sig, og få øjeblikke efter hørtes de vældige kugleflader bralre for, som var det roterende panserkupler, der lukkede et fort. Alle himmellys blev der stænget for. Stjerneterrassen lukkede sig som en bælg. Ved et tryk af Avantis finger blev den oplyst spøgelsesagtigt, så den lignede en skummel skibslast, hvis krumme yderside lod stålet glimte gennem det tykke glas. Skodderne brasede ned for det sølvhvide jordskin. Og i solkammeret skar den sorte kugleflade ned for det blændende solskin, så der ikke blev den mindste gnist tilbage i det store lukte *camera obscura,* som Solen hidtil havde fyldt med sit evigt flammende bål.

"Kosmopolis" gik sin bane gennem himmelrummet som et projektil af stål, en massiv bolt, afskudt mod sit mål, flyvende gennem æteren som en lille miniatur-klode, der på den ene side bar sit smalle spekterbælte vendt som en farveflammende sugeskive mod den endnu fjerne røde planet.

Alle, der kunne, søgte ned i spektralkælderen. Uhyggefølelse og angst ulmede fosforagtigt i de blege ansigter, der dannede kreds om den lodrette kikkert, hvori Avanti og dr. Krafft skiftedes til at stirre.

Efter de første knaldende eksplosioner fulgte flere, snart enkeltvis, snart i salver, snart svagere, snart voldsommere. Stålet under deres fødder sang og skrattede som for et bombardement af stenkast, der prellede af. Snart trommede de som en knitrende hagl, snart bankede de kun som hule bump, af og til frembragte de et brag, der fik hele den lukte jernkugle til at tone som en malmklokke for et vældigt knebelslag.

Dr. Krafft holdt sit øje klistret fast til okularet og blev ved at melde: Kursen uforandret. Ingen divergens. Mars uforandret i

sigte. Hans stemme lød besynderlig spinkel midt i de larmende detonationer, hvis lydbølger rungede med særlig kraft i det fast begrænsede rum. Alle de lyttende trommehinder sang, så det gjorde ondt.

Avanti havde stået en stund med korslagte arme og lukkede øjne, hvis synsretning alligevel kunne ses under de sænkede låg.

Nu lod han sin hånd falde på dr. Kraffts bøjede nakke:

– Alessandro, vi må lukke. Vi må trække vort følehorn ind. Vi risikerer, at det rammes. Rejs dig!

– Men spekterspalten? spurgte dr. Krafft.

– Også den må sikres. Vi må dreje for til et minimum af 5 centimeter. Novikof, sørg for skjolddækket over radiospektret. Watkins, kikkerten ind!

Russeren og englænderen bøjede sig over de små håndsving. Et øjeblik efter var radiospektret indstillet bag den skærmende stålskal. Indenfor var intet at se; men udvendigt lyste radiospektret nu kun ud i rummet som en knivbred vifte af mangefarvet lys. Og kikkerten trak sig ind som et følehorn. Objektivlinsen sikredes ved at klappe et stållåg for af samme tykkelse som den øvrige kugleskal. Det sidste øje var lukket til ud mod uendeligheden.

En feberagtig ophidselse havde grebet alle disse hjerner, som nu kun havde hinandens øjne at stirre i. Selv dr. Kraffts opspilede pupiller flakkede hvileløst fra ansigt til ansigt. Eksplosionssalverne blev ved – de kom og gik som nervøse trækninger i hans kæmpepande. Ingen havde mod til at gøre noget spørgsmål. Det var, ligesom de knaldende drøn slog tungen tilbage i det tørre svælg.

Avanti stod fremdeles med sænkede øjenlåg og så ind i sig selv, nu som altid med hovedet på skrå. Langt om længe, efter et særlig voldsomt skrald, slog han blikket op og skreg gennem bulderet:

– Hver mand på sin plads! Hver mand til sit arbejde!

Ingen rørte på sig. Kun Avanti selv gik mod opgangen.

– Stå dog ikke her og bliv til saltstøtter!

Han var allerede på vej opad, da dr. Krafft råbte efter ham:

– Avanti, du skylder dem en forklaring.

– Kan I ikke give jer den selv? spurgte han og vendte sig med et stille smil.

– Du har altså én? spurgte dr. Krafft, som om hjertet sad i hans hals.

– Kom med op fra denne kælder, hvor der ikke er ørenlyd.

Avanti løb til vejrs, og de andre fulgte. I den øvre kuppelsal lød bombardementet mindre stærkt; svækket og uldent, som bankedes der dybt under deres fødder.

Uden jordlyset ovenfra virkede rummet underlig ukendt, som en stor og tom kuppel. I et koldt og kunstigt halvlys stod de og stirrede på hinandens hvide ansigter.

– Hvad er det så? spurgte dr. Krafft, hæs af nervøsitet.

– Kun noget ganske naturligt, svarede Avanti: Vi må være stødt på en sværm meteoritter. Hvert knald er en sten, der tørner imod os.

– Så måtte de jo først have meldt sig som ildkugler, indvendte grækeren Planetaros og så forskrømt på kammeraterne med sine store kulsorte øjne: Har nogen af os lagt mærke til et eneste stjerneskud?

– Snak! *"Kosmopolis"* er jo ikke omgivet af nogen atmosfære. Det er luftlaget omkring Jorden, der får meteorerne til at gløde, når de på gennemfarten møder modstand og går med stor hastighed.

– Hvor længe? spurgte amerikaneren Williams og tyggede på spørgsmålet med sine brede, firskårne kæber.

– Ja, hvor længe kan det vare? fortsatte englænderen, den slanke, magre og hulkindede Watkins, der greb lejligheden til at få sit modersmål indført i sprogblandingen, som ellers mest bestod af romanske ingredienser – fransk og italiensk?

– Hvor længe kan vi holde ud? rettede Williams. Vi risikerer jo hvert øjeblik at blive smadret. Hvad er en æggeskal i en stenregn?

– Det regner ikke, svarede Avanti. Sværmen går lige imod os. Knaldene under os beviser det. Vi falder sandsynligvis gennem halen på en eller anden komet, som vi har mødt på vor vej. Vi må igennem. Anden vej har vi ikke end at blive ved at falde vor lodrette kurs. Og stole på, at vort stålpanser holder, og at alt vil prelle af på *"Kosmopolis"'* kugleform.

– Dette er vist farligere, end De tænker Dem, kaptajn Avanti, bemærkede bulgareren Rylov og rynkede sine bryn, der stod ud i luften som et par spidse finner.

– Nej, ingen fare overrasker mig, for jeg er forberedt på alt, svarede Avanti.

– Også på at blive knust, hvad øjeblik det skal være? sagde amerikaneren.

– Dertil kræves ingen forberedelse, sagde Avanti med sit store skrå smil. Ved vi ikke allesammen, at skæbnen hænger over vore hoveder som en donkraft, der falder, uden at vi kan

afværge det? Heller ikke på den Jord, vi har forladt, gaves nogensomhelst garanti – højst en ulykkesforsikring, som ingen af os har brug for, i fald vi knuses.

De skrattende stød nedefra blev ved. Stålpansret sang omkring dem, men alt var kun lyd og larm, ikke gyngen eller bevægelse.

Alle lyttede. Panikken krøb igennem de fleste, så de rystede. Hele mandskabet havde efterhånden samlet sig. Selv solfyrbøderne – den tavse tyrk Khemal Bey, den enarmede franskmand Dumur, endog den tunghøre belgier Pol de Bron, som var mindst forskrækket, – havde listet sig ned til de andre. Der var jo ikke længere noget fyr at passe. De krøb sammen som dyr under et uvejrs rasen. Mange stod med lukkede øjne som for ikke at se undergangen.

De knitrende knald blev til et øredøvende brag.

– Vi går på grund! brast det ud af dr. Krafft.

– Snak, Alessandro, der er ingen grunde. Himmelhavet er over os på alle sider. Dette her er kun at ligne ved en smule tang, der driver imod os.

– Tang! sagde amerikaneren og greb sammenligningen: Sæt, det er et Sargasso-hav, vi er kommet ind i. Så slipper vi aldrig ud igen. Jeg kender det.

– Ingenting kan hæmme os. Vi skal nok stride os igennem. Husk, hvilken kraft der har tag i os. Mars suger os til sig. Vi går vor ufejlbarlige vej. Og vi havner, hvor vi skal. Men nu må hver mand til sin pligt. Hver mand til sit arbejde!

Det øjeblikkelige brag var atter afløst af dumpe og uregelmæssige salver. Avanti satte sig i bevægelse, og flere af de andre begyndte at røre på sig.

– Men solmaskinerne? spurgte dr. Krafft: Hvor længe kan vi undvære Solen?

– Så længe som vi skal, Alessandro. Før meteoritterne er forbi, tør vi ikke lukke op. Vi må bruge den kraft, vi har opsamlet, så sparsommeligt som muligt. Spar på lyset! formanede han.

Dr. Krafft blev stående ved den indtrukne kikkert.

– Kom med! sagde Avanti. Den må ikke bruges. Vi skal ikke have vort følehorn knækket.

13. I den lukkede kiste

Ercole Sabene flakkede hjælpeløs om uden at vide, hvor han skulle tage fat.

Lyset i labyrinten havde fået et gustent, næsten spøgelsesagtigt skær. Der var tændt så få lamper, at alle rummene flød bort i tåge. Han blev stakåndet af at gå. Også andre klagede over luftblandingen, men målerne viste, at den var normal. Der sparedes på varmen, og termometrene stod få grader under det sædvanlige – alligevel gik de fleste om med sveddråber på panden og med klamme hænder.

Han havde ikke blivende sted. Han lagde sig i sin sovekurv og stoppede fingrene i ørene, men kunne ikke falde hen. Han pinte sine øjne med at studere de store Schiaparelli-kort over Mars, men så sig hurtigt fortumlet og gal på dette virvar af landskaber, hvor græsk mytologi og jord-geografi havde sået deres navne over pletter og linjer, have, syrter og fastlande, bjerge og dale – altsammen svævende i blå hypoteser og dog stadfæstet som jordiske fantasifostre: Utopia og Thaumasia, Osiris' Forbjerg og Solens Sø, Atlantis og Titanernes Bugt. Selv når videnskaben gik på opdagelsesrejser i himmelhavet, slap den ikke Jorden, men slæbte dens begreber og forestillinger med sig.

Hvor kunne dette græske navnevæv være ham ligegyldigt her i mørkets bug, hvor skæbnen havde spærret ham inde. Himmelskibet var jo blevet underjordisk, for ikke at sige undersøisk. Han og de andre tolv var kun maddiker inde i den

gødningekugle, en mystisk skarnbasse havde rullet og styrtet ud i det evige mørke.

Han anede ikke længere hverken fart eller fald. Han hørte kun den uophørlige banken, som om en hærskare af dæmoner legede himmelspræt med kuglen og med knitrende knokkelfingre søgte at knække dens skal. Når ville de bryde hul og pille maddikerne frem?

Ercole Sabene talte ikke med lidelsesfællerne. Sky og angste strøg de ham forbi. De forekom ham at se ud som galehuslemmer. En lignede en kuffertfisk, en anden en ål, der gik på halen. Solfyrbøderne gik fremdeles i deres røde net og mærkede ikke, at de klaprede af kulde. Næsten alle holdt de øjnene lukkede, som våndede de sig i en evig tandpine.

Ercole Sabene vaklede ned i observationskælderen og lagde sig, så lang han var, på gulvet ovenover spektralbæltet. Her hørte han eksplosionerne allerskarpest, holdt sig så at sige svævende på selve lyden og havde tillige en dump fornemmelse af, at den glødende lyskraft under ham, i tilfælde af, at det hele brast, ville bære ham oppe som en lysbue.

Men heller ikke her holdt han længe håbet vedlige. Snart følte han sig lammet som et lig til bunden af sin kiste. Han kunne ikke vriste låget fra sine øjne. Dybere og dybere sank han i det evige mulm. I en evighedens grusgrav, der skred og raslede sammen om kistens sider.

Inden længe ville luften være fortæret i denne hermetisk lukkede sarkofag som i en synkende undervandsbåd. Kvælningen var allerede begyndt. Ercole Sabene vidste, hvad søsyge var. Men denne "himmelsyge" var langt forfærdeligere. Her var intet gyngende skibsdæk, ingen ustandselig vuggen af

alle lodrette og vandrette planer, ingen roterende bovnen i de indvendige dele – derimod selve det bundløse falds hvinen gennem alle nerver, selve rygmarven som en smertestråle ned i fortabelsen.

Ercole Sabene kæmpede sig vågen. Han troede, han var ved at kvæles; men da han fik hovedet løftet fra gulvet og munden åbnet på vid gab, mærkede han, at åndedrættet intet fejlede. Men ganen var brændende tør – det var en ulidelig tørst, han følte. Han huskede pludselig på messen og så for sig chianti-flaskerne på det smalle bord.

Han vaklede på vej. Men pludselig kom stemmer imod ham.

– Vi er ikke muldvarpe, kaptajn.

– De må give os Solen tilbage.

– Vi holder ikke dette ud længere.

Røsterne lød så underlig spinkelt og stødvist. Muldvarpe! Han ville snarere sige dødningure, der prikker i en trækugle.

Selv Avantis svar syntes mat:

– Her er jo ikke andet end at holde ud.

– Luk op for Solen, kaptajn.

– Umuligt! Så får vi vore glas knust.

– Ja, lad os så dø. Blot ikke i denne levende begravelse. Solen! Lad os se Solen igen!

– Hvis den er der mere.

– Luk op for Solen. Eller det er ude med os.

– De, der lægger sig, bliver liggende.

– Hvad vil det sige? Hvem har lagt sig? Alessandro, se efter.

– De er døddrukne, sagde en dyb stemme. Et kort skrig lød fra Avanti.

– Alle mand i solkammeret! kommanderede han, så det sang gennem gangen.

Solkammeret så ud som en ligstue. Lyset fra en enkelt glødelampe lå fosforgrønligt over alle de blanke flader, der plejede at suge sol som et evigt rislende guldbad. Målerglas og ventilhaner blinkede ikke mere. Luften syntes kvalm – ladet med en egen pirrende lugt af forrådnelse. Men også her trommede knaldene udefra.

Avanti og dr. Krafft så kun enkelte duknakkede skikkelser komme listende.

– Det kan da ikke være sandt? hviskede Avanti til sin kæmpestore ven, der stod med hans hånd i sin.

– Desværre, jo. Williams og Planetaros har drukket sig plakat. Og jeg har grebet denne i at cirkulere.

Han stillede en flaske på bordet – den var sort og korthalset, uden etiket.

– Men det er jo mened, sagde Avanti. De har jo givet deres ord.

Dr. Krafft trak på skuldrene.

– Djævlen stikker dybere end eder, svarede han. Avanti rystede flasken og hørte dens indhold skvulpe.

– Du må skaffe dem herind, Alessandro. Allesammen! Selv om du skal bære dem. Sig, at her skal lukkes op.

– Hvad tænker du på, Avanti?

– Du hører jo: på at lukke op.

Dr. Krafft gik ud. Avanti havde undersøgt chianti-beholdningen i messen. Flaskerne, der stod fremme, var tømte; men lageret, hvortil han selv gik med nøglen, var ikke rørt. Nu gjaldt det om at få smugflaskerne frem.

Løftet om, at der skulle "lukkes op", lokkede besætningen ind i solkammeret. Dr. Krafft kom slæbende på den svære, firskårne amerikaner. Ercole Sabene gjorde sig nyttig ved at bugsere den lille japaner, der hældede sig til ham som en søvngænger. I øvrigt var det vanskeligt at skelne berusede fra ædru. Den fuldstændig omtågede russer Novikof strammede sig op, som var han til parade, hvorimod tyrken Khemal Bey, der ikke engang havde smagt en dråbe fortyndet chianti, stod og ludede, som skulle han falde forover.

Avanti lod sit blik glide over rækken af blissede eller spøgelsesblege ansigter og talte hårdt og fast:

– Venner og kammerater! Drift bryder alle love, og spiritusdjævlen bor dybere end tungen, der sværger. I har brudt jeres ed ikke til mig, men til jer selv. Jeg vil ikke gå i rette med jer. Lad os fejre solfest. I har ret: Skal vi dø, så lad i det mindste Solen beskinne vor undergang. For at vi kan lukke op, må I bringe alt, hvad I endnu har tilbage af den spiritus-sol, jeres blod trænger til. I må ikke mere skjule noget. Lov mig blot at bringe det altsammen. Alle flaskerne på bordet til vort sol-bacchanal!

Det lysnede selv i hel- eller halvsløve hjerner. Enkelte tog på stedet hjertebarnet og trøsteren frem, andre fjernede sig for at hente de skjulte skatte. Håbet om et fælles symposion tændte sindene op. De ædru hjalp til med at søge og bære. Løftet om sol gjorde alle ivrige. Avanti havde fyldt dem med sin myndige kraft.

Med hemmelig gysen så han batteriet af store og små flasker vokse. Alle var de uden etiket – alle var de smuglet med under

falsk betegnelse. Alle de små og store selvbedrag troppede op i skikkelse af de uskyldigste flasker.

Batteriet var færdigt, og spændingen stor.

– Så lukkes der op! kommanderede Avanti: Alle propperne væk!

Hænderne fik travlt. De små proppers knald blandede sig i bombardementet udefra. Vinånden stod ud af de mange flaskehalse og bølgede som en rus i rummet. Selv de sløveste spilede næse og øjne op.

Avanti optrådte med en sikkerhed, der næsten hypnotiserede dem.

– Hver mand sin flaske! kommanderede han og greb selv en.

– Nu lukker vi op, vedblev han, og blander en bolle af de brudte eder.

I et nu havde han lettet låget af den store glasblinkende beholder, han hidtil havde stået med ryggen til.

Alle flaskerne vendte sig automatisk mod randen af denne dybe og brede blandingskumme, der funklede med krystallisk topasglans midt imellem dem.

Som drevne af én strøm plaskede ud af flaskehalsene alle de stærke væsker, der for menneskene er ligeså mange livseleksirer. Op af krateret steg de bitre og søde alkoholdufte, destillationer af alle Jordens ædleste produkter. Spiritus-ånderne dampede op af dybet, indgik forbindelser og avlede nye og sælsomme duft-dæmoner. En gennemtrængende ammoniaklugt steg op derimellem som en ram og kildrende stank.

For Avanti svimlede det et øjeblik, da han så alle disse blege ansigter stime omkring randen af det spritfyldte krater. Endnu

var der munde, som sitrede af tørst. Endnu var der næsebor, der spiledes af rusen, de inddrak. De flokkedes som underverdenens skygger om det læskende offer. Hades belejrede denne alkohol-grube for at genvinde livet. Tusinder af mile var de sejlet fra Jorden, men dens onde stimulans-ånde sitrede endnu midt imellem dem, fristede deres attrå, lammede deres vilje. Han så hænder, der krympede sig efter at øse et sidste bæger op af denne spildte livsdrik. Han så et enkelt ansigt oplyst af begæret efter at styrte sig i den plumrede og stinkende væske.

Selv disse mennesker, der var udvalgte og besjæledes af en kosmisk higen som han selv, var altså bestandig slaver af dyriske drifter. I angst og tvivl var alkoholdjævlen deres eneste tilflugt. Som tørstige gnomer stod de om hans rygende heksekedel og sugede spritstanken ind.

– Solen! var der en, der råbte: Luk så op for Solen!

– Ja, Solen! svarede Avanti: Solen alene kan rense dette vand, I har besudlet og forgiftet. Bed til den gud, I har begået mened imod, at I igen må få den at se. Bed til, at denne meteor-storm må høre op. Før får I ikke Solen at se.

Avanti var borte. Dr. Krafft fulgte ham. En for en listede de andre efter. Kun et par blev tilbage. De kunne ikke slippe deres lønlige drift. De klamrede sig til stedet, der havde drukket så mange dyrebare væsker. De sugede begærligt den kvalme os af vinånd, som fik dem til at glemme, at den opstod fra en spildevands-tank.

14. Solen tilbage

Sløv og tilintetgjort lå Ercole Sabene i sin sarkofagkurv. Strudsen havde stukket sit hoved i busken for ikke at se undergangen. Alt håb var ude. Meteor-knaldene var blevet permanente.

Var det en komethale, de var stødt på, så piskedes de nu sandsynligvis universet rundt uden nogensinde at komme løs igen. Han gjorde sig intet begreb om, hvor længe det havde varet. Det var kun et tidsspørgsmål, når proviant og alle øvrige forråd slap op, eller hvor længe luft- og lysmaskinerne kunne arbejde uden Solens medvirkning.

Sveden perlede på hans pande. Indspundet i sit violette halvmørke følte han det, som lå han ene ude i det svimlende bundløse øde, hyllet i gustne tågesvøb. Levende begravet! Lukket inde med de andre dødninger i en kugleformet kiste. Måske Helvedes flammetunger allerede slikkede op om *"Kosmopolis"* som om en lukket kedel. Her var så kvælende varmt. Luften smagte af svovl.

Perlende af sved stod han på gulvet. Hjertet trommede omkap med drønene udefra. Han famlede ud. Han trådte ind i styrtebadet for at svale sig. Men vandet kom ikke. Tilførslen var standset.

Halvnøgen vaklede han videre og begyndte påny sin skyggeflakken i den store labyrint. Nu og da mødte han en anden skygge. De stirrede hinanden ind i de hule øjne og gled bort uden ord. Dette var virkelig Hades, hvor hvileløse genfærd flygtede for hinanden, martrede af tænders gnidsel fra det

evige mørke, der som et svælg slog sine kæber om himmelskibets svage skal for at knuse den.

Han måtte støtte sit smertende hoved mod væggens uldne flade og stemme begge hænder imod ved siden af sit ansigt for ikke at falde.

Her blev han stående og ligesom døde ind i sig selv. Aldrig mere skulle han løfte dette kistelåg og se sol og stjerner. Hvad var tilværelsen uden lys fra himlen? Tørstede de andre efter spiritus, så hungrede han efter sol. Jorden havde fostret denne solkærlighed i ham. Hans sjæl kendte ikke andre værdier. Gaves der overhovedet for et menneske noget liv uden den jordiske sansning, han havde i hver fold af sin hjerne, i hver dråbe af sit blod? Han var revet op med rod og kastet ud i himmelrummet, hvor han måtte visne. Å, giv mig Jorden tilbage! Regn og blæst og kulde og hede! Sol at vågne ved, sten at gå på. Jord, blot jord! Blot en stump gold kampagne!

Han sultede efter et græsstrå, han brændte af længsel efter at se en gåseurt. Å, disse valmuer som blodstænk hen over den afsvedne slette. Den usleste tilværelse blot med jorden under sine fødder. En krøbling udenfor en kirkedør i den stegende sol havde det jo bedre!

Han huskede pludselig på en tilværelse, han i dette nu misundte, som kunne det være en konges. Ude på via Appia. Cæcilia Metellas runde gravkolos lå som en borg bølget op over den græsgroede vej. Ruiner stak frem af markerne som tandstumper i gab af vældige fortidsdyr eller som halvt begravede murskeletter. Ene midt i marken lå en tårnhøj knold af en oldtidsbygning, de flade teglsten uløseligt amalgameret med jord – ingen forklaring på, hvorfor netop denne sære rest

var blevet skånet, mens tiden havde slidt alt bort om dens fod. Men højt oppe på den lodret stejle knold havde en hytte klinet sig fast som en rede mere for en rovfugl end for et menneske. En menneskeørn, der ville befæste sit rige på toppen af en utilgængelig ruin. Vejen derop gik som en stige over fremspring af mursten, der lige kunne give fodfæste. Et knudetov dannede rækværk for den opstigende og kunne trækkes til vejrs i nødsfald. Mennesker boede deroppe – søjlebørn, uafhængige og frie, altid i belejringstilstand, stolte, fattige og tilfredse. Naturen sendte sine ville blomster derop, valmuer rejste den røde fane over hyttens tag. Ercole Sabene så det for sig i et syn af solskin og ønskede sig i beboernes sted – en rigdom, han aldrig skulle nå.

Her famlede han som en orm i en nød, der er faldet fra træet, han vidste ikke hvorhen, blot at han snart ville komme til at rådne i det yderste mørke, om da ikke skallen pludselig blev sprængt og de evige luer fortærede alt.

Jo, Ercole Sabene, du er kommet ud at rejse. Og du havde ikke drømt, at den sidste rejse skulle blive så grufuld. Farvel, du skønne elskede Jord, der allerede ikke er andet end en fjern måne, jeg aldrig mere får at se. Farvel, mit herlige Italien, hvor jeg blev født i skyggen af det vidunderlige Kapitol, hvis blomstrende vår jeg aldrig mere skal suge duften af. Farvel, min dejlige og dyrebare moder. Farvel, mine fædres grave, på hvis marmor jeg aldrig mere skal lægge en krans af immorteller. Farvel, I unge yndige kvinder, jeg har elsket. I var en buket af forårsblomster, jeg samlede i mine lykkelige somre. I kom mig i møde med smil og sødme, I duftede af Jordens blideste og hedeste vellugt, hvidarmede, blussende, fuldbarmede, med hår

som krydret silke, hvori jeg begravede mine kys. Her ligger jeg og smægter efter eders smeltende munde, og mine tørre læber har ikke engang en vissen blomst at suge sig ind i, kun en stump skind – mumien af en lille sko, som engang har sluttet varm og levende om en yndig fod, der dansede gennem mit hjerte, så det bankede af fryd. Godnat, Ercole Sabene, når du springer i din undergangs Etna, lad da krateret slynge Marisas lille sandal tilbage til den Jord, jeg aldrig mere skal se!

Ercole Sabene sank hen i fuldkommen apati. Han ønskede ikke at vågne mere. Han sov virkelig. Og i søvne fo'r han tilbage til kloden, den eneste ene, hvortil han som menneske følte sig skabt, den dejlige Jord med dens evige omskiftelser, dens kampe og krige, dens storme og solskin, dens velsignede kredsløb af vinter og vår, af nat og dag, af drøm og virkelighed. Han sov sig ind i selve den jordiske evighed, han sov, så meteorskuddene forstummede og ikke længere trommede hans stakkels hjerne itu. Omkring ham herskede den jordiske døds altforbarmende stilhed. Han drømte, at den sidste skovlfuld jord var faldet på hans kiste.

Selve stilheden vækkede ham. Han vågnede, som den skindøde vågner i sin kiste og pludselig føler mørket knuge og tavsheden kvæle. Der var ikke tvivl om, at han var vågen. Han kneb sine næsebor til så længe, at blodet truede med at sprænge hans hoved. Hans øjne spilede sig op og mødte det fosforviolette skær, han kendte fra sin sovecelle.

Han var altså påny i sin Helvedes forgård, i Limbus, spærret inde med de andre ånder i forvaring. Skriget blev kun til et rallende støn i hans strube. Derimod hørte han sit hjertes opskræmte og stundesløse hamren. Så tydeligt, som var der

intet andet til. Ja, der var intet andet til. Ikke engang –? Blodet stod stille i ham for at lytte: nej, der blev ikke skudt mere! Meteorernes larmende boreværktøj var holdt op at arbejde.

Ercole Sabene sprang ud på gulvet, men hørte ikke mere af den grund. Han klæbede sit øre til gulvet under sig, men heller ikke her sporede han nogen lyd. Han gled ud af sin sovecelle, hen gennem den lange gang. Nej, hans trommehinder var ikke sprængt. Han hørte ganske tydeligt sine egne fødders klappen. Han slog sine hænder sammen og fornam klasket, og henrykt blev han ved at applaudere sin egen høresans.

– Ja, her er grund til at klappe, lød en frisk stemme, og dr. Krafft kom til syne, fuldt påklædt, rød over hele ansigtet: Ja, klap ad vor gode skæbne. Det er holdt op. Vi er i fri æter igen.

Alle ilede mod solkammeret. Trods halvmørket kunne Ercole Sabene se, hvor de strålede, genfødte, foryngede. Søndagsstilheden var vendt tilbage. Nogle havde tårer i de opspilede øjne. Andre gik og knyttede hænderne i forventning og dunkede sig selv i tindingen. Dødsriget skulle have ende. Solen skulle gives dem tilbage. Atter fylde de fortørrede og forpinte sind med sin styrkende almagt.

Avanti havde beregnet, hvor solen var at søge i forandret stilling til Mars efter det stykke, planeten i mellemtiden måtte være vandret på sin bane, og havde indstillet kuplen derefter. Først nu gav han befaling til at sænke stålpansret.

Med ét blev mørket lynflænget af en lysning, der som en glorie skar sig hen over deres hoveder. Et gyldent snit af sol spaltede mulmet over dem. Solens stråler lå i randen af kuppelspalten og fik stålkanten til at sitre som af hvid ild. Blændede så øjnene til vejrs. Stjernerne myldrede frem i den

voksende flænge. Med en bævende følelse af befrielse åndede tilskuerne op i dette syn, der tilbagegav dem blikket ud i det endeløse rum. Himlens tusinder af lys var atter deri. Låget var taget fra deres kiste. Himlen åndede sine stjerner ned over dem, hver stjerne så på dem som et tavst vidne.

Skoddet blev ved at glide. Solen lysnede hen gennem den tykke glasskive – det var ligesom nordlysstråler gennemsitrede dens krystallinske bue. Og endelig kom den selv til syne: smældende af lys, magtfuld, brændende som Gud i tornebusken. Et skjold af hvid ild på den fløjlssorte himmel, cymbelgylden, harpehøj, tindrende af jubel, en livgivende flamme, en luende kilde af smeltende almagt.

Hver af tilskuerne gjorde uvilkårligt samme bevægelse. Alle åsyn løftede sig opad, alle arme spredte sig til favntag, alle øjne lukkede sig under en regn af lysets hede, smeltende kys. Alle hjerter fyldtes af den vidunderlige kilde, de havde savnet en evighed.

De blev stående, så længe de kunne tåle dette styrtebad af sol, der rislede over dem. Så sank den ene efter den anden langsomt forover på sit ansigt og dækkede det med begge hænder. Enkelte bøjede knæ. De modtog livets gendåb på de bøjede nakker, de sitrede af lysets vellyst, de skjalv af genfødte håb. De lå som i et kar af velsignet sol og lod sig gennemskylle og gennemvarme indtil hjertets mørkeste krog. De blev liggende altfor længe i dette bad af sol og rejste sig tunge og fortumlede i hovedet.

Solen havde generobret sit kammer og gav sig til at arbejde med sine egne små lydløse maskiner. Avanti og dr. Krafft havde sat dem i gang. Akkumulatorerne indsugede solen, som havde

selv de livløse mekanismer lidt af en langvarig tørst. Hårfine nåle begyndte at klingre, viserne at gå. Tank'en stod drejet vinkelret på solstrålernes retning og havde genoptaget sin destillationsproces. Det klukkede og sivede og randt i de mange rør som blodet i årerne på en genvakt.

Inden længe begyndte solheden at drive mændene ud af rummet.

Da amerikaneren Williams forlod solkammeret, sendte han et sidste blik til tank'en og tænkte med et suk på sin dyrebare whisky, der duftende var plasket i dens plumrede dyb og nu af Solen skulle destilleres til rent vand.

Hver mand gik uopfordret til sin pligt og sit arbejde. Kun solfyrbøderne, der allerede var trukket i de røde net, blev tilbage ved det stærke hvide solbål.

15. Den røde planet

Hverken Avanti eller dr. Krafft skænkede jordstuen nogen tanke. De ilede begge ned i observatoriekælderen, hvor tyngdepunktet lå med sin dragende kraft.

Dr. Krafft higede efter at få følehornet stukket ud for at se, hvor meget de havde nærmet sig til målet. Men Avanti holdt igen, mindre af frygt end af en barnlig lyst til at skærpe spændingen og i fantasien forudnyde overraskelsen.

– Lad det nu få en ende! sagde dr. Krafft og greb i kikkertens fundament som i et rat. Hvad er her at vente på?

– Jo længere vi venter, des større bliver forbavselsen, svarede Avanti med sit indadvendte smil. Lad os høre, hvad du tænker dig, Alessandro.

– Jeg tænker ikke mere, Avanti. Spænd os dog ikke længere på pinebænken.

– Sæt, der slet ingen forandring er.

– Blot vi har vort røde sigtepunkt foran, er alt godt.

– Sæt, det har været indbildning. Et optisk præparat. En lille rød plet, anbragt på linsen.

– Hold dog op! Har du selv fået røde pletter på nethinden?

Avanti havde sænket kikkerten og skruet den i stilling. Nu anbragte han sig i stolen og nærmede øjet til okularet.

– Skulle vi?

– Hvorfor tøver du?

– Tvivler du ikke?

– Vil *du* se, eller skal *jeg*? sagde dr. Krafft og var ved at blive vred.

– Værsgod, dr. Dubius! sagde Avanti drillende og rejste sig. Det var et kælenavn, han havde givet vennen, når han ikke straks var villig til at gå ind på Avantis planer og hypoteser.

Dr. Krafft favnede kikkerten og blev længe liggende over okularet, sveden sprang frem på hans pande, han rettede sig i vejret, skiftede øje, gned det først og pudsede linsen, hvorefter han stirrede påny.

Med ét rev han sit rødtflammende ansigt fra okularet og skreg:

– Der er ingenting! Avanti, der er ingenting!

Avanti smilede blot.

– Ikke mere Mars end bag på min hånd.

– Er du blevet blind på begge øjne, Alessandro?

– Men så se selv, menneske!

Avanti greb om kikkerten med begge sine rolige hænder, trykkede, uset af vennen, på en fjeder og bøjede sit store klare øje over okularet.

Han stirrede meget længe, og da han endelig løftede sit ansigt fra kikkerten, spejlede det ikke forfærdelse, men en blændet forklarelse.

– Hvad siger du så? skreg dr. Krafft: Er det ikke forfærdeligt?

– Det er langt vidunderligere, end jeg havde drømt, hviskede Avanti langsomt; se dog selv, Alessandro.

– Jeg har set nok. Du skulle ikke håne mig.

– Dumme Dubius, du så jo ind i den lukkede endekapsel. Først nu er følehornet frit.

Skælvende af betagelse så dr. Krafft, hvad Avanti havde set. Den lille røde plet, der tidligere havde svømmet så usikkert i det sorte mulm, var vokset til en stor tydelig klode, til en hel

udstrakt skive, et klode-fysiognomi med vidtforgrenede furede linjer. Sitrende smil af lys gik hen over det levende ansigt, som intet jordfødt øje nogensinde havde set på så nært hold. Mars' "verdensdele" lå henåndede som årerne i et rosenblad, forgrenede i nye mærkelige mønstre. Han så det forunderlige fletværk af lige, parallelt løbende eller krydsende linjer: *kanalerne*, som Jordens astronomer havde ofret så mange søvnløse nætter og så mange hypoteser. Blålige skyggestriber, samlede i knuder, splittede i bundter, årede hen over den rødligt lysende skive som på rosenfarvet marmor. Dr. Krafft skjalv til sit inderste ved synet af disse skæbnelinjer i planetens fuldt udfoldede åsyn. Ingen romersk haruspex har med større betagelse gransket de blodsprængte linjer i offerdyrets indvolde.

Han kunne tydeligt skelne den hvide polplet, der ligesom gnistrede med små skinnende prikker ind over randen til den klare rødgule skive, hvor "havene" lå strøet som grønblå skygger og striberne kom og gik som fimretråde fra gopler. Rundingen dér måtte være Thaumasia og midt i den, som navet i et hjul, lå "Solens Sø", med "Ambrosia" og "Nektar" som eger i hjulet.

Men med ét blev han led ved hele denne areografi, der kun var en affaldsdynge jordisk mytologi – navne og begreber kastet over på en klode, hvor de ikke havde hjemme. *"Kosmopolis"* faldt jo lige i en afgrund af gåder. Ingen anede, hvad alle disse "søer" og "dale", "kilder" og "kanaler", "landskaber" og "bugter" egentlig var. Disse skygger og pletter – er det vegetation eller vand? Er kanalerne vældige revner i den tykke skorpe? Disse hvide pletter og prikker, er det rim eller sne, vældige saltsumpe, hvor krystallerne udskiller sig og dampmasser går til vejrs? Disse

dobbeltkanaler, er det dybtspaltede afgrunde, hvor tågen bulner op som en skillemur i midten? Er hele planetens overflade kun en grød af smeltende saltopløsninger strøet hen over ørkener af okkergult sand?

Det gøs i dr. Krafft, så han slap kikkerten og stirrede på sin ven med et blik af vild gru.

– Alessandro dog, hvad er der? udbrød Avanti og greb efter okularet: Nogen pludselig forandring?

– Nej, vi falder stadig sikkert nok. Vi undgår ikke vor skæbne, Avanti. Har du egentlig nogensinde rigtig forestillet dig følgerne?

– Ja, naturligvis. Hvad er der at blive bange for?

– Så se selv! Lige med ét isner det igennem mig. Jeg bliver svimmel af at stirre ned i fortabelsen. Er det andet, der venter os? Kulde – øde – rædsel.

– Hvoraf ved du det, Alessandro?

– Ved ikke alle naturforskere det? Er der nogen, der tvivler mere om, at Arrhenius og Lau har ret? At Mars er en ubeboelig klode? Den blålige og grønne farve kan ikke skyldes planter, for der kan intet gro, hvor temperaturen er så lav, oftest under frysepunktet. Hvad man før indbildte sig, var kanaler, gravede af marsboer, er kun vældige jordskælvsrevner i den tykke skorpe, hvoraf de sidste vandrester fordamper. Sne, is, rim og uhyre saltsøer – kunne vi have valgt os en værre rædsel, et koldere helvede at besøge? Avanti, vi kommer til et sted, som er frygteligere, end Dante har kunnet undfange i sin mest apokalyptiske fantasi.

Avanti sad og så på vennen, uden at hans ansigts gru formåede at jage smilet fra hans egen pande.

– Alessandro, er du nu dér igen? Dér, hvor du af og til var på Jorden i anfægtelsens mest fortvivlede stunder. Skal vi påny til at slås med hypoteser? Lad dog de lærde bekæmpe hinandens teorier. Hvoraf ved du, at ikke Schiaparelli eller Lowell eller Flammarion har ret? Tog vi ikke afsted for at finde en af de beboede verdener, det højere udviklede liv på en søsterklode, livets paradis, som Lowell tænker sig det på Mars, den levende fornufts fremskridt til større og finere kulturformer? Og nu sidder du pludselig dér som den vantro Thomas og tvivler på det, du ser. Midt på vejen, mens Mars flyver imod dig og åbner dig sin favn, så du kan se årerne i dets nøgne bryster!

Dr. Kraffts læber sitrede, så han næppe kunne få ordene frem.

– Jamen, Avanti, er dog ikke de nyeste hypoteser de mest plausible? Overvældende rigtige ved deres sunde, ædruelige, uimodsigelige slutninger? Mars er jo dog en halv gang længere borte fra Solen end Jorden. Altså må varmeforholdene være langt ringere, end livet kræver, som vi er vant til. Mærkede du ikke allerede svind i solvarmen, som vi før fik tilbage?

Avanti rystede langsomt på sit smukke, lidt skæve hoved, uden at miste smilet.

– Alessandro, du lidettroende, svindet kommer fra dit eget sind. *Jeg* har ikke mærket noget til aftagende sol. Et halvt hundred millioner kilometer mer eller mindre – det betyder ikke mere, end om du fjerner dig et skridt eller to i en strålende belyst stue. Hvor ofte har vi ikke talt om det latterlige i, at små jordmennesker gennem kikkertrør sidder og indbilder sig at kunne se forholdene på en klode, der er hundredtusinder mile borte. Vend spørgsmålet om: tror du virkelig, at marsboerne

kan danne sig spor af *sikre* begreber om, hvad levende kræfter der rører sig på Jorden?

– Men videnskaben, Avanti? Der er dog sikre love, som ikke lader sig krænke. Betingelser, der ikke lader sig omstøde – i hvert fald for det, der er *liv* for os. Hvad hjælper det, vi kommer til en klode, hvor vore livsbegreber ikke gælder? Videnskaben beviser jo, at livsvirksomhed kræver visse bestemte varmegrader, luft og vand og næringsstoffer, svarende til –

– Ja, til dine og mine jordiske begreber. Vi er på rejse for at erfare, om de også gælder andetsteds. Du taler om videnskab? Hvad er al jordisk videnskab andet end den evige trang til at rette fejl i det, vi hidtil ved? At tage slør efter slør bort fra den dulgte sandhed? Ved du eller jeg eller nogen jordisk hjerne, hvor mange lag af slør der endnu er tilbage, inden vi ser den nøgne Isis selv? Inden vi trænger ind til Guds sjæl, til Verdens levende hjerte? Målende går vore kikkerter gennem verdensrummet. Vi regner og regner med vidunderlige tal. Med den sindrigste kløgt aflurer vi verdens-urværket omtrent ufejlbarlige beregninger af bevægelseskonstruktioner, af afstande og størrelser, og så ved vi dog tilsidst ikke mere om urets skaber eller dets hensigt end et barn, der lukker sit legetøj op for at se, hvad der er indeni. Hvor vidt er vi nåede, Alessandro? Ved vi til syvende og sidst en smule mere om "Verden" end de gamle naive sjæle, der lignede den ved et æg, hvor skallen betyder himlen, hviden luften og blommen Jorden? Selv om ægget er blevet større og større, er formen dog bevaret. Husker du Rafaels billede fra stanzerne?

– Nej, Avanti, jeg har aldrig været i Rom.

– Jeg glemmer ikke mit indtryk, da jeg første gang som halvvoksen dreng stod i Vatikanet, ansigt til ansigt med disse vægge, hvor en seer har malt sine syner med geniets vidunderlige barnesikre instinkter. Mest stirrede jeg på loftet, hvor billederne funklede med blomsterfarver på glasmosaikkens luende baggrund. Dér i det ene hjørne har han malt himmelkuglen som et mægtigt blånende æg med Jorden i centrum. Det ser ud som selve skaberens runde hjerneskal, prydet med stjernebilleder; Dyrekredsens tegn dukker frem af de himmelblå tåger. Og støttet til den vældige stjerneglobus med den ene hånd står en grøntklædt kvinde og løfter den anden hånd i betragtende ekstase, omslynget af et viftende bånd, som om æteren puster det i en sfærisk kurve. Er vor tids lærdeste astronomer nogensinde nået videre end denne tavse rafaelske kvinde i hendes andagt overfor himmelkuglen, der ligner et grandiost forstørret myreæg? Det er hende, jeg skylder min kosmiske udvé. Uden hende sad vi ikke her –

– Og styrter i vor egen fortabelse, afbrød dr. Krafft ham. Hvem der kunne vende om! tilføjede han med et dybt suk.

Har man nogensinde set en sten standse i sit fald? spurgte Avanti: Har De, landsmand? vendte han sig mod Ercole Sabene, der pludselig stod foran dr. Krafft, ophidset, med blussende kinder.

– Ja, svarede han hæst: vi er standset – *"Kosmopolis" har* vendt.

– Hvad går der af dem, kære romer? spurgte Avanti.

– Jeg melder, kaptajn Avanti, at Mars –

– Nu som før er i lige lodlinje under os, sagde dr. Krafft med øjet klistret til kikkertens okular.

– Mars er ikke mere dér! sagde Ercole Sabene med heftig overbevisning: Vil De se Mars, må De gå op i jordstuen. Dér står den røde planet i omtrent samme afstand, vi er vant til at se den fra Jorden.

Ercole Sabene strøg sig med hånden over øjnene som for at klare dem til det syn, han længtes efter. Han lagde hånden let på dr. Kraffts skulder:

– Gør mig den tjeneste at lade mig se blot et eneste lille øjeblik, sagde han.

– Hvad er det, De vil se? spurgte dr. Krafft utålmodigt.

– Jorden! Vi er jo på hjemvejen, ikke sandt?

– Er de gal mand? Forstyr mig dog ikke! Jeg sidder her og stirrer på Mars – jeg ser den røde planet mindst ligeså tydeligt som Deres ansigt. Og Deres er ikke nær så interessant. Undskyld!

– Jorden, Jorden! Lad mig se Jorden! Det, De ser, kan ikke være Mars. Den røde planet hænger deroppe, ovenpå! Gå op og se selv, når De ikke vil tro mig.

– Rolig, landsmand! formanede Avanti: Kom heller her og hjælp til med at få periskoperne ud.

– Jeg vil se Jorden! skreg Ercole Sabene: Jeg vil hjem igen! Skaf mig tilbage. Jeg vil hjem til Jorden.

– Så prøv at springe over bord, lo Avanti, og se, om Jorden endnu øver sin tiltrækning på Dem. Novikof, sagde han til den indtrædende russer: Kan De ikke snakke min landsmand til rette?

– Jeg har forsøgt det, svarede russeren; men det nytter ikke. Han bliver ved at tro, at det ikke er Jorden, han ser deroppe, fordi den er blevet så lille, at den ikke syner mere end en jævn

lille planet. Men dér har De min håndkikkert, måske De så vil tro mig.

Ercole Sabene tog mekanisk den tilbudte kikkert og vaklede ovenpå. Igennem det lange rør forvissede han sig om, at det virkelig var Jorden, som svandt lig en rød lanterne i havnen, man har forladt.

Hans hjerte følte en usigelig jordvé. Hans blik hang ved den svindende klode som en blodig navlestreng af hundrede millionkilometers længde.

16. Jord-egoisme

En feberagtig spænding havde grebet hele besætningen efter den røde verden, de styrede i møde. Gennem periskoperne projiceredes Mars på den hvide papirflade, så de alle kunne se den som et farvet, sitrende og levende klode-kort, der krøb i kanten, så man kunne se skivens pol-omdrejning på det, der svandt, og det, der kom til.

Ingen tænkte længer på at sammenligne med de jord-fabrikerede Mars-kort, hvis virvar af græske mytologiske navne på søer og kyster, fastlande og have syntes ganske tåbelige, her hvor selve landet Utopia dukkede op som en nyfødt og navnløs verden, der slog livets streg over kortlagte indbildninger, optiske fejlsyn, misforståelser og areografiske teorier og i stedet for en grov optrukken og stivnet maske frembød selve klodens levende ansigt i en glidende og smeltende mimik.

Mars var nu en verden, der åndede, et Janus-hoved, der langsomt drejende viste alle sine rødmende kuglekinder, alle sine furede drag under Solens smil. Her var ingen faste konturer, kun hensmeltede farveflader, plet ved plet og prik ved prik i en lys-pointillisme, som var det hele en stor rund palet, hvor Solen blandede sine farver.

Pol-kalotten skinnede, de blågrønne pletter og striber gennemkrydsede de lysende gulrøde flader – man glemte alle gisninger om vand eller land, vegetation eller ørken, natur eller kultur overfor selve det farvetryllende vekselspil.

Hvem eller hvad havde blandet disse smeltende toner og ridset disse furer i et fysiognomi, som var jomfrueligt nyt og

uudforsket? Millioner af omdrejninger omkring Solen havde dannet også dette ansigt. Også denne klode havde været i smeltediglen. En fin lavahinde var størknet over en kerne af flydende ild. Skorpen var tyknet, marsskælv havde spaltet den, vulkaner sprængt den som glødende ildsår. Hundredtusinder af Mars-år, dobbelt så lange som Jordens, havde glattet og rundet, skrumpet og arret dens overflade, og begyndt at antyde firkantformen i den drejende kugle.

Sandelig, det var et urgammelt sibylle-ansigt, hvis linjespil sås vokse med større og større tydelighed, furet af sælsomme drag, oversitret af smil. Hvilke øjne af levende liv ville åbne sig imod dem, hvilke munde ville ånde dem i møde, hvilke kræfter ville gribe og lukke sig om dem, når de nu, inden længe, sank modstandsløst ned i denne omfavnelse af en verden, hvor alle deres medbragte forestillinger og erfaringer ville være afmægtige, og hvor hvert skridt ville blive som det umælende barns, der første gang famler sig til at stå og gå?

En uhyre bølgende spænding fyldte alles sind. De berusedes af dette syn, der så at sige forvandlede atmosfæren omkring dem. Skønt målerne viste de normale forhold af lufttryk, af luftsammensætning og temperatur, havde de en følelse, som om alle disse jordbetingelser ikke længer holdt stik. Som om de allerede var under indflydelse af nye planetariske kræfter.

Blodet hamrede højere i deres årer, åndedrættet blev hastigere, det blotte syn af den rødligtlysende verden, der lå projiceret foran deres øjne, fyldte deres pander med en besynderlig forventningsfeber, så de ofte måtte vende ansigtet bort, lukke for blikket og tørre sveddråberne af.

Ingen tænkte længer på tid eller søvn. Selv når de nu og da, i følge vagt-inddelingen, tvang sig til at søge hvile, fo'r de kort efter op og skyndte sig tilbage til de altfor fristende iagttagelser. De var allerede marsstjålne, glødende af uanede længsler, gennemstrømmede af magisk aura fra den fantastisk nye verden, der lå under dem og med faldets ustandselige sikkerhed drog dem til sig for at sluge dem. Således må modstandsløse møl føle, når de gribes af det hede sug fra en vulkan og i natten farer mod kraterets glødende svælg for i næste nu at svides bort som hvide fnug for dets ånde.

Først nu begreb de hele den dæmoniske gru, at de redningsløst var en uundgåelig og knusende skæbne i vold. De hang over deres afgrund – som den, der skal hænges, over faldlemmen, med mørkets hætte snøret om hovedet. De følte faldets sugen som en svimmel i benpiberne. Hvilken gud var her at bede til? De havde jo selv kastet sig i rædslens favn. Hvilken hånd skulle her kunne fange møllet over kraterets rand og sætte det frelst på sikker grund?

Dybt i sjælen dulgte sig endnu den religiøse frygt, grunddriften i al livsbevidsthed, afmagtsfølelsen, råbet på en frelsende magt, troen på kræfter, der kan trodse alle tings forfærdelige tilfældighed: regnormens stumme skrig efter et forsyn, efter en reddende skygge, når den krymper sig i svidende sol på en uigennemtrængelig stenbro.

Hvad hjalp alle jordiske begreber om Gud og Forsyn, nu, de nærmede sig en uafvendelig skæbne, i hvis afgrund de selv havde kastet sig ud?

Hvilken helgen havde Ercole Sabene at klynge sig til i denne pine? Han var jo tusinder og atter tusinder af mile borte fra sine

jordiske fortalere. Hvor var deres altre blevet af her i det altfortærende himmeløde?

Han forsøgte at mane dem frem, alle disse smukke og fromme helgenskikkelser, der gik igen og igen i hans fædrelands kirker og ligesom befolkede dem med venner og trøstere. Den skønne unge nøgne Sebastiano med pilene stikkende i sit hvide kød. Den magre ekstatiske Stefano, der bad for sine fjender med blødende stenkløvet hoved. Den ydmyge, asketiske og dog så stærke Francesco, der prædikede for fisk og fugle. Den hellige Martino, der flækker sin kappe for at dele med tiggeren. Lorenzo, heltemodig strakt på risten med ild under sine lænder.

Og den lange hærskare af unge og skønne martyrinder, som hver gjorde sit kapel til en fængslende billedbog: den hellige Agata, der holder sine jomfrubryster i en skål som to blege overskårne citroner. Eller den hellige Cæcilia, halshugget, i hvidt marmor under altret, der er rejst på hendes grav. Eller den henrykte Teresa, der med salig vellyst modtager dødssukket af den pil, som den himmelske kærlighed i skikkelse af en nøgen Eros retter mod hendes hjerte.

Ak, hvad var alle disse tapre og mirakelgørende helgener og helgeninder her i det nøgne, altknusende himmelrum! Legetøj på den i en evig fjernhed forsvundne lille jordsejler. Menneskeværk og jordpynt for dem, hvis religion ikke spænder længere end fra bedestol til alter, prydet med guldpapir og vokslys. Men hvad havde den hellige Rocco eller Santa Agnes at gøre her, hvor deres hjem, Jorden, var tabt som et sandskorn mellem myriader?

Ercole Sabene gøs. Var det ikke helligbrøde at slæbe selv Madonna med sig her ud i det evige mørke? Hvad formåede hendes glorie af kerter, hvad magtede den malede bimbo-dukke på hendes arm her i dette bundløse hav af mulm med sejlende stjerner, der aldrig prajer hinanden og i evighed aldrig vil kunne mødes?

Et endnu forfærdeligere spørgsmål rejste sig for Ercole Sabene: Havde verdens frelser nogensinde været på en part som denne ud i det blinde og vilde stjernekaos? Det var vist en gudsbespottelse. Men Ercole Sabene spurgte pludselig sig selv: Er han kun en jordfrelser? Født af Jordens kår og behov? Skabt til at frelse jordmennesker og rejse dem af jordisk dynd og synd?

Eller havde han også sin mission at øve i den nye verden, hvortil *"Kosmopolis"* nærmede sig? Trængte også den til en frelser? Ville han møde Kristus også her? Ville han finde kirker, hvor han tilbades, stumper af korset, hvorpå han havde hængt, grave, hvoraf han var opstanden?

Ercole Sabene gjorde sig gysende disse spørgsmål og følte en nagende tvivl i sit hjerte. Var det ikke langt sandsynligere, at kloden, han nærmede sig, havde ført sit eget, helt isolerede liv og slet ikke levet nogen parallel til livet på den klode, hvorfra han kom? At den, ligesom Jorden, havde haft sin egen udviklingshistorie og derfor var hjemsted for vidt forskellige væsner, livsformer og intelligenser, der slet ikke lignede Jordens?

Var det ikke et sørgeligt og ganske indskrænket plagiat af en jordbo-hjerne at formode, at der her skulle findes gentagelser og kopier fra den lille Jord, der kun var et afsides og ubetydeligt

hus i stjernernes myldrende verdensby? Et nyt Vatikan, en Mars-pave, en hellig katolsk kirke? Et jødefolk, et Jerusalem, et Golgata? Umuligt! Små stednavne, bundet til en lille obskur afkrog af verden. Jordhistorie avlet af geografi. Små myrekryb på en flade, hvis linjer i intet lignede årenettet på den klode, der her sitrende rullede sig op for hans magtstjålne øjne.

Så mægtig en ekstase havde besat Ercole Sabene som alle de øvrige, at den helt skyllede spotteren ud af hans sjæl. Han lå ikke mere i slagsmål med sig selv. Han så de kommende ting i møde med en hidtil ukendt ærefrygt. En ny og stærkere bevidsthed var ved at fødes i ham. Alle forestillinger blev små, der knyttede sig til kloden, *"Kosmopolis"* for længst havde sejlet agter. Hans erindring så tilbage som gennem en omvendt kikkert. Stormagternes kamp om det indbildte "verdensimperium" deroppe, alle deres illusioner om, at Jorden var verden, klassekamp og kapitalisme, "verdenskrigen", der havde lagt millioner af menneskeskæbner øde, katastrofer og kramper, den evindelige tilværelseskamp, der til syvende og sidst kun gik ud på tilfredsstillelse af rent animalske drifter og behov, på at fylde maven med den dyreste kost og at favne de pragtfuldest klædte kvinder – magt, magt og atter magt – i et eneste universelt udtryksmiddel: penge! Alle nydelser, også al skønhed og alle ædle værdier til købs for et gult og tungt metal.

Hvor lå det altsammen langt og ligegyldigt borte! Deroppe på en obskur planet gik menneskedyr og fablede midt i deres materialisme og timelige velvære om evighed og udødelighed. Men hvad de ønskede, skulle leve evigt, og hvad de ikke ville have til at dø, var alene deres jordiske velbefindende, lysterne og nydelserne, de levede for. Alt, hvad de kunne forestille sig af

"lykke", var knyttet til jordiske goder, hjem og familie, magt og indflydelse. Mennesker, samfund og stater sloges om det samme: egocentriske interesser, familievelvære, nationalfølelse, fædrelandskærlighed – altsammen bundende i selvkærlighed, racestolthed, selvforherligelse, magtglæde.

Nu først begreb han grundtanken i Avantis kosmiske udlængsel, det centrifugale i *"Kosmopolis"*-flugten. Bort fra det jordiske snæversyn, der var i færd med at opløse menneskeheden i et babelsk kaos af nationer og nationaliteter. Alle var de selvkære og udvidelseslystne, alle kæmpede de for en eller anden "hellig" ret, om ikke for andet så for historiens, forfædrenes, det flydte blods ret, der råbte fra jorden og krævede jord tilbage. Alle skreg de på selvbestemmelsesret og ville have al jorderigs retfærdighed revideret i håb om at vinde mistet land tilbage. Alle ville de have grænser flyttet på fjendens bekostning. Erobring, erobring! Ved våben eller folkeret. Men altid erobring.

"Kosmopolis" førte intet erobringsflag med sig, ville ikke underlægge sig nye verdener. Alt, hvad her skulle erobres, var kosmiske flyverekorder. Andre horisonter end jordhorisonter. Nye udsyn og håb i stedet for den selvmorderiske opløsningskamp, Jorden havde begyndt, fordi folkeslagene frygtede hverandre, misundte hverandre magten, sloges om "pladsen i solen", reves som glubske og ubarmhjertige rovdyr og forvandlede fredelige kornmarker til blodige mordgrave.

Når Ercole Sabene stod nøgen under sit strømmende solbad, ønskede han, at han kunne gribe efter en helt ny dragt, iføre sig klæder, som Jorden ikke havde frembragt, ikke sin gamle støvede krigsjakke fra løbegravene med dens lugt af ler og gas

og krudtslam, men en universklædning, døbt i stjernelys, rosenfarvet som den klode, de skulle gæste.

Alt, hvad der havde klæbet ved Jorden, gad han kastet fra sig. Når han gik forbi lemmen for det tykke udkastningsrør, der som en kloak ved komprimeret luft kunne slynge ubrugeligt affald bort fra *"Kosmopolis"*, følte han trang til at udrense sit væsen for hver rest af jordisk duft, af jordbundne tanker, af planetarisk smuds.

Til denne kloak ofrede han de sidste spor af sin krigsudhaling, sin patrontaske, sit revolverhylster, selv sit våbenbælte. I den smed han også den sidste erindring om Jordens kvinder, Marisas lille profane sko, den smalle svajede sandal, der var som en rytmisk skalp af hendes skønne fod.

Han lyttede til det lille luftknald, hvormed den blev skudt bort, og tænkte et øjeblik på dens fantastiske skæbne: den dejlige Marisas fodrytme dansende gennem himmelrummet som en evig gåde.

17. Mars-atmosfære

Enhver, der ikke havde tjeneste, stod bøjet over det stadig voksende billede af den røde planet. Synet satte dem i en art trance. Det var, som de hældede sig over et fyrfad, hvorfra der opsteg koglende og berusende dufte.

Alene Avanti arbejdede med sine synsindtryk, konstaterede forandringerne og forudberegnede, hvad der meget snart ville ske. *"Kosmopolis"* nærmede sig målet med stigende hastighed. Om føje tid ville de synke ind i Mars-atmosfæren, og undergangen være dem vis, om faldet blev et tørnende sammenstød, i hvert fald med den faste overflade.

Fjernelsen fra Solen var umiskendelig. Gennem sine tykke sorte solbriller så han den mindskede diameter af solskiven, der var aftaget til næsten to tredjedele af størrelsen, set fra Jorden. Dens strålekraft var måske ikke videre svækket, at regne efter måleapparaterne og solmotorerne, der endnu fungerede tilfredsstillende. Men selve lyset forekom blidere og blødere. Virkningen på huden brændte mindre svidende. Og de måtte være forberedt på, at om det lykkedes at lande på Mars, var solheden sandsynligvis så meget ringere end på Jorden, at de blev nødt til at søge ækvator-zonen for ikke at mangle varme, når de deltog i Mars-rotationen og ikke længer havde den permanente sol at øse af.

For at afbøde faldets voldsomhed og forhindre, at *"Kosmopolis"* kom i brand ved sammenstødet, lod han strømmen på Mars-radiospektret langsomt mindske. Planetens almindelige tiltrækningskraft måtte nu være tilstrækkelig at

synke på. Men *"Kosmopolis"'* egen tyngde kunne i sig selv blive skæbnesvanger, om faldet foregik i lodlinje og ikke kunne dirigeres i en art glideflugt.

Igennem periskoperne var det lykkedes Avanti at få kig på de to månedrabanter, der bevæger sig om Mars. De var små og lidet lysende. Men ved at optage deres spektre gennem radiospektroskopet og sætte kraftig strøm på disse månespektre håbede han at kunne bruge dem som to sideror eller rettere som et par aeroplan-vinger, så at de tvende måners tiltrækningskraft afbalancerede faldet imod Mars.

Med således mindsket hastighed vedblev *"Kosmopolis"* at dale mod Mars, der allerede bredte sin skive ud over projektionsfladens kanter.

Alt, hvad fjernes kunne af stålskodder, var skudt til side fra den indre glaskugle, så det stjernebesatte himmelrum næsten overalt stirrede ind til dem. Ude mellem prikkerne på den mulmsorte grund bevægede marsmånerne sig som to blege, uhyre langsomt glidende ildkugler, hver på sin side, mens rosenskæret fra den vældige planetflade under dem kastede genskær op i *"Kosmopolis"'* rundede ruder, så de funklede som opaler.

Da skete et mirakel.

Rosenskæret begyndte at svinde. Umærkeligt brændte det bort for et mere og mere gyldent lys. Det var, som planeten skiftede farve. Rødmen blegnede, forduftede. Og i større klarhed end nogensinde før gled det furede marsansigt dem i møde, befriet for de rosenfarvede slør.

Pludselig, da Avanti løftede hovedet og så opad, strakte han begge hænder i vejret og råbte: Se!

Og de så det mørke rum over sig fyldes som med tåger – en blåligt bølgende nordlys-glans viftede for de betagne øjne. I samme nu var det borte. Men et varigt blåt skær flød ned fra oven og ligesom fyldte hele *"Kosmopolis"* med en spøgelsesagtig dæmring. Gennem sideruderne sås stjernerne spille og funkle som diamanter, tindre, som de var vant til at se dem tindre fra Jorden.

Ingen ytrede et ord. De stod blot og så og vovede næppe at drage ånde. De så stjernerne svinde, gå ud, slukkes – blive borte på en dyb mørkeblå baggrund.

De sansede først forandringen, da den var fuldbyrdet.

– Mars-atmosfæren! hviskede Avanti: Ser I, vi har "himmel" uden om os? Mars-himmel!

Alle fløj op i de øverste rum og blændedes af den skønne dybblå kuppel, der havde lukket sig om dem. De sidste stjerner var ved at blinke bort. *"Kosmopolis"* sank i Mars' atmosfære som i et hav af stille blånende dybder. De havde en fornemmelse af, at det fjedrede om dem på alle sider.

Størst var forandringen i solkammeret. Solen var gledet nedefter, bort fra det vante rum, og stod nu på et helt andet sted, mildt lysende mod en himmel som klokkeblomstfarvet atlask.

Sølvhvide skystrimer glimtede under dem. Glasskiverne begyndte at dugges. Det var Mars-luften, som fæstede sine fugtige kys på kinderne af den nysankomne gæst. *"Kosmopolis'"* indre varme fik glasset til at "slå sig", et tegn på, at den ydre atmosfære måtte være vandholdig og køligere.

Også Mars-månerne syntes blegnede. De stod på hver sin himmelside som et par små slukte glødelamper. Med slukket

marsspekter, men hvilende på de to månespektre som på to planer, gled *"Kosmopolis"* frem i atmosfærens tynde hav, synkende som en gople. Ingen storm bølgede den frem, kun forstærket strøm på det ene spekter bevirkede den rolige glideflugt nedad mod Mars-overfladen. Farten var for hastig til, at enkelthederne, der kom nærmere og nærmere, kunne iagttages eller stedfæstes med nogen sikkerhed. Men Avantis instinkt sagde ham, at de måtte være drevet ind i ækvatorzonen, over de brede gule, ørkenlignende strækninger, i modsat retning af Solen, der syntes at dale med ualmindelig hast.

Atmosfæren begyndte at gløde med et ejendommeligt tindrende purpurskær, en stærkere rødme, end de mindedes fra Jorden. Det var, som bølge skyllede på bølge i blodfarvede dønninger hen over Mars' ansigt, der ligesom lukkede sig i violette skygger, gennemgnistret af lysprikker, der enten måtte skyldes genspejlinger eller kunstige lyskilder.

Da Solen var borte, så de sig overhvælvet af en høj turkisblå kuppel, hvis stjernebilleder de genkendte fra Jorden, men af en strålende transparens, som havde en glasklar ædelsten lukket sig om dem. De to små måner, som Jord-astronomerne har givet navnene "Skræk" og "Rædsel", gled deres hastige baner. Den ene sænkede sig i synsranden som en rødlig lysbøje, den anden steg som en gylden topas, der ligesom dryppede små blinkende korn henover marsskorpen, hvis violette slør fortættede sig til mulm. Det så ud, som om pailletter svagt gnistrede over planetens sorte natdragt.

Ingen havde ventet, at natten således skulle overraske dem, uden at de havde nået at få kending på det egentlige udsende af

de gåder, de gled i møde. Ville de synke i hav eller faste afgrunde? Skulle de knuses mod vand- eller landflader? De måtte være forberedte på større og sælsommere rædsler, end selv deres vildeste fantasi kunne udmale sig.

Foreløbig var det en beroligelse, at *"Kosmopolis"* åbenbart blev ved at sejle – som en sæbeboble – i svævende glideflugt gennem den drømmestille atmosfære. Skyggerne bølgede under dem uden at komme nærmere. Da den ene måne var gået ud, styredes nu alene efter den anden, der steg i en meget lav bue over horisonten. En meget svag strøm på dens spektrum bugserede *"Kosmopolis"* hen over Mars-landet i en sikkert såre ringe afstand fra den faste grund.

I den slukte kugle stod hele mandskabet på udkig i åndeløs spænding. Ingen kunne vide, når en grundstødning var at frygte. Nu og da kom der blink som fra lys. Var det månespejlinger eller bud fra levende væsners ild? Af og til gled de hen over felter af ulmende fosforskær eller gnister som fra morild i vand. Forventning gjorde dem lydhøre, så det hørtes, når en strube svælgede sin angst. Ingen talte. Alle stod som stirrende skygger i den tavse glidende boble.

Avanti havde trukket Krafft med sig i det blålige mulm. Han famlede med noget uformeligt i sine hænder og bøjede sig imod vennen med et stort opsvulmet hoved – lufthætten, han spændte på som en dykkerhjelm.

– Alessandro, hviskede han og lettede hjelmen op for sine læber: Nu gælder det at gøre det første, måske tillige det sidste skridt ind i Mars-gåden. Kan vi ikke ånde her, kan vi ligeså godt straks sætte kursen tilbage til vor moderplanet. Ser du? Deroppe står den endnu og vinker os hjem.

– Glemmer du ikke, spurgte dr. Krafft med hæs alvor i sin lave røst: Glemmer du ikke, at tilbagevejen kan blive dobbelt eller tre gange så lang? Har vi kræfter og forråd nok?

– Er her ikke til at være, så vender vi endnu i nat. Så falder vi tilbage til moder Jord – i hvert fald som døde. Hjælp mig nu ind i vort eneste udgangsrum.

– Jeg går med dig, sagde Krafft.

– Så hjælper du mig ikke. Du må stå indvendig og holde rebet, jeg har om livet, gennem hullet i døren. Er jeg inde i skilderrummet, lader jeg den yderste falddør gå ned, løfter hjelmen op og prøver atmosfæren. Er den ikke til at ånde i, lukker jeg straks hjelmen igen og rykker i rebet. Skulle jeg være ude af stand til at lukke falddøren, må *du* devovere dig og gøre det. Dér, tag din hjelm på.

De to mænd stod ved det hermetisk lukkede udgangsrum. Avanti fremtog en nøgle og åbnede. Så gik han uden tøven ind og trak døren til efter sig. Krafft følte rebet blive stukket ud gennem det snævre runde hul, hvis klap blev skudt fra.

Med lufthjelmen på hovedet stod han og holdt krampagtigt på tovet med begge hænder.

Hjelmen isolerede hans øren, men han troede, at suset, han hørte, kom derinde fra, fra yderdøren, der sank ned. Han talte sekunderne, som var det dråber på liv og død. Hans hjerte hamrede – halsens pulsårer boblede af blod under hjelmens tryk.

Men sekunderne gik, og der kom intet ryk i rebet. Døren bevægede sig. Han trak voldsomt i rebet, så det strammedes. Da der stadig intet skete, blev han angst og åbnede

instinktmæssigt døren, trådte ind og stod nu selv i det smalle favnedybe skilderrum.

Falddøren var helt skudt ned. Som en sort silhuet mod den smaragdgrønne himmel udenfor stod Avanti lænet til karmen. Med helt aftaget hjelm – urørlig vendt mod den halvklare dæmring.

En frygtelig anelse greb dr. Krafft. Havde den ukendte atmosfære allerede forgiftet hans ven eller lammet hans sanser? Han stod, som skulle han styrte ud i det dunkelgrønne himmelgab.

Svimmelen tog ham selv. Han snappede lynsnart rebet om Avantis liv og lænede sig bagover for at undgå at styrte. Han var endnu så bevidst, at han skyndte sig at lukke døren bag sin ryg, at ikke den kvælende luft skulle fylde hele *"Kosmopolis"*. Så greb han om Avantis hjelm for igen at trykke den ned over hans hoved.

Da drejede Avanti ansigtet halvt om imod ham med en glans i øjnene, som var de tændt af smaragdhimlen udenfor, og åndede med en dvælende dybde, som var det vellugt, ikke luft, han inddrak.

– Alessandro, jeg ånder. Prøv dog! Kast din maske! Ikke i Alperne har du smagt en salighed som denne. Luft som vin for lungerne. Prøv dog, prøv.

Dr. Krafft læste ordene af hans sitrende læber uden at høre dem gennem den tykke hjelm. Han kunne ikke røre sig af grebethed. Men vennens fingre løste hætten og løftede den fra hans hoved.

– Alessandro, Gud er med os. Han har ikke ført os til en rædselsklode, men til en verden, vi tør betræde. Hvad føler du?

Livets drik af en krystallisk himmelskål. Luft, hvori det onde ikke kan trives. Tyndere og renere og mere styrkende end den, vi bringer med.

Dr. Krafft havde åbnet sine store faste læber som i et kys. Han kneb sine øjne til som for alene at leve i sit åndedrag, at suge den friske balsamiske bølge, hvormed han fyldte sine lunger og sit hele væsen.

Han stod tavs og drak og drak af den vidunderlige livskilde, der strømmede ind til dem fra marsnattens dybe drømmegrønne skål. Hjertet græd i ham af fryd. Han troede, han måtte dø af lykke. Han bredte begge sine arme og knugede vennen til sig i et altbetagende favntag af taknemmelighed.

18. På grund

Da de to venner langt om længe gik tilbage til de andre, var det med den nye atmosfære i deres hæle.

De lod dørene stå, og den kilderene luft strømmede ind efter dem og begyndte at fylde *"Kosmopolis"* hidtil så hermetisk tillukkede rum. Det var, som et friskt duftende forår fortrængte den klumre, kunstige dunstkreds, hvori de så længe havde levet.

Den nye luft var ikke blot tyndere og mere iltende, den var også køligere. Alle vaktes som af et nyt livspust og begyndte at drage ånde hastigt og grådigt, som var det fisk, der længe har gispet efter deres rette element og nu pludselig kastes ud i frisk strøm. De slubrede luften i sig som vin. De følte sig forvandlede, med spændt forklarede miner slog de kreds om deres fører.

Avanti strålede i ekstase.

– Venner, føler I, hvad her er sket? Den røde planet er beboelig. Vort håb er ikke gjort til skamme. Den byder os luft som en styrkende die. Den giver os selve livet at drikke.

Glæden i hans ansigt strålede tilbage fra alle de andres. Luften virkede på dem som champagne. De, der kendte bjergluft, sammenlignede den med minder fra jordiske højdedrag og fandt de lifligste betegnelser for dens buket.

Al lønlig og åbenbar angst var til ende. Hjerterne hvælvede sig i genfødt styrke. Alle onde bekymringer var skyllet bort. De følte sig stærke til at trodse alle kommende farer. De higede efter at styrte sig ud i den nye verden – de kunne have sprunget over bord for hurtigere at lande på dens kyster.

Avanti kaldte dem tilbage til virkeligheden. Han pegede på den lille synkende måne, der blev mere og mere rød og nu lå i synsranden som en dykkende lysbøje.

– Periskoperne ind! kommanderede han. Og luk af for strømmen! I det øjeblik, den lille måne går bort, bliver vi nødt til at "støde". Bed nu til det gode, I har inde i jer, at vi ikke lander på et skær.

Han fik ret. I samme nu den sidste røde gnist af månen forsvandt, *stødte "Kosmopolis"*. En dump, skumplende skuren rystede grunden under deres fødder. Berøringen med Mars skjalv gennem den store glas- og stålklædte kugle i alle dens fuger, så de klirrede.

I panisk skræk greb de alle efter støtte, nogle sank i knæ, andre kastede sig fladt ned på stedet, hvor de stod. Dr. Krafft klamrede sig til kikkertsoklen. Avanti spredte benene vidt fra hinanden som på et slingrende dæk. De fleste ventede, at *"Kosmopolis"* skulle spalte sig, knækkes eller sprænges, bøje sig, briste.

Men den skurende bevægelse gik til ende uden noget synligt brud. Intet svajede eller hældede. Kuglen stod, hvad enten det nu var på land eller i vand.

Det var synligt blevet mørkere, uden at man havde nogen anelse om årsagen. Fulgt af dr. Krafft ilede Avanti op for at lukke den åbenstående udgangsdør i tilfælde af, at det var vand, de var sunket i. Men den smaragdgrønne himmel stod fremdeles i falddørens gab, bare dunklere end før.

Avanti gik frem til randen og bøjede sig ud.

Nej, det kunne ikke være hav, han så nogle favne under sig. Det var en bred gullig flade, hvori intet rørte sig. Først da han

nogen tid havde stirret, så han, at der gennem den matte skygge glimtede enkelte små gnister, som kunne det være rim i en frostklar nat. Dertil var temperaturen dog altfor høj. Det måtte snarere være glimmer i marsoverfladen.

Avanti overvandt fristelsen til straks at sætte fod på grunden dernede. Det var altfor farligt, så længe mørket kunne ruge over faldgruber og mysterier, som ingen jordisk hjerne kunne have anelse om. For at vove sig ind i dette *terra incognita*, der lå i lydløs ro, måtte han i hvert fald have lyset til forbundsfælle.

Han lod udgangsdøren omhyggeligt låse og kaldte kammeraterne sammen i jordstuen, hvor der heller ikke var andet lys end skæret fra den klare dunkelgrønne nattehimmel med dens livligt tindrende stjerner.

Under denne halvlyse, om en jordisk vårnat mindende stjernekuppel havde de en forfriskende følelse af atter at være kommet i havn efter den lange grumættede sejlads gennem det begsorte univers. Pustet fra Mars-atmosfæren havde fyldt dem med nye iltfriske håb. Alle motorerne var sat i stå. Der var roligt som i en sovestue. Og Avanti lod igen for første gang skænke chianti. De holdt glassene mod himlen og så stjernerne blinke i vinens dunkle rubinglød.

Avanti talte. Hans stemme lød dyb og dæmpet:

– Venner! Kammerater! Brødre! Vi står foran porten til vort mål. Ingen aner, hvad den skjuler. Måske rædsler, som intet Tartarus på vor fædreneklode har formået at udmale sig. Måske vidunderlige eventyr, som ingen af vore sanser er i stand til at fatte. Vi ved kun dette, at hvert skridt, vi fra nu af gør, vil afsløre overraskelser, som ingen drøm har kunnet drømme. Fra nu af holder alle gisninger op. Vi skal til at opleve, hvad Jordens

hjerner har fablet om. Mørkets tæppe dækker endnu den scene, vi snart skal vove at betræde. Det eneste, vi hidtil ved, er at luften her er en styrkekilde for liv som vort. Livsformer er mulige af samme art som de, vi kender på Jorden. Med denne luft som livsbetingelse tør vi tro, at i Mars-natten derude ånder levende væsner, organismer, intelligenser, hvis funktioner vi vil kunne forstå. Ingen fantasi vil kunne foregøgle os de ydre skikkelser, hvori livet vil møde os. Men indtil nu har vi sejret. Vort vovestykke har ikke været formasteligt, for så havde det allerede knust os. Forsynet har været os nådigt. Vort togt er til ære ikke for vor lille Jord og dens befolkning, men for den ånd, der gennemtrænger verden. Den må herske også her. Går vi til grunde under dette forsøg på at knytte bånd mellem kloderne, så er vi dog pionerer for en udødelig stræben. Vi, som skal dø, vi hilser universets Gud på en ny klode. Også her må han herske. Også her vil han være at genfinde i alt det, som lever. Jeg er ikke bange for at lægge mine ben på Mars, for andre vil følge efter og jordfæste dem. Vi kommer ikke til den nye verden som erobrere og ransmænd. Vi vil ikke vinde land for nogen stat. Vi vil ikke udrydde livsformer eller racer. Vi vil ikke plyndre planeten for guld eller andre kostbarheder. Derfor bærer vi ikke våben. Åndens stridsmænd vinder ikke land med stål eller krudt. Vi går fra borde uden andre våben end vore sanser og vor forskertrang. Hvad skulle værne os mod uhyrer, mod vilddyr, mod giftøgler? Tretten mod en hel klode! Enten sluges vi ved gry af en fjendtlig verden eller hilses af en, der er os beslægtet. Lad os forinden søge styrke i et par timers søvn, måske den sidste, vi får. Vi har igen en planetarisk nat at sove i, omtrent af samme længde som Jordens. Lydløsheden omkring os lover

uforstyrret hvile. Om nogle timer vil vi opleve en solopgang på Mars. Uanede syner vil afsløres for os, fylde os med håb eller blænde os med tilintetgørelse. Lad os møde med uforfærdede sanser og hånd i hånd gå liv eller død i møde. Godnat! Og Forsynet være med os!

19. Mars-flyverne

I *"Kosmopolis"* var hver lyd forstummet. Enhver var ene med sig selv.

Avanti kunne ikke sove. Han havde lagt sig med klæderne på, men dreves op igen af en ubetvingelig længsel efter det, der skulle komme. Gennem de mørke gange listede han sig til åstedet – døren, der skilte de to planeter.

Luften var igen tung at ånde indenfor den hermetisk tillukkede kugle. Det var, ligesom slummer pustede imod ham fra alle rum. Han stod ved døren til den nye verden, ved egen hjælp åbnede han begge porte, bøjede sig ned på den yderste tærskel og satte sig med benene hængende udenfor.

Han berusede sig påny i den lette, ligesom mousserende luft. Et eneste spring, og han ville have foden på den ukendte grund. Men han var ikke klar over afstanden. Alt var blikstille. Han sad i det grønlige halvlys som et insekt indkapslet i en klump rav. Hans blik borede sig stumpt i skygger, han ikke kunne udforske.

Glimmeret under ham i den gulligdunkle ubestemmelige flade blinkede i stjernelyset. Nu og da var det, som en sort prik svirrede hen derover. Prikken var levende, den krydsede gennem luften i zigzag-linjer, mindende om flagermus-sejlen i brudte sving.

Avanti trak sig ind i sit dørskjul og spejdede uden at røre sig. Svirrene blev hørlige, de små flyvere kom nærmere, og han skelnede et nu silhuetten af en lille udspilet flagrekappe.

Hans øjne blev våde ved denne første iagttagelse af flyvende liv på den fremmede klode. Han følte sig grebet til sin inderste sjæl ved synet af dette lille natdyrs ensomme flugt om den ankomne gæst. Det var den store lukte kugle, der måtte lokke de små tavse flyvere. Det var livet, der omkredsede ham, livet, der hilste ham, enheden, fællesprincippet, det altomfattende liv, der også her ytrede sig i former, han forstod. Det lille kappeflyvende dyr var sandsynligvis forskelligt fra alt, hvad han kendte, en art flyveøgle uden noget tilsvarende på Jorden. Men det fløj som en flagermus – selve dets flugt var som et kærtegn, en livsfortrolighed, der på forunderlig måde lod ham føle sig hjemme.

Han modstod ikke længer fristelsen til straks at vove det første skridt ind i opdagelsens vidunderland. Han løsnede faldrebet, kastede det ud og gav sig til at klatre ned.

Nedstigningen gik med en besynderlig lethed. Han holdt sig med et par fingre, som bar han ingen vægt i sit legeme. Før han vidste af det, nåede hans fødder grunden, og han stod. Den fjedrede under ham som et springbræt. Han gav sig uvilkårligt til at hoppe og fandt en boldagtig lethed i hver bevægelse. Her først nød han den befriende følelse af kun at have en tredjedel af sin jordiske tyngde.

Men han modstod lysten til straks at sætte i løb og spring. Han blev stående og bøjede sig ned. Han tænkte først på at kysse grunden under sine fødder, men han nøjedes foreløbig med at fylde sin hule hånd. Mellem sine fingre holdt han et groft krystallinsk grus, isprængt med glimmer.

Også gruset vejede let – ikke tungere end savsmuld. Han lod det i tanker rinde fra den ene hånd til den anden: ørkengrus,

ørkensand, ørken …

Lå da planeten, han var kommet til, ørkendød, solsveden, afbrændt, uden vegetation? Nej, de flagermuslignende flyvere, der krydsede oven over ham, beviste, at livet også her var spaltet i talløse former. De måtte jo være på jagt efter insektagtige smådyr, og insekter kunne ikke tænkes uden planter.

Avanti kastede sig ned og borede begge hænder i det lette grove grus, der randt i stjerneskinnet som blandet med guldstøv. Noget sort kom krybende til syne. Det var en stor skarabæagtig bille, hård, som hugget i basalt. Det mindede om Tripolis' afrikanske ørkenland, hvor skarnbasserne kravlede. Han greb det pansrede insekt og følte det krible i sin hånd. Han kyssede den kolde skal og jublede ved tanken: Livet er også her! Han løftede det krablende lille kræ mod himlen, hvor en stor klar stjerne lyste uden at tindre, og hviskede: Hil dig, moder Jord! Den første marsbo, jeg finder, er den ægyptiske bille, solgudens hellige tegn. Livets kilde er kun én. Hjerte-skarabæen hilser dig her i marsnatten.

En forunderlig følelse af andagt greb ham ved mødet med dette lille tavse sorte dyr, der atter kravlede ned i gruset. Han krøb igen ombord i *"Kosmopolis"* og lagde sig til hvile bag den åbne yderdør, så at sige på tærsklen mellem de to verdener. Han lå i en døs, vuggende i en dønning af sitrende indtryk og sære anelser, skvulpende mod det ukendtes kyst, længselsfuld og ræd, ængstet og draget påny.

Ingen af de andre kunne sove. De lå på ryggen i en feberrus, der skiftede fra en dødsdømts angstfornemmelser til en svimmel narkose. Hvad betød visheden om at kunne ånde i

Mars-atmosfæren mod den grufulde tvivl og usikkerhed om alt andet? Ved solopgang ville de stå ansigt til ansigt med en ubønhørlig skæbne, stirre ind i en undergang, de ikke kunne undfly, fangne i en uanet fremtid som Odysseus og hans mænd i kyklopens hule. Hvilke livsformer de end stødte på, ville de sikkert være både fjendtlige og uforståelige. En hel klode væbnet mod en tylvt værgeløse. Natur som et giftskød – væsner som levende rædsler – planter som dræbende kryb – skikkelser og former, ingen jordisk fantasi evnede at sætte sammen. Måske en fortabelse så brat, at de slettedes uden spor. Aldrig havde mennesker søgt sig en mere ufindelig grav.

Gryet begyndte at dæmre i *"Kosmopolis"*-kuglen. Himlens grønne skær var slukket. Et mælkehvidt lys gråned i det indre. Dr. Krafft følte sig som en mide i et uhyre fiskeøje, mens han søgte efter Avanti og omsider fandt ham foran den åbne dør. Da han lagde sin hånd på den sovende vens arm, fo'r den tanke igennem ham: Således vækkes den dødsdømte, før Solen står op.

Men Avanti rejste sig hastigt, smilende og morgenkarsk.

– Godmorgen, Alessandro. Er det ikke dejligt at gå en morgen i møde igen?

– Rimeligvis vor sidste, Avanti.

Avanti lo:

– Har du ikke længer din fæstemø at leve for?

Kæmpen smilede tungsindigt:

– Corona har jeg sikkert set for sidste gang. Når jeg dør, flyver min sjæl tilbage til hende. Det er jo kun et lille hundred millioner kilometer, ikke sandt?

Avanti hørte ikke længer på ham. Han havde travlt med at gøre klart himmelskib. Døren stod åben. Falderebstrappen blev kastet ud, man hørte den tage land. Hejse flag? Der var nationer nok til en strålende line. Men *"Kosmopolis"* skulle ikke pyntes med brogede klude. De var alle desertører, løbet fra landsfanerne. Avanti havde sit eget felttegn. Hidtil havde han skjult det, nu tog han det frem. På en stang var fæstet en jordglobus og over den en krans af syv forskelligt farvede stjerner om en lille gylden sol i midten.

Uden at betænke sig steg han ned og plantede felttegnet i Mars' grund. Endnu sås ikke andet end den vide ørkenflade. I dens bløde grus stod *"Kosmopolis"*-kuglen dybt på grund. Han skyndte sig op igen og meldte, at solopgangen måtte søges på den modsatte side af udgangsdøren. –

Der var ingen vinduer at åbne; men gennem de tykke glasskiver kunne de se, hvordan gryet gik op over Mars.

Himlen blev med ét lys rubinfarvet. Ikke blot på det sted af synsranden, hvor Solen bebudede sit komme. Men i vifteformede, nordlys-agtige ilinger skød purpurlys på purpurlys op fra samme punkt, til hele himlen sitrede op mod zenit i et glødende ildskær.

Ikke en sky var at øjne på denne kant af himlen. Men synsranden var ru og takket som af fjerne violette bjergkamme. Den første stråle af den stigende sol skød som en gylden spalte op i det røde himmelhav. Stråle løftede stråle som fra en flammende springkilde. Og da endelig hele den lille blændende solskive viste sig, var himlen i samme nu gylden som en uhyre orangefarvet kuppel, hvor rubingløden forsvandt i en sidste sluknende gnist.

Betagne stod de og stirrede på dette strålende og dog så milde lysspil.

– Hvad er det, som toner? spurgte Avanti og troede ikke sit eget øre. Men de hørte det alle. Det lød, som himmelkuglen sang med en høj svindende tone, som var det Solen, der fik den til at svinge lig et anslået krystalglas. Eller var det lyset, der fik kuglefladen i *"Kosmopolis"* til at vibrere med en stemmegaffels metalklang?

Nej, det blev ved. Det svandt og kom igen. Svingningerne bølgede ind ad den åbne udgangsport. Det lød, som tonede en dyb gong langt, langt borte, kimende i enstonige dybe, metalliske stød.

I den mildt lysende sol så de landet afsløre sig til alle sider. Ja, det var et ørkenhav, hvori de var strandet. Det gullighvide, gnistrende sand tuede sig som stivnende bølger bort mod horisonten. Men nu skiftede de violetsorte kamme farve. De lå som en mørkegrøn ramme om det grusede hav. Det var ikke bjerge eller spidser – det måtte være vegetation, vældige plantninger – skove!

Og pludselig var det, som der løsnede sig flager fra denne fjerne dunkelgrønne ramme. Det var ikke skyer, der kom sejlende imod dem. Det var mørke stoflige masser, langsomme projektiler, der ikke bevægede sig højt over grunden, men kom strygende parallelt med den.

Et øjeblik var Avanti ved at vurdere dem til en flotille af aëroplaner. Men den stille luft forplantede ikke den mindste motor-snurren. Han måtte le ad sine dumme medbragte jordbegreber. Disse himmelflager kom lydløst glidende og skilte sig i mindre klumper. Deres sigte var ikke til at tage fejl

af. De stilede fra alle sider mod *"Kosmopolis"*. De gik for langsomt til at være virkelige projektiler.

– Det ser ud som kæmpemæssige fugletræk, sagde Avanti. De flyver jo i kiler.

Ercole Sabene lå på knæ i udgangsdøren og undrede sig: Flyvere uden larm! Drivkraft, som ikke knalder!

De sælsomme flyvere kom nu så nær, at de kunne skelnes enkeltvis. De var vingede, og de bredt udspændte vinger bevægede sig op og ned i taktfaste buede sving. Kroppene endte i vifteformigt opspilede haler.

– Er det kæmpefugle? spurgte dr. Krafft.

– Flyveøgler, sagde Dumur.

– Ja, pterosaurier, bekræftede Williams. Jeg har set mage til dem i New Yorks museum.

– Mon? sagde Avanti: Vent ikke at genfinde jordformer her. Dyr eller højere væsner – hvad ved vi? Men de har set os. De kommer for at tage imod os.

Det gøs i dem ved tanken. Mars var altså befolket. Af flyveuhyrer, der havde fået kig på deres gæster og kom hastende for at gribe dem. Måske som en kæmpe griber et ukendt utøj på sin krop og knuser det uden tøven.

Ercole Sabene lå ud over kanten og stirrede ned.

– Se! Også over jorden kommer de myldrende. Det ligner en art kæmpestrudse. De stritter over sandet som på lange springstokke.

– Lad os lukke! råbte dr. Krafft.

– Umuligt! For sent! sagde Avanti. Dér har vi dem. Lad os nu se vor skæbne lige i øjnene.

Avanti stod helt fremme i dørsnittet. Suset fra flyverne pustede luften imod ham som fra vældige blæsebælge.

Flyverne var begyndt at dale på hvilende vinger. Kun de vifteformige haler bevægede sig endnu, idet de foldede sig sammen. Ned i det gule ørkensand sank krop ved krop. Vingerne gled bagover og lukkede sig som en art dækvinger over den sænkede hale.

Nu lå de på sandet. Langstrakte, langhalsede, langnæbede. Grønligtglinsende som uhyre firben, dog ikke af skæl, men af palmegrønne flossede fjer. Næbbene var cinnoberrøde ligesom randen om de små perlesorte øjne.

Flyver ved flyver lagde sig i kreds om den strandede glaskugle. Alle de røde næb pegede imod dem, dog ikke rejste eller truende, men fladt strakte hen over sandet. Og nu sprang rytteren af, som først ikke var faldet i øje, fordi han ligeledes var klædt i grønt, dog ikke af fjer, men i noget, der lignede et stort dækblad, der foroven formede sig som en hjelm eller hætte.

Denne rytter var et toben. Og med et gisp, der gik til marv og ben, med en gru, som stirrede de ind i skæbnens forstenede medusa-åsyn, genkendte de et blegt, menneskelignende, skægløst ansigt inde i det grønne svøb.

Den første forfærdelige gåde var løst. Fra bunden af deres egne hjælpeløse angst syntes disse ansigter at dukke op som spejlbilleder af deres egne sjæle. Det var ikke uhyrer, ikke rædselsfantomer, men fornuftvæsener, der kastede deres blik tilbage.

Sanseindtrykkene fyldte deres hjerner med svimmel. Som i en tåge af hallucination så de flere og flere af de tobenede

skikkelser formere ring udenom *"Kosmopolis"* – i kun en halv snes meters afstand.

Ud af hvert af de grønne dækblade strakte sig en hvid nøgen arm, der plantede en gyldentblinkende stage foran sig.

Bag flyvernes knælende række sås de springende strudse ile til. De lignede dog snarere en art tobenede giraffer. Dyret knækkede ned i de høje ben og blev liggende på knæ, mens der ned fra ryggen gled en ny grønklædt skikkelse for at tage opstilling lænet til panden af det bagved knælende dyr.

Og endnu længere tilbage vrimlede det med flere tobenede menneskeformede væsner, der satte frem over grunden i en forbavsende fart ved hjælp af lange hvide springstokke.

Indtrykkene kom så hastige og overvældende, at tanken ikke kunne følge med. *"Kosmopolis"* var omringet. Bagfra blev ringenes tal ved at vokse. Tilsidst syntes hærskarerne at dukke op af selve ørkensandet. Var alle de blinkende stænger i deres hænder våben, måske med hemmelige kræfter? Intet varslede angreb, men de stod ansigt til ansigt med deres uundgåelige skæbne. De måtte svare for sig. Og Avanti var deres talsmand. Han havde kun sine to våbenløse hænders tavse skyldfri sprog, sine klare svigløse øjnes uforfærdede blik til at tale for sig. Ellers var håbet ude.

– Bliv her! sagde han til sine fæller: Jeg går alene.

Uden tøven entrede han ned ad falderebet. Med ryggen til marsboerne. Trods letheden gjorde han det langsomt. Lad dem se og erkende det fremmede dyr, tænkte han.

Han trådte det sidste trin ned og gjorde front mod sin skæbne, idet han lagde hånden på sit felttegn.

20. Det første møde

Avanti følte sig spiddet af øjne som af brodde. Fra alle sider borede blikkenes gullige lyn sig ind i hver del af hans legeme.

Den nysgerrighed, der slugte ham, overgik tusindfold hans egen. Han så intet selv, i den grad sitrede luften om ham af de blinkende blikke. Han kneb øjnene til under denne krydsild og fastholdt den styrkende tanke: Det er fornuftvæsner, det er menneskeintelligenser. De iagttager, før de handler. Det er ikke vilde instinkter, det er tænkende overlæg.

Ringen foran ham åbnede sig. En skikkelse trådte frem imod ham. Var de andre klædt i løvgrønne svøb, så syntes denne svøbt i roligt kallahvidt. En safranfarvet snor holdt dragten samlet som en sid kittel om hans ranke skikkelse. Ingen hjelm eller hætte beskyttede hovedet, og dog var dette blankt og nøgent uden et hår.

Avanti sansede hjerneskallens rene og ædle form, den høje pande, der sprang frem over øjnene uden bryn, og blikkets styrke fra de ravgyldne pupiller. Dog var det umiskendeligt et oldingeansigt; huden var silkefint rynket overalt, munden var læbeløs, og dybe furer gennemskar kinderne fra den høje magre benede næse, i hvis fløje der sitrede et ejendommeligt sensitivt liv, som var de vant til bestandig at suge indtryk gennem lugtesansen.

Avanti havde aldrig på Jorden set et så klogskabspræget og samtidig så viljebehersket hoved. Han følte sit eget blik grebet og fastholdt af disse ravskinnende øjne, der syntes at se tværs igennem den, de betragtede.

I de få sekunder, de ransagede hinanden med deres øjne, var det, som Avanti gennemlevede årtusinder. Hans hidtil så usikkert arbejdende fantasi havde fået noget fast at klynge sig til.

Selvfølgelig var der kosmos-logik i dette, at Mars havde udviklet bærere af livets højpotens i samme form som Jorden. Det var ikke tilfældigt, men naturnødvendigt, at menneskeskikkelsen med den oprejste gang, den store og udviklede hjerne, indesluttet i et stærkt og ædeltformet kar, rejst som fyret på et tårn; den fine, nøgne og nerverige hud, de følsomme sanser og de glimrende organer, først og fremmest de to smidige hænder – hånden, som er alle redskabers redskab, siger Aristoteles –, de to øjne og øren, de to næsebor, de to lunger, et helt og gennemført dobbeltsystem med kontrol og reserve, overalt må blive den højeste form for organisk liv, den sejrende type, der gør sig kloderne underdanig. Selv om man så bort fra dogmet om, at mennesket skal være skabt i Guds billede, var det tænkeligt, at netop menneskетypens skabelse skyldes en naturlov, al udviklings fuldkomneste konsekvens, fremgået som den højeste form af alle livets organiske processer, der er ligeså konstante og lovbundne som de kemiske.

I samme øjeblik Avanti mødte disse klare dybtborende oldingeøjne, blev hans sjæl tryg. Den livserfaring, de forkyndte, det sprog, de talte, var ham forståeligt, for deres tale kom fra samme kilde som livet i ham selv. I hvilke lydformer, han mundtligt meddelte sig, var et underordnet spørgsmål. Hvad gjorde det, at ting og begreber havde forskellige navne, når de til grund liggende ideer var de samme?

Til hans overraskelse blev han ikke tiltalt i noget uforståeligt tungemål. Der lød ikke råb eller skrig. Ingen truende røster gav sig til at gnældre omkring ham, ingen arme strakte sig frem for at gribe ham. Han kunne tro at befinde sig i en forsamling af døvstumme. De stirrede blot, de fortærede ham med øjnene.

Og da endelig deres fører gjorde det sidste skridt og stod i rækkevidde for Avanti, var det ikke for at åbne munden og tiltale ham, men for at beføle ham. Med sin frie hånd begyndte oldingen at overfamle hans klæder, hans hår og tilsidst hans ansigt. Det gøs i Avanti, da han følte en lille mager og kølig hånd på sine kinder – det var, som den ville prøve finheden af et stof, slutte sig til væv og varme. Han mærkede sig håndens fine slanke form, fingrenes bløde, næsten neglløse spidser, der intet havde tilbage af klo.

Et øjeblik vendte oldingen sig om mod sit følge og sagde noget med en blid, melodisk, næsten syngende stemme. Derefter havde Avanti straks igen hans øjne over sig. Og nu begyndte en art forhør, trods de uforståelige ord dog så tydeligt, at Avanti så at sige sætning for sætning kunne følge de spørgsmål, der stilledes af hans øjne, hans mimik og hans håndbevægelser. Oldingen havde plantet sin stav i grunden og brugte begge sine veltalende hænder.

– Hvorfra kommer I? sagde dette udtryks-sprog. Hænderne formede *"Kosmopolis"*-kuglen i luften og pegede op i blået, der nu havde antaget en dyb og fuldtonende himmelfarve. Ikke på vinger – hænderne gengav slående marsflyvernes lange drivende vingeslag –, men farende som en bold gennem rummet – hans højre hånd knyttede sig virkelig til en flyvende kugle og illustrerede det bratte lodrette fald i gruset ved deres

fødder. Hvorfra? Hvorfra? kom det heftigt ud af de dirrende fingre.

Og Avanti svarede. I samme talende tegnsprog. Han demonstrerede med sit felttegn. Han pegede på solen og dens lille gyldne billede i kransen af de farvede planeter. Hans fingre gik fra himlen til hver af de små kloder. Så lod han den store Jord-globe rotere om aksen og viste dens tegning af land og hav.

Spørgeren holdt op at spørge og greb om den roterende kugle med begge hænder, som var den et kosteligt og skrøbeligt klenodie. Hans øjne fordybede sig i dens linjer, studsede, overraskedes og vedblev at stirre, som fornyede han dunkle erindringer eller klarede tvivl for sig selv. Gang på gang nikkede han dybt bekræftende, så løftede han stangen med Jord-globen højt i sine fine spinkle hænder og vendte sig mod mængden, idet han ligesom sang et ord, et navn ud over de lyttende ansigter. Det lød, som han messede, og Avanti begreb instinktivt, at det var Jordens navn heroppe på Mars, han forkyndte: Dalta! Dalta! Dalta!

Fra det uhyre kor kom klangen tilbage: Dalta! Navnet bølgede i stedse videre kredse. Det første ord, Avanti opfattede af marsboernes tungemål – marslyden for hans egen fædreneklode.

Oldingen vendte sig påny mod sin gæst. Hans læbeløse mund fæstede sig på den lille Jord-globus, derefter trykkede han den mod sin pande. Avanti følte det som et personligt kærtegn. *"Kosmopolis"* var modtaget, budt velkommen, havde ligesom fået sit jordiske akkreditiv godkendt.

Oldingen pegede planetkransen rundt og fæstede fingeren på den tredje, der var rød og for Jorden skulle forestille Mars. Men

nu gentog han navnet Dalta og pegede op i blået. Avanti forstod, at Jorden for Mars var den tredje, den røde planet, hvis stilling på himlen ikke nu ved dag lod sig stedfæste.

Under dette forhør havde han umærkeligt fået tolv vidner bag sig. En efter en var kammeraterne listet ned ad falderebet for beroliget at stille sig i hans følge. Oldingen pegede pludselig på dem og rettede derefter blikket op mod *"Kosmopolis'"* udgangsdør: Flere? Endnu flere? spurgte hans øjne. Og Avanti benægtede. Han talte dem uden ord ved en for en at trække dem frem, og oldingen gik rækken efter ved hilsende at lægge højre hånd på venstre skulder og bryst af hver især.

Denne ordløse præsentation virkede gribende ved sin tyste enkelhed. Hver af jordboerne fornam et stød i sit hjerte, når den spinkle fine marshånd rørte ved hans bryst.

Ercole Sabene stod i midten. Alvorens højspænding havde vakt primitiv religiøsitet til live i hans sjæl. Han knugede i sin svedige hånd et lille metalkrucifiks, hans moder havde givet ham som halvvoksen dreng.

Da Mars-oldingen stod for ham og lagde hånden på hans hjerte, holdt han med en pludselig indskydelse sin lille talisman op for hans øjne. Dobbeltsjælen ytrede sig endnu en gang: Prøv det! Er det mennesker af samme slags som vi selv, så må han kende dette. Verdensfrelseren! Christus kan ikke være død for Jorden alene. Er han virkelig verdens-frelser, så må hans hellige tegn kendes også her. Prøv!

Og som et helligt universalt kendingstegn stak han sit lille kors op for marsboen, der stod for ham, et hoved højere end han selv.

Men der kom ikke det ventede genkendelsesglimt i hans stærke gyldentlysende øjne. Han så på den lille ting, som kunne det være en konkylie eller raritet. De kortneglede fingre følte på den lille figur, vendte og drejede den, det sidste håb brast for Ercole Sabene, da han endog førte den til næsen for at lugte til den.

Ingen af de andre gjorde et lignende forsøg. De levede så at sige kun i deres øjne. Den truende ængstelse, der lurede i underbevidstheden, veg langsomt for en følelse af tryghed og tillid. Et blik fra den majestætiske oldings dybe, ransagende og samtidig forklarede øjne var nok til at overbevise dem om, at der her strømmede dem en ophøjet og lutret forståelse i møde.

Oldingen vendte sig pány mod de lyttende skarer. Han greb sin stav og løftede den højt i luften. Atter sagde hans harmonisk klangfulde røst nogle ord, hvori *Dalta* havde den højeste farve.

Umiddelbart efter løftede alle rækkerne deres stager eller stænger, og først nu lagde Avanti og hans fæller mærke til, at hver af de gyldne stave i stedet for spids eller spyd bar en langstilket blå stjerneblomst, der mest af alt lignede en jordisk kornblomst. Ordet Dalta klang igen i kor til denne hilsende bevægelse. Det så ud, som de store blå tindrende stjerner spirede op over en ager af gyldne strå.

Nu sænkede oldingen sin stav over hovedet af hver af de nyankomne. Blomsten på dens spids var større end de andres og havde nærmest form som en fuldtudsprungen mangebladet rød *Victoria Regia*. Bladene sitrede i solskinnet og udåndede en stærk vellugt. Mere end noget andet menneskeligt træk indgød disse hilsende blomster håb og tryghed.

Med en håndbevægelse, der ikke kunne mistydes, indbød marsboernes styrer de fremmede til at nærme sig de hvilende flyvere, der lå med de røde næb strakt frem over det gule sand. Men Avanti pegede på *"Kosmopolis"* og bad ham med tegn først aflægge besøg hos mændene fra Dalta. Oldingen smilede sit samtykke, plantede sin stav ved siden af Avantis felttegn og begyndte uden tøven at stige op. Han afslog hjælpende hænder og stod med ungdommelig lethed snart i dørgabet. Her vendte han sig om og sagde nogle ord ned til sit følge, hvorefter ti marsboer trådte frem for at ledsage ham.

Avanti fulgte efter med sine kammerater undtagen Kuno von Hülsen, der blev ladt tilbage ved foden af falderebet. Det var ikke let at holde vagt her, for de nysgerrige skarer sværmede tættere og tættere om den strandede jordkugle, befølte og befamlede den og ytrede nærgående lyster til at underkaste det tilbageblevne jordmenneske samme behandling, hvilket han ingenlunde fandt behageligt.

Ombord på *"Kosmopolis"* beså marsboerne alt med den mest levende interesse. Selv om indretningerne var dem fremmede, lod de til hurtigt at forstå dem. Avanti viste dem sine solmotorer, det sindrige system af varme- og lysapparater, de mange mærkelige, lydløst arbejdende maskiner, solpumperne, vandtanken med dens transformatorer, frembringeren af atmosfærisk luft – alt vakte dyb og overrasket undren.

Oldingens fine spinkle hænder gled over hver enkelt ting, følte så at sige sjælen ud deraf, samtidig med at hans stedse vibrerende næsebor ligesom indsugede alle mekanismers hemmelige forklaring. Også hans ledsagere måtte sidde inde med høj intelligens og stor viden, for med den største iver

diskuterede de indbyrdes hver ting, de så, og drog tydeligvis sammenstillinger med egne forhold. Overfor stjernekortene syntes de straks på hjemlig grund. Med fingrene gik de dem efter, drog linjer og kontrollerede solsystemets planetbaner med sikker forhåndskendskab. Også Jordens, ja selv dens månes bevægelser var de fortrolige med – til stor glæde for jordboerne, der gennem denne fællesviden ligesom kom dem uendeligt nærmere.

At deres astronomiske kundskaber måtte skrive sig fra samme kilde og bruge lignende hjælpemidler, fremgik af den genkendelse, hvormed de hilste synet af den store kikkert. Dens lange rør røbede dem straks anvendelsen. Styreren besteg observatorstolen og lagde sit funklende øje til okularet, men forstod snart, at grundstødningen hindrede udsigten. Periskoperne og radiospektroskopet, som det kun delvis var muligt at sætte i virksomhed, vakte den dybeste forundring. Marsboerne begreb åbenbart ikke en gnist af hverken strøm eller lys, og Avantis fæller nød overlegenhedens triumf.

Ellers var forståeliggørelsen mellem de to kloders mennesker mindre besværlig end frygtet. Næppe vanskeligere end mellem to Jord-nationer, der taler diametralt forskellige sprog. Med sin fænomenale hukommelse tilegnede Avanti sig benævnelser og udtryk, der kom igen i marsboernes sprog. Alle vidste de allerede, at Solen her kaldtes *Duis*, den røde planet *Ral*.

Da de nåede messen, fandt Avanti det naturligt at byde på Jordens produkter. Han lod fremsætte alt, hvad spiseligt var ombord, og skænkede den røde chianti i glassene. Marsboerne tog de runde frugter i hænderne og synede dem med forståelse og velbehag. De drejede orangerne mellem de spinkle fingre,

som var det gyldne sole, de lod rotere. De lige åbnede konservesdåser lugtede de til, men satte dem straks fra sig med alle tegn på væmmelse; særlig de henkogte hummere og fisk vakte deres afsky.

Avanti greb et af glassene og drak dem til. Den gamle styrer tøvede længe, inden han fulgte eksemplet og vædede sin læbeløse mund. Han smagte på den røde væske som på gift, rynkede sine fine ansigtsfurer og viste alle tegn på afsmag. Hvorimod han betragtede selve glasset med et udtryk af beundring.

I dette nu lød der et knald, der fik ham til at tabe det tynde glas med den røde gift.

21. Flyvningen

Op af dette knald steg en ond luft af mørke anelser og erindringer. Det var, som en sky af tung uhygge sænkede sig over alle marsboernes ansigter. Oldingen lukkede øjnene i en smertelig forpinthed, som følte han en gammel vunde bryde op. Hans ledsagere trykkede sig uvilkårligt ind til ham som for at søge ly.

Avanti begreb ikke dette knald. Det var vidt forskelligt fra det første sammenstød med meteoritsværmen. Hans øre tog ikke fejl: dette skarpe smæld måtte være et skud. Men hvorfra? Affyret af hvem?

Han styrtede mod udgangen og stirrede ned. Under sig, på rebstigen, så han von Hülsen løfte en rygende revolver højt i luften. Marsboerne stod i tætte stimer nedenfor med opadvendte ansigter og truende arme. En dump brusen af trusler skyllede op imod ham.

Avanti bøjede sig opbragt ned og rev revolveren fra ham.

– Er De forrykt! skreg han: Hvorfra har De dette våben?

– Nødværge! svarede prøjseren: De brød på og ville op. Det hjalp ikke, at jeg forbød det. Så fyrede jeg af i luften for at skræmme.

– Det skud koster os måske allesammen livet, sagde Avanti: Skynd Dem op! Lad mig komme til.

Det var for sent. Marsboerne hang allerede i stigen og greb von Hülsen i benene. Deres fagter og miner var ophidsede og truende. Von Hülsen sparkede fra sig. Med den ene hånd

famlede han under sit tøj, og før Avanti kunne hindre det, havde han slynget noget fra sig.

Håndgranaten beskrev en kort bue og eksploderede med et tordnende knald.

Da røgen drev bort, sås et nedslag i den store tætte sværm. Nogle marsboer lå slængt blødende til jorden. Bølgende skarer trængte på fra alle sider. Larmende, skrigende, klagende, opløftende råb af en smerte og uhygge, der virkede lammende på alle, der hørte dem. Angriberne slap von Hülsen, der blev stående på stigen, bleg af ophidselse.

Den gamle marsstyrer stod i udgangsdøren ved Avantis side og tiltalte mængden med udstrakt hånd. Heftige svar lød op imod ham. Hundreder af hænder pegede skiftevis på granatslyngeren og hans ofre.

Marsstyreren betydede von Hülsen, at han skulle gå ned. Han vægrede sig, men Avanti sagde kort og bydende:

– Gå! De har brudt Deres ed –

– For at frelse os alle fra undergang.

– For at styrte os alle i fordærvelse. De har bragt våben ind i en verden, der selv ikke kender til våben. Nu hænger straffen over os allesammen.

– Så forsvarer vi os til sidste mand, sagde von Hülsen med knyttede hænder.

– Tåbe! sagde Avanti og rynkede sin pande: De har altså hemmeligt slæbt døden med Dem!

Oldingen havde i få øjeblikke bragt ro til veje. De sårede blev undersøgt. Et par af dem lå livløse. Sårene blev forbundet. Af springstokke dannedes bårer, der hængtes mellem to og to af de høje langbenede strudsdyr med girafhalse. En marsbo styrede

de såredes konvoj, ridende på det forreste af dyrene. Granatkasteren blev, uden overlast, men af faste arme ført til det bagerste dyr. Man betydede ham, at han skulle stige op. Da han vægrede sig, blev han uden videre løftet i vejret og bundet til dets ryg.

Uden ord fandt von Hülsen sig i sin skæbne. Han sendte blot Avanti et forstokket martyrblik, da transporten med de sårede satte sig i gang og begyndte at skridte bort over ørkenfladen.

Avanti trøstede ham: Vi lader Dem ikke i stikken. Fælles straf og fælles skibbrud! Selv om De alene har forskyldt det.

Som bevis på, at han mente det alvorligt, ville han selv gå bagefter konvojen. Og alle kammeraterne fulgte hans eksempel, dybt nedslåede over den faretruende katastrofe. Dog marsstyreren standsede dem, holdt Avanti tilbage og vendte ham mod de hvilende flyvere. Med stille alvor betydede han dem, at de skulle bruge denne befordring. Flyvere bandtes parvis sammen, en styrer satte sig på den forreste, på ryggen af den bagerste gjordes en art sadel i stand til hver jordbo.

Avanti tøvede med at slippe den eneste tilflugt, han og hans kammerater havde i den fremmede verden. Han gik et par skridt tilbage mod *"Kosmopolis"*. Oldingen forstod hans frygt og ville straks berolige ham. Han lod sit følge afskridte en indhegning uden om falderebet og plante deres stave i den tegnede bue, efter at han selv først havde fæstet *"Kosmopolis"*-felttegnet som en art lås for opgangen.

Yderligere tvivl ville være af det onde. Avanti sagde kort til sine fæller: Vi må tro dem. Her er ikke andet end at lyde og at håbe. Hvorefter han satte sig på den rødnæbbede flyver og efter

den gamle marsstyrers eksempel greb i den eneste tømme – en ring i en rem om den lange grønfjedrede hals.

Da de alle var i sadlen hver bag sin fører, blev pladsen foran dem gjort flyvefri. I hundredvis rejste de andre flyvere sig på deres korte ben og vraltede til side med lukkede vinger. Føreren gav nogle små skingrende signaler, og de tolv flyverpar, der lå klar til start, hoppede op på deres korte bredklovede ben, spilede de vældige vinger ud i deres hele bredde og rejste samtidig haleviften som en bue. Begyndte så at trave frem over sandfladen i hastigere og hastigere fjedrende spring. Klovene rørte næppe grunden, slap tilsidst helt, og vingerne bar frem i stive spændstige sving. Rytteren sad i en lædal mellem de brusende fjer. Haleviften ikke blot styrede, men brugtes som en lynsnart viftende propel.

Avanti så sig tilbage. *"Kosmopolis"* lå allerede som en tabt kugle i det gule ørkenland. Solen stod højt på himlen og luede i de buede glasskiver. Flyver på flyver fulgte efter, til de dannede et stort blinkende og brusende fugletræk. Farten gik ikke højere, end at han kunne iagttage alting nede på marsfladen. Både dyr og mennesker bevægede sig i samme retning. Han genkendte de såredes langsomme transport.

Men snart var flyverne langt forud for alle jordløbende ryttere. Springstokkene blinkede endnu i det fjerne. Selv fløj han nu over den bare ørken. Gul og øde lå den og gnistrede i den på én gang stærke og blide middagssol, der nærmede sig zenit, et tegn på, at de befandt sig i ækvatorzonen. Men luften blev ved at virke frisk og sval. Himlens farve var dybere end blået, han kendte fra jordhimlen, næsten tindrende og stærk som de kornblomsterblå spidser, han havde set dernede på de

gyldne stave. Avanti følte en flyveglæde, han aldrig havde kendt på noget jordisk aëroplan. Han virkelig sejlede gennem luften, lydløst, svimlende og dog berusende, fordi han mærkede bærekraften levende under sig i vingeslag og åndedrag. Han blev viftet frem gennem rummet i en vugge af fjer.

Det ensformige ørkenlandskab under ham begyndte at skifte karakter. Op af grushavet ragede hist og her underlige vrag. Det kunne ikke være klipper, for blandt de uformelige klumper skelnede han nu og da regelmæssige, næsten geometriske former, gennembrudte buer, kæmpemæssige hvalv, nedskredne ruiner af vældige byggeværker. Men af samme farve som selve ørkenhavet. Ingen vegetation plettede ødet. Ruiner og grund måtte være af samme stof. Ikke enkelte bygninger sunkne i grus, men en uhyre vidtstrakt kolossal bebyggelse. Ikke naturdannelser, men menneskeværk. Konstruktionerne trådte enkelte steder frem i stor tydelig sammenhæng: buer, tøndehvalv, gigantiske kubusblokke, kuppelflader, trinpyramider. Avanti anede med uhyggegysen, at det hele kunne være en i ruiner henkastet og sammenstyrtet kæmpestad.

Pludselig overskares den mærkelige ruin-ørken af en bred ligesnittet kløft. I farten derover kunne han se vandet blinke sølvhvidt på bunden. Til at være en naturflod syntes den altfor snorlige afstukken. Den var meget bred og vandet løb dybt nede. Men intet fartøj, ingen båd, intet sejl styrede ad dens løb. Lig et dybt snit gik den tværs over ørkengrunden og tabte sig endeløst i det fjerne.

Ikke længe efter var ørkenen til ende. Det gule øde svandt for grønne krusede masser. Det kunne kun være løvmasser,

vegetation, bølgende skove. Avanti kunne skelne dunkeltvævede tæpper som af tætte brusende kroner under sig. Han spilede sine næsebor op og søgte at spore og bestemme duften. Snart troede han at kende harpikslugt af nåletræer, af pinjer og cypresser, snart at skelne rødlige glimt af kæmpestammer, der kunne minde om Wellington-fyrre og kryptomerier, således som de gror i Japans tempellunde. Rimeligvis var det dog ganske andre former og arter. Snart kom der krydrede og fugtige dampe som fra lykopodie- og bregneskove med lysere og finere takket løv. Han indbildte sig at indånde duften af venushår. Snart fløj han over vide strækninger, der svajede og bølgede som uhyre kornmarker, hvor stråene var kæmpehøje, bambuslignende stængler.

Med højtbankende hjerte indsugede han alle disse skiftende skovdunster. Det dernede under ham måtte være *kultur* i primitiveste og ædleste forstand. Alt, hvad hans fædreneklode havde nået af udvikling og trivsel og åndelig forædling, var jo gået samme vej gennem dyrkelse af jorden og lutring af dens grøde. Al forfinelse, al menneskehøjnelse, al åndiggørelse var gået plovens og plantningens velsignede gang. Intet kunne lignes ved kornmarken, frugthaven, skoven. Paradiset betød selve haven. Og Helvede var de onde kræfter, der lagde Eden øde – krigen, lediggangen, ørkensindet. Hvor måtte hans sjæl da ikke juble ved synet af de skønne, rige og festlige skove, hvorover han fløj. De viste ham jo, at også her måtte den sande kultur have vundet sejr.

Men nu begyndte skoven at vige for store firkantede lysninger, der med regelmæssige mellemrum syntes udhuggede i de grønne løvmasser. Det måtte være bopladser, byer,

menneskekolonier, anlagte midt i selve skovenes friske duftende dyb. De kvadratiske anlæg byggede sig op som højere eller lavere trinpyramider af meget forskelligt omfang. På hvert af de brede trin sås grønne regelmæssige mønstre, terrassehaver, der omsluttede pavilloner af en ejendommelig kantet rørform. Det var som at se ned i en art bikubesystem, en sekskantet midtercelle flankeret af seks andre celler, nogle lukkede, andre åbne.

Kun på trinpyramidens øverste plateau var denne bygning kronet af en kuppel, som atter prydedes af en forskelligfarvet kæmpeblomst. Enkelte af trinpyramiderne ragede op over den omgivende skov, og den øverste pavillon lignede et lille lysegult fort med udstikkende kanoner. Avanti rettede straks sin tåbelige gisning og sagde til sig selv: Snak, det er naturligvis observatorier.

Flyverne sagtnede deres fart. Små ryk i halsringen styrede de store flyvedyr. Halevifterne foldede sig sammen. På hvilende vinger dalede de lydløse kæmpefugle ned i en af de firkantede lysninger. Segnende på ryggen af sin sank Avanti langs de hængende haver, hvis solmættede duft strømmede imod ham, ned for foden af den store trinpyramide.

22. Byen og straffens kløft

Jordboerne forstod, at de befandt sig i et centrum af marsbebyggelse, måske i en by. Dog ikke i nogen om Jorden mindende myretue, hvor tusinder af indbyggere krydser rundt i et labyrintisk virvar af høje, opklinede huse, der murer stengrav til stengrav i golde trøstesløse rækker. Ingen støj, ingen stimmel, ingen klaprende heste, ingen stinkende og tudende hurtigvogne, intet bænkebiderlignende kravl af sporvogne, intet kaos af myrer, der iler gennem det endeløse net af gange, ud og ind af dørenes tusinder af nåleøjer.

Byen selv var ikke til at få øje på. Trinpyramiden lå, nedefra set, begravet i grønt. Terrasserne flød sammen, de bar alle høje træer, så trin-opbygningen blev til løvdækkede skrænter. Hvide kalkstenstrapper førte fra trin til trin. Hvert trin var bredt som en hel lille park. Fra hængende have steg man til hængende have, alle lå de i et grønligt halvlys, hvor solen lod sine gyldne spæt danse på violette skygger fra de skønne trækroners mangeformede, store og bredtungede blade.

Med en enestående forstkunst syntes de herlige træer plantede og plejede med sol og vand. Menneskeboligerne var nærmest at ligne ved løvhytter. Nogle var dannede mellem fire højstammede træer som hjørnestolper. Og selv de bicellekantede pavilloner var overspundne af grønne ranker, så kun hist og her det flade tag over en lukket celle skinnede frem af løvet, rødfarvet som en kæmpemæssig jordisk fluesvamp.

Den gamle marsstyrer og hans følge ledsagede Avanti og hans mænd op over trinpyramiden. Alle, de mødte, hilste

oldingen med ærefrygt. De blev stående vendt imod ham og løftede begge fremdrejede håndflader op over det vandret nedbøjede ansigt.

Avanti og hans folk gik med blottede hoveder og søgte at opfange trækkene af dem, de passerede. Men overalt så de kun de fine små håndflader og det rødligsorte hår, der blot viste få afskygninger indenfor samme farveskala. Avanti og Ercole Sabene kom til at tænke på tizianrødt. Kun styrerens følge var klædt i løvgrønt, han selv alene i skinnende kalkhvidt. Men alles klædebon var af samme kjortelside snit. Farverne var bestandig klare og blomsterstærke. De syntes at skifte for hver terrasse, at blive dunklere og dybere.

Marsstyreren blev ved at stige. Trinnene var lave og brede. Ercole Sabene kendte denne trappeform fra sin fødeby, hvor Campidoglio-opgangen var et af hundrede eksempler på denne magelige opstigningsmetode. På hver terrasse funklede løvet af nye og mærkelige, sødtduftende blomster og af store rødlige frugter. Luften stod stille i de frodige hængende haver, kun gennemrislet af harpeagtig sølvklang fra usynlige kilder, der måtte pible gennem det høje mos om træernes rødder.

Omsider talte man den syvende terrasse og kunne ikke stige højere. Midt i den firkantede frugtpark hævede sig et rundtempel, dannet af tykke glatte søjler, hvis farve var som gammelt rustrødt eller solbrændt marmor. Det var dog ikke hugne søjler, men stammer af levende kæmpetræer, der som tag forenede deres kroner, så de buede en kuppel af irgrønt løv. Op over løvkuplen ragede en hvid kalkstenskalot, der kronedes af en gennemsigtig, ametystfarvet stjerneblomst.

Gangen gik dog ikke ind i rundtemplet. Marsboerne standsede i frugtparken og gjorde tegn til deres gæster, om de ikke ønskede at spise. Den lange friske flugt havde gjort dem sultne, og de modtog opfordringen med taknemmelighed.

De befandt sig i selve spisesalen. Naturen bød dem sine bugnende borde. Træerne hang fulde af alskens frugter. Den gamle marsstyrer greb om en gren og bøjede den ned for Avanti. Han brød en af de gullige frugter, der så ud som små runde bløde og nybagte brød, og satte tøvende sine tænder i. Han forbavsedes over velsmagen. Den mindede om bananens og smeltede i munden på ham.

Også hans kammerater begyndte at spise med synlig appetit. Marsboerne viste dem en anden slags træer, der åbenbart skulle tjene til at slukke tørsten. Under svøb af de lange fligede blade hang en art små kandeformede blomster. De mindede Williams og Tomakura om deres hjemklodes nepenthes. Ved at fjerne det lille grønne låg kunne man tømme det kølige bæger for dets tynde honningsøde saft. Marsstyreren belærte dem om, at bægeret ikke behøvedes at brækkes af, men kunne blive siddende og samle nyt indhold fra det saftrige træ.

Drikken smagte dog ikke alle jordboerne lige godt. Nogle kaldte den sukkervand. Watkins spyttede den demonstrativt fra sig, hvorefter værterne viste ham en kildestråle at slukke tørsten ved. Alle smagte de på vandet og fandt det friskende og let syrligt. "Acqua acetosa," sagde Ercole Sabene.

Under dette primitive naturmåltid slap Avanti ikke deres ulykkelige kammerat af tanke. Hvor forfærdelig ene og forladt måtte han ikke føle sig, bundet til den langsomme transport af de sårede tværs over den lange ørkenstrækning, uden at ane

hensigten med, at han således var lænket til sine blødende ofre. Selv om han så sørgeligt havde brudt løftet, der bandt dem sammen, og selv om han ved sin desperate handling havde styrtet dem alle i den skæbnesvangreste fare, skulle han dog ikke lades i stikken. Han måtte ikke ene gå dom og straf i møde. Alting tydede på, at det var en uhørt stor forbrydelse, han ved sit usalige skud og sin bombe havde gjort sig skyldig i. Og ingen havde nogen anelse om, hvor frygteligt den måske skulle sones.

Avanti krævede at dele hans skæbne. Han gjorde det forståeligt for den gamle vise marsstyrer, at de alle hørte sammen – som en kæde, hvoraf ikke noget led kunne rives løs. Oldingens træk formørkedes ved mindet om forbrydelsen. Men Avanti og kammeraterne trængte på og begærede heftigt at få ham at se og dele hans straf. Oldingens ansigt opklaredes, og han indbød dem til at følge sig.

Fra den øverste terrasse begyndte vandringen nu tilbage ned over de mange trapper, fra hængende have til hængende have, indtil de igen stod på den åbne plads, hvor de var landede. Herfra gik vejen ind i skovens dyb. Høje bregneagtige træer skyggede for solen. Løvets tungede grønne slør bevægede sig ikke. Alt var stille. Marsboerne gik med en stum højtidelig langsomhed, som følte de sig på hellig grund. Der hørtes kun knækkene af planteskud, hvis spiraler pludselig rullede sig ud som fjedre i et ur, der springer.

Stien, de gik på, var hård og mørk og kun overspunden af en krybende plantes kniplingsfine bladranker. Efterhånden veg bevoksningen for den basaltsorte undergrund, der også begyndte at rejse sig i klippevægge af et vildt og skummelt indtryk. Omsider standsede vejen foran en høj portagtig kløft.

Og her stødte de pludselig på konvojen med de girafhalsede transportstrudse, der var ved at knæle og aflevere deres bårer.

Avanti genkendte på lang afstand von Hülsen, der med ludende hoved gik og bar de sårede ind i den snævre klippeport. Ingen af marsboerne hjalp ham dermed. En for en blev samtlige liv- eller bevidstløse lagt i hans arme. Blodet af deres sår plettede ham, han så selv ud som en dødelig såret. Synet af hans jordiske brødre bragte en lysning i hans ansigts mørke forgræmmede træk. Han standsede og strøg sig over panden med de blodsmurte hænder. Han lignede allerede en skygge i Hades, en evig fordømt, der forrettede sit Sisyfos-arbejde.

Avanti kastede sine arme om hans skuldre som for at støtte ham og hviskede bevæget: Vi går med! Vi deler Deres straf! Den gamle marsstyrer vinkede sit samtykke. Og alle jordboerne gik efter gerningsmanden, der i sin favn bar sit sidste livløse offer, ind i den snævre dybe klippespalte.

De havde ventet sig at skulle stedes for en eller anden hemmelig formummet ret, der under lugubre former skulle dømme den blege forbryder. Men de mødte intet skrækindjagende tribunal. De stod i en stor, hvælvet kølig grotte, som fik sit lys fra en gabende spalte i det glatte basaltloft. Himmellyset faldt klart og ligesom renset ned på et bredt stenbord i grottens midte. Duftende friskplukkede urter lå strøet ikke blot over pladen, men over hele gulvet. Her lå hver af de sårede på sit urteleje, og von Hülsen havde allerede forstået sin foreløbige bod: at afklæde sine ofre, vaske deres sår, forbinde dem og læge, hvad han kunne.

Den blege misdæder stønnede under sin sygeplejer-gerning. Han var ikke læge og havde aldrig før haft et så vanskeligt hverv.

Han kendte ikke urterne og hjælpemidlerne, der lå omkring ham. Han ledte efter sårene under klæder, han ikke forstod at åbne, han tvættede de blodige lemmer, han lyttede efter hjerteslaget og rystede fortvivlet på hovedet, når han intet kunne spore. Så stod han rådvild og skjalv som et espeløv. Avanti og de andre fik ikke lov at hjælpe ham. Hver gang de ville tage sig af en såret, holdt marsboerne dem tilbage. Det var åbenbart, at kun den usalige prøjser som den eneste skyldige måtte sone, hvad der var forbrudt.

Avanti forestillede den vise marsstyrer, at de alle tog del i skylden og i fællesskab ønskede at bøde. Han var den eneste, som forstod at "tale" med ham i et vekselspil af intelligens, der strålede ud af mimik og øjne som nøgne tanker. Alt læste han ud af oldingens strengtskårne og dog så følsomt vibrerende ansigt. Og ligeså hurtigt meddelte han sine kammerater, hvad han erfarede.

Forbrydelser måtte være sjældne på Mars. Drab nærmest uhørt. Øvet uret sonedes ene ved, at anstifteren genoprettede, hvad han havde forbrudt. Den, der voldte en anden skade, måtte tjene ham, til skaden var erstattet. "Straffens Kløft" var en helbredelses-station, hvor voldsmanden spærredes inde med sit offer for at hele de sår, han havde slået, og pleje ham så længe, til de samlet og forsonet kunne vende tilbage. Var et drab dødbringende, måtte drabsmanden følge sit offer i døden. Hed det på Jorden: Øje for øje og tand for tand, så gjaldt her: Liv med liv og død med død. Misdæderen lænkedes til sit offer og havde ikke anden redning end selv at forvandle lænken til et venskabsbånd og give den, han havde stået efter livet, tilbage til livet.

Det lykkedes Avanti at lade den gamle marsstyrer forstå, at alle gerningsmandens jordfæller følte sig som ét med ham, og at alle som én begærede at sone hans brøde som en fællesskyld, en last, de havde bragt med fra kloden, de kom fra. Ingen af dem ønskede friheden, så længe vold og skade ikke var genoprettet.

Oldingen agtede dette ønske og syntes endog at billige det. Han lagde sin hånd velsignende på Avantis venstre bryst og fjernede sig. Hans følge gik med, og tilbage blev kun en lille flok sortklædte hjælpere, der skulle sørge for deres forplejning og gå dem til hånde i deres helbredende bestræbelser.

Eventyret, der netop så strålende var rundet op, truede således med brat at slukkes i denne "Straffens Kløft", hvorfra udgangen blev liv eller død. Med russeren Novikof, der oprindelig var læge, gav Avanti sig straks til at undersøge samtlige såredes tilstand. Nogle tilfælde var lettere, andre komplicerede. Alle de sårede blev forbundet med den største omhu og anbragte på et leje af en ejendommelig slags tørret løv med store vellugtende blade. Marstjenerne lærte dem en art kompres af urter med mærkelige helbredende kræfter.

En enkelt marsbo var hjerte- eller lungeramt og vedblev at synes livløs og kold. En dybt indtrængt granatstump fjernedes, hvorefter brystet truede med at forbløde. Såret stoppedes med lægende urter, men da blodet holdt op at sive, forsvandt ethvert livstegn. Hjertet slog ikke, åndedraget var standset. Han lå som død. Von Hülsen lod selvopgivende sine trætte arme synke og knækkede sammen. Tårerne stod i hans blege stirrende øjne, der ligesom spejlede den skæbne, han ventede sig.

Avanti besvor ham, at ingen ville svigte ham: skulle han dø, ville de allesammen dø med ham. Prøjseren syntes utrøstelig, han vedblev at stamme: Skylden er min. Lad kun mig! Jeg skal nok! Jeg skal vel levende begraves. Her er ingenting at vente efter. Jo før jo heller!

Novikof vedblev utrættelig at arbejde med den livløse. Åndedrætsbevægelser, massage, styrkemidler, pirring med stærktduftende urter – alt forsøgte han, uden at noget livstegn blev at spore. Alligevel opgav han ikke håbet. Fremfor alt ikke fortvivle! Han sagde til prøjseren: Hjælp dog til at bringe varme i denne døde hud. Giv Deres hjerteblod her og tænk ikke på at foregribe skæbnens gang. Liv er liv! Spæd til af Deres eget liv, menneske!

Pinlige timer forløb. Mars-dagen randt tidligt ud mellem de sorte klipper. Avanti krævede lys, men marstjenerne syntes ikke at forstå ham. De pegede mod lysspalten foroven og virrede med hænderne, som ville de antyde det faldende mørke. Himmelblået over grotten tabte sin glans og veg for det grønlige tusmørke, de allerede kendte. Der sank kølighed ned fra de sitrende stjerner.

Avanti og hans fæller krøb sammen om de såredes lejer, dels for at skærme og pleje dem, dels for at dække sig selv med det varmende løv. Patient og plejer lå op ad hinanden. En hel klynge knugede sig med von Hülsen til den livløse. Hvor gerne havde de ikke meddelt hans kolde lemmer deres egen livsvarme. Men gysende følte de det, som sad eller lå de op ad et lig. Kun Novikof fortvivlede endnu ikke.

Natten forløb uden søvn for jordboerne. De tilhviskede hinanden deres angst og tvivl. Også allehånde iagttagelser af

marsboernes fysik eller gisninger over sæder og skikke. Marsmennesket, som de her kom i intim berøring med, var i bygning og konsistens af finere art end de selv, betegnede et forædlet udviklingsstadium. Hjerneskallen fastere og finere formet, huden af en mærkelig hårfri glathed, selv ansigtet var uden skægvækst. Alle organer syntes forfinede. Øjnenes pupiller større og stærkere i deres glans, øret lille og ædelt tegnet og fladtliggende til hovedet. Munden af en ren og sensitiv form, uden glubske eller sanseligt tykke læber. Også i hændernes og føddernes smalle og smidige forfinelse sporedes racens vidtskredne forædling. Alt dyrisk plumpt og groft syntes udrenset, alle legemer havde nået en skønhed, en rytmisk elegance, en åndiggjort fuldkommenhed, som Jorden kun kendte i sine aristokratisk mest forfinede individer, men som kunstens idealisme havde søgt at fastslå som skønhedstyper af den højeste harmoni. Avanti lignede disse marsmennesker med de jordiske typer, oldtidens Hellas eller italienere som Botticelli, Rafael og Canova havde drømt om i deres værkers skønnest blomstrende vår. Alt, hvad der hos jordmennesker endnu mindede om dyret – hårluv, svedlugt, indadvendt sålegang, udstående øren, store klonegle, grov knokkelbygning, altfor lange arme, hængende skuldre og ludende rygge –, var her luget bort. Menneskenormalen var blevet skønhed, smidiggjort ynde, fuldendt bevægelsesharmoni. De mønsterformer, Jordens kunst havde stræbt at skabe, syntes her virkeliggjort i selve den levende race.

Natten over dem var søgrøn, dyb og stille. De syge åndede besværligt eller feberhastigt. Avanti og hans mænd vedblev at skifte ord og tanker gennem halvmørket. Enkelte prøvede at

sove. Omtrent med samme fornemmelser som Odysseus' mænd i kyklopens hule. Alligevel øvede opholdet i denne sælsomme verden en forhen ukendt fortryllelse. To kloder åndede sammen. Liv klyngede sig til liv. Jorden havde såret Mars, men søgte ved kærlig pleje at gøre sin fortræd god igen. Væsner, der ikke kunne tale sammen og i mørket ikke engang se hinanden, hvilede arm i arm. Smerter søgtes lindret, feberbrand kølnet. Ømhed syslede i det skjulte. Ikke had eller harme, ikke hævntrang, ikke straffenag. Kun fælles ønsker, godvilje, inderlige håb. Trods al angst for fremtidsskæbnen havde jordboerne et styrkende indtryk af, at så følsomme og forædlede fysiske organismer ikke kunne forenes med noget sjæleligt barbari.

Ikke gengældelse, men genrejsning! Avantis hjerte bankede af frodige og frugtbare tanker. Her var virkelig noget at sone og gøre godt. En blodplet at tvætte bort – et hæsligt stænk fra den råhedens og den rå retfærdigheds røde klode, hvorfra de kom.

23. En afluset klode

En hellig følelse af tak til Forsynet gennemstrømmede Avanti og hans fæller, da langt om længe den kolde dødsmærkede endelig begyndte at ånde svagt. Novikof arbejdede så længe, til han sejrede.

Von Hülsen brast i gråd, da han så livet ulme frem som en gnist, der hvert øjeblik truer med igen at gå ud. Han holdt begge sit offers smalle hvide hænder og sitrede sit hjertes varme over i hans kolde hud. Ingen barmhjertig samaritan kunne have sørget varsommere for den opsamlede stakkel. Utrætteligt havde han spejdet efter livets tilbagevenden i de smerteblege træk. Nu, da håbet var tændt, fredede han om det som om sin egen livslue. Den stramme og bistre prøjser var ikke til at kende igen. Hele dagen stod han krummet over sit plejebarn. Hans læber åndede kærtegn over såret, der lukkede sig. Han så på den unge marsbo som på en genfunden, genvunden søn.

Novikof blev rørt ved synet af den magre martialske prøjser med den blege patient knuget til sit bryst. Det mindede ham om billedet, hans landsmand Rjepin har malet af Ivan den Skrækkelige, der i et raserianfald af drukkenskab har smadret sin søns hoved med sit drikkekrus og bagefter i vanvittig smerte presser den døende til sit hjerte.

Von Hülsen gik og trykkede sine kammeraters hænder uden ord. Han følte en grænseløs taknemlighed over at have erobret livet for dem allesammen. Ja, således skulle enhver morder angrende knuge sit offer til sit bryst og korporligt begribe sin

brøde. Marsboerne havde ret: der gaves ingen anden retfærdig straf end den virkelig følte anger og den frie vilje til at sone sin brøde. Hvilken helvedeskval at mærke ofret dø i sine arme! Hvilken salighed at holde ham frelst i sin favn! Von Hülsen havde lært at se sin udåd så fast under øje, at han frivilligt kunne have fulgt sit offer i døden, hvis hans liv ikke var blevet reddet.

Opholdet i Straffens Kløft kom til at vare adskillige marsdage. Det gav jordboerne en egen dyster, men lærerig indvielse i forholdene på den klode, de gæstede. Efterhånden som de sårede marsboer blev helbredet, forlod de ikke grotten, men blev for at hjælpe deres jordiske gæster med råd og dåd og forklaring. Forbavsende hurtigt lærte de to verdener at forstå hinanden. Marsboernes ansigter havde et gennemsigtigt udtryk, som var de glasskiver for sjælens fine urværker, ikke masker som hos Jordens mennesker. Man så følelser røre sig, tanker fødes, forestillinger og begreber materialisere sig i miner og fagter.

Det fremgik da af alt, at ingen levende marsbo nogensinde før havde hørt et skud eller en eksplosion som den, von Hülsen havde hilst dem med. Den vakte kun dumpe, uhyggefyldte minder om sagnenes fjerne barbariske tider, da sprængstoffer, der eftergjorde virkningen af lyn og torden, havde hærget Mars som frygtelige uvejr. Tusinder af Mars-år tilbage var den røde planet blevet rystet af en katastrofe. Ikke som Jorden af en syndflod, der vendte op og ned på fastlande og have, men af en tordenkrig, der havde lagt omtrent hele kloden øde. Folkeslag og riger havde rejst sig mod hinanden i blodige kampe med anvendelse af våben, hvorom man kun havde overleveret

ufuldkomne begreber. Som lynstråler og tordenkiler havde de ikke blot nedmejet hele hære, men også raseret fortidens vældige byer. Det gule ørkendrag var ikke andet end pulveriseret kultur, gruslagte rester af byer med mure og hvalv, kupler og tårne. Så grundigt var ødelæggelsen fuldbragt, at tomterne ikke lod sig rydde. Støvet og gruset fra de sønderskudte byer havde kvalt al vegetation, og siden da havde disse strækninger ligget ubeboede som ørkener.

Kun et enkelt lille folk havde jo undgået at sluges af den store tordenkrigs altfordærvende rasen. Lynvåbnene blev for al evighed lyst i band. Selve deres indretning var glemt som en uddød og afskyværdig trolddom. Brugen af våben mod mennesker blev gjort til dødssynd. Derimod havde man vendt de eneste og primitiveste våben mod alle skadedyr og skadeplanter, der var fjender af den fredelige og frugtbringende natur. I umindelige tider havde man ført udryddelseskrige ikke blot mod alle arter af blodtørstige rovdyr, af alskens giftkryb, men også mod selv de allermindste skadekræ, der ødelagde planter eller plagede mennesker.

Til beskæmmelse for deres fædreneklode erfarede jordboerne, at Mars forlængst totalt havde udryddet alle den slags små djævelske snyltere, som Jorden endnu havde at slås med. Selv når de rensede skyttegrave med ild og svovl, gik de med utøjets uovervundne fjende i deres eget skind. Jordboerne havde i en verdenskrig massakreret sit yngste og kraftigste menneskefuldblod i millionvis, men ladet lusene sidde som sejrherrer i deres egne rygge. Mars var forlængst ikke blot "afluset", men renset også for myg eller moskitoer. Intet kræ havde plaget dem i deres grotte. Disse forhenværende krigere

tænkte med forargelse på, at den jordiske krigskunst havde nået sit djævelske højdepunkt i en evigvarende folke- og borgerkrig uden nogensinde at vende våbnene mod menneskehedens virkelige fjender. Hvad om den i fællesskab havde brugt milliarderne til at udrydde utøj, skadedyr og plager!

Avanti plejede at sige, at han troede på den personlige djævel – i skikkelse af væggelus. At se djævlen kravle i sin seng, at mærke sin hud brænde af dens stik, at indånde luft besudlet af dens stank, var for ham det vederstyggeligste af alt. Også de lyssky lus, fladlus, der valgte legemets varmeste og skjulteste afkroge til yngleplads, lopper, der sprang deres djævelske volter over nøgen hud, myg, der sprøjtede gift i stedet for blodet, de sugede, ja selv de drilagtige fluer lige ned til de småbitte irriterende kolerafluer, var for Avanti inkarnationer af den personlige djævel. Han bekendte sig til Zoroasters naturopfattelse, der satte den velsignelsesrigeste kulturgerning i at rense jorden for utøj, ugræs og udyr af en hvilkensomhelst art.

Når han udtalte sig om dette spørgsmål, var ikke alle hans kammerater enige med ham. Tyrken Khemal Bey forfægtede den anskuelse, at alt levende var skabt af samme almagt og havde samme ret til at leve. Når væggelusen under den mest overhængende livsfare lagde sig på lur, hvor den bedst kunne suge sin næring, var det ikke mere djævelsk, end når storken fiskede levende frøer, når svalen spiste myg i tusindevis, eller når mennesket slagtede, det vil sige myrdede, store og forholdsvis højt udviklede væsner for at drikke deres blod, æde deres kød og bruge deres hud. Den ene grusomhed var ikke

mere blodig end den anden. Naturen havde skabt én dyreart til at leve af animalsk føde, en anden til at nære sig af planter. Hvilken næringsvej var den syndigste? Mennesket havde sejret blandt dyrene, fordi det var det klogeste og snedigste rovdyr. Var det, der kaldtes civilisation og kultur, andet end selvforherligende indbildning? Man korsede sig, når man mindedes fortidens barbari, torturkamre, hjul og stejle, hvor afhuggede hoveder og radbrækkede lemmer var stillet til skue midt på torvet. Men "henrettelserne" var jo slet ikke holdt op. Hver dag slagtedes i blodflydende haller tusinder af store fromme dyr. Deres blege flåede hoveder og opsprættede buge udstilledes bag spejlglasruder side om side med kulturens mest raffinerede produkter: perler, diamanter og silkestoffer; pragtfulde pelse og fantastiske skøgesko, begge dele udskårne af flået hud. Slagterøksen parterede overalt store uskyldige dyr, hvis blod for et almindeligt øje ikke var til at skelne fra menneskets eget. Selv om menneskeæderiet var så godt som udryddet på Jorden, var det næppe noget at prale af, så længe mennesket blev ved at være det store kødædende rovdyr, som kun respekterede sin egen genus, men ellers fortærede enhver anden med sejrherrens blodige ret. Var væggelusen en djævel fra menneskets synspunkt, måtte mennesket i hele den øvrige dyreverdens øjne stå som en endnu større.

Avanti svarede ham, at kulturen altid var en kamp. En ager kunne ikke dyrkes uden at luges. Menneskeheden kunne ikke højnes, med mindre den befriede sig selv for dyriske instinkter og førte krig mod skadedyr. Kulturen havde allerede renset Jorden for mange skadelige vækster og dyr. Men kampen måtte føres systematisk som på Mars, hvor også kødæderiet for

længst var opgivet som barbarisk. Mennesket måtte lutre naturen og sig selv ved at udrydde al ond animalisme, alle rovdyrinstinkter, hver skadeplante og hvert skadedyr.

Tyrken spurgte:

– Men er da ikke enhver udryddelseskrig, hvad enten den gælder folkeslag eller dyrearter, udslag af rovdyrinstinkt?

– Nej, svarede Avanti, trangen til at rense, forædle og guddommeliggøre udspringer ikke af rovdyrets natur.

– Heller ikke, når trangen blot går ud på at dræbe, hvad der driller og plager? Dyret har jo samme instinkt til at gøre kort proces med sine snyltere som mennesket. Jeg kan ikke se noget guddommeligt i, at aben fanger og fortærer sine lus. Gud har jo skabt det altsammen. Almagten, Allah, eller hvad De vil kalde Gud, er storsindet nok til også at tåle utøjet på sin krop. Der er ikke noget gudlignende i at skille sig af med snyltere og plageånder. Mars har efter min mening gjort sig selv fattigere ved at udrydde dele af Skaberens værk.

– Men hvis nu Skaberen netop har vor hjælp behov for at drive djævlene ud, de store som de små? spurgte Avanti smilende.

– Hvad De kalder djævle, har samme ret til livet som vi selv, sagde tyrken med stille alvor. Måske er også vi kun at ligne ved utøj på den store herskers legeme. Pas på, at han ikke knuser os og udrydder os. Vi har ikke lov til at kræve mere forsyn ovenfra, end vi selv giver nedefter.

– Savner nogen af os utøjet her på denne klode? Jeg gør det i hvert fald ikke, sluttede Avanti.

Krisen var overstået. Den dødsdømte vendte langsomt tilbage til livet. Nu først begyndte den egentlige udsoning.

Gerningsmanden søgte skridt for skridt at lede ham tilbage ad livsvejen, at vinde hans hengivenhed, at erobre hans hjerte. Von Hülsen helligede ham sin mest ufortrødne pleje. Han var om ham tidlig og silde, tvættede ham, madede ham, passede hans sår og ville være ene om at yde ham hver lille kærlighedstjeneste. Han holdt så at sige sit offer ved sit bryst som en moder sit hjælpeløse barn. Først nu begreb han ret den dybe og frelsende lægedom, som rummedes i dette retfærdighedens genrejsningsprincip.

Støttet til von Hülsens arm begyndte marsboen at gå de første tunge skridt efter det lange sygeleje. Hånd i hånd som to fostbrødre skulle de forlade Straffens Kløft. Drabsmanden havde vundet sit offer tilbage fra dødsmørket – sammen skulle de følges tilbage til livet og friheden.

24. I tempelskoven

Befrielsens morgen randt op. Det var ikke et fængsel, der åbnede sig. Ikke straffefanger, der skulle lukkes ud. Det var en udsoningens skolegang, der var fuldbragt. Lærere og elever gik ud, arm i arm, for at vidne, at prøven var til ende, og at hjerter havde fundet hinanden.

Ned blandt de tunge sorte klipper kastede en dugfrisk morgen sit røgblå slør af skønt og rent lys. Solen stod på de højeste basalttinder som en varm og rød hilsen til de helbredte. Svalevingede fugle krydsede over blået.

Fjernt borte fra begyndte det at tone, som om en vældig gong blev sat i svingning inde i de dybe skove. Det var samme durende orgeltone, som jordboerne havde hørt deres første morgen på Mars. En dump melodisk malmklang, der kom og svandt med lange mellemrum, som for at al naturen ret skulle høre lydbølgen tabe sig i skovenes favnende sangbund. Slog den tilbage, eller var det nye tonekilder, som svarede fra andre verdener? Avanti lyttede i andagt og vovede den gisning: er det Mars-månerne, der synger og sender sangen tilbage til moderkloden? Som når klangen af et ædelt glas får andre glas til at tone med.

Hele skaren af plejere og plejede stod rede, da klippeporten åbnedes og sollyset vældede ind over dem. Blændede så de ud i en mark af gyldne strå, hvorover der vajede store kornblomstblå stjerneaks. Marsstyreren med sit følge tog imod dem med løftede stave.

Par for par trådte jordbo og marsbo frem fra Straffens Kløft, arm i arm og hånd i hånd. Den helbredte blottede sit lægte sår for solen, hans plejer kyssede arret, og i det samme blev der lagt en hvid kappe over begges skuldre – tegnet på, at udsoningen var fuldbragt.

En følelse af hellig taknemlighed tvang Avanti i knæ, da han mærkede kappen glide om sig som et kærtegn. Allersidst kom von Hülsen med sin blege fostbroder. Det tyktes ham, at han kunne høre hjerterne slå rundt om sig, så hans eget hjertes slag blev mangedoblet. Han standsede og sænkede sine øjne, ligesom overgydt af blodet fra de mange hamrende pulse. Det var ham ikke muligt at røre hånd eller fod. Han løftede blikket og så kun det store røde sår som et ydre hjerte på sit offers bryst. Da følte han sig omsluttet af sin ledsagers arme og mærkede hans læber mod sine. Dette kys gav ham livet tilbage, men knugede ham i knæ. Det var mere, end han kunne bære. Han lukkede sine grådtunge øjenlåg. Han så ikke, at også alle kammeraterne lå knælende på marsjorden. Da de rejste sig, bar de alle skyldfrihedens hvide kapper.

Det hvidklædte tog skred nu langsomt og højtideligt ind i skovens dyb. Der blev ikke talt. Kun den fjerne gong blev ved at tone. Denne svingende tone var så skøn og altgennemsitrende, at hele naturen syntes at forstumme for at lytte. Det svaleglade kvidder holdt op. Løvets skjulte sangere, hvis perlende triller forinden havde sprudlet i ensomheden som spæde melodikilder, hørte efter som for at lære sig denne dybe evighedstone. De vandrende mennesker syntes at gå efter lyden.

En bambusagtig allé lukkede sig om dem, snæver, tæt og gennemsigtig lysegrøn. Højt oppe på de tykke rørstammer sitrede det lange siv-agtige løv, som dirrede det for tonebølgen, der blev ved at slå imod. Tilsidst lukkede løvet sig som en krypt over deres hoveder, endende i en smal portal, som kun to kunne gå ind ad side om side.

Avanti blev stående på tærsklen, blændet af det rum, han skulle betræde hånd i hånd med den hvide marsstyrer.

En sal, som ikke lignede nogen, han havde set på Jorden. En søjlehal, der tilsyneladende dimensionsløst tonede bort til alle sider, bred og vid og himmelhøj. Et øjeblik kom han til at mindes Roms San Paolo. Så blev han va'r, at hvad han først havde antaget for blanke grå marmorsøjler, var voksende, skønne og høje træstammer, tempeltræer, plantede med ganske samme regelmæssighed som søjlerne i en basilika. Uden en eneste gren eller udvækst steg de op af grunden, ranke som lys, sølvbarkede, fuldendt rette, uden en knast. To snorlige geledder af groende træer, der først højt, højt oppe, i ensartet afstand fra grunden, bar deres kroner sammen i hvælvede buer som et halvtag fra hver sin side, mens himlen lå som en lang smal åbning i midten, en solblå silkebaldakin draget hen over løvets mørkegrønne gesimser.

Virkningen var vidunderlig. Et tempel, ikke bygget af sten eller marmor, men af levende træer, åndende med løvets rene tyste ånde, lukket af stamme bag stamme, tjældet af selve himlens evige, høje og dybe kuppel, som ved nat måtte tindre af selve de evige funklende stjerner – et loft, hvormed intet andet kunne lignes.

Jordboerne begreb, at dette var viet grund. Ingen vovede at bryde helligdommens stilhed med et eneste ord. Selve stedet påtvang tavshed. Så betagne stod de, at de hørte deres eget åndedrag. Øjnene løftede sig i andagt mod det høje himmeltag, der blånede sit lys ned over de opadvendte ansigter. Som i en lydtragt syntes her de fjerne gong-klange at samle sig, at svinge fra søjlemur til søjlemur for at kastes opad og tone bort i den blå tøndehvælving.

Hos japaneren Tomakura vakte indtrykket tankeforbindelse med det "Himlens Tempel", han havde set i Peking: Vidtstrakt og endeløst gik man over hvide marmorgulve, græs groede mellem de store fliser, ad marmortrapper steg man op på en kredsrund terrasse, der var selve templet, overhvælvet af den tomme uendelige himmelkuppel. Himlen buede helligdommen over de andægtiges hoveder – et ugribeligt og usynligt alter, selve det ufavnelige rum.

Men her sænkede universet sig i skovens favn. Guddommen steg ned i sit tempellukke, hvis vægge groede, hvis søjler var levende træer, hvis kapitæler var løv, hvis altre var åndende blomster.

Templets gulv var jo ikke lagt i mangefarvet marmormosaik, men i blomstermønstre af de reneste og skæreste farveharmonier. I stjerneformede bede blussede blomsterkalke af en størrelse og en glød, intet jordisk øje havde set. Hver stjerne luede i sin særegne farve, der i midten tændte sig med ædelstenens glans. I en bund af ensfarvet violblåt lyste disse stjerner med rubinens purpurglød, med topasens gyldne ravskær, med smaragdens grønne æterklarhed. Man anede et helt system i disse mønstre, der sikkert skulle gengive selve den

stjernesåede himmel. Midterblomsten i hver af stjernefigurerne strålede selv ved dag med en magisk styrke, der fik kalkene til at lyse. Om natten måtte de skinne som selvlysende blus op mod de virkelige stjerner.

Ad en gang, der som en planetbane bugtede sig, strøet med gyldentglimrende sand, frem mellem de violblå blomster, nåede de ind i helligdommens midte. Her søgte øjet forgæves noget, der kunne ligne kor, tribune eller tabernakel. Ingen billedstøtte røbede, hvad her blev tilbedt. Ingen krypt eller niche hulede sig under et alter. Hverken guddom, helgen eller heros. Intet symbol, intet offerbord. Kun groende planter. De byggede sig op i en trinpyramide. Hvert trin syntes at genspejle en af regnbuens farver. Øverst voksede i ensom majestæt en stor ametystfarvet blomst, hvis skål opfangede himmellyset ovenfra.

Marsboerne standsede og stillede sig op om denne blomst-pyramide. De stod langt fra hinanden med stavene plantet i grunden. De lagde armene over kors og fattede en skulder med hver hånd. Blikket fæstede sig på den himmelgennemskinnede ametystblomst foroven. Og de hensank i en lang lydløs betragtning. Jordboerne var ikke i tvivl om, at det var selve deres hellige messe. Ingen ceremonier fandt sted, intet røgelseskar blev svunget, ingen mystisk klokke klingrede, ingen monstrans blev løftet – ingen sang, intet snøvlende responsum. Kun den dumpe gongs malmsitren vedblev at tone, at omslynge dem med en lydhvirvel, der ligesom spiralsnoede sig op i luften, op om blomst-pyramiden for at samle sig i ametystens gennemsigtige kalk og derfra stige lodret op i uendeligheden som et svindende orgelpunkt.

Jordboerne fulgte eksemplet. De stod med opvendte pander og stirrede på den mystiske blomst, der syntes at strække sig mod oven som en himmelfyldt gral.

Ingen gjorde sig klart, hvor længe denne tavse gudstjeneste varede. Men hver af dem mærkede, hvorledes med ét betragtningens rene ekstase betog sjælen, så den følte sig som et medsvingende glas. En klangfigur, dannet af den tonende gong. Bevidstheden blev en syngen som fra et usynligt vandfald. De åndede som planter. Blomst-pyramidens regnbuefarver løsnede sig som en funklende ring af farver for deres opadvendte syn. Alle helligdommens blomsterdufte smeltede sammen i en eneste saliggørende vellugt. Og i ametystblomstens violdybe skål syntes himlen at sitre som en stor irisblånende boble, der omsider løsrev sig fra blomstens moderskød og steg skinnende til vejrs som selve det uhyre blå, der rummede alt: Stjernerne, allivet, Gud …

… For første gang fornam de den rene tankes evighedstone – ordløs, begrebsløs, ikke bundet til nogensomhelst forestilling – kun som en duft, der åndes ud i det endeløse himmelrum.

25. På den syvende terrasse

Denne time i tavshedens tempel var for Avanti som de hundredår, legendens munk tilbringer i evighedens land. Da hans øjne genfandt kendte ansigter omkring sig, undrede han sig over, at han ikke i dem kunne læse, hvor mange år de havde været borte. De havde alle på deres ansigter et lille strejf af indvielsens vise oldingesmil, men det stod ikke skrevet i rynker.

De forlod den mystiske skovhelligdom som Mars-adepter og modtog hver sin "livsstav". Nu først kunne de overbevise sig om, at den gyldne stav var mere end en død, tilskåret stok. Den store kornblomstlignende stjerne på dens spidse var ikke kunstig, men levende. Den finfligede krone af bladkød duftede sødt og rent. Stokken måtte i sit indre gemme saft og marv til næring for den fine blomst. Det var en art aronsstav, hvis stedsevarige blomstring de først skulle lære at pleje.

Foruden at være manddomssymbolet for den fribårne marsbo, måtte den tillige opfattes som en religiøs talisman. Ingen betrådte tempelskoven uden den. Ingen sov ind uden at have den ved sit hovedgærde, ingen vågnede uden at sende den sit første blik. Ercole Sabene, der havde følt sig rystet og forarget til sit inderste, da den vise marsstyrer lugtede til hans lille krucifiks uden mindste begreb om dets betydning, havde nu den moralske tilfredsstillelse, at livsstaven på Mars behandledes med en lignende ærefrygt som korset på Jorden. Ral-folkene var åbenbart ligeså stærke i troen som de bedste katolikker. Uden at kende denne stavs historie kunne man tænke sig et sidestykke til korsets. Måske havde

verdensfrelseren på Mars inkarneret sig i et martyrium, hvor den blå blomst var blevet symbolet på hans lidelse og død og opstandelse. Den duftende blomst var genstand for en tilbedelse som kors og rosenkrans på Jorden.

Jordboerne følte sig allerede trygge hos deres værtsfolk. Et helligt gæstevenskab var jo sikret dem gennem forleningen med frihedsstaven. Til ernæringen havde de hurtigt vænnet sig. Det var en udpræget vegetarisme, som Jorden ikke havde mage til. Gennem tusindårig kultur var dyrkningen af brødfrugtbærende træer fremelsket til fuldkommenhed. Næringsværdien svarede nøje til legemets behov, til det lette stofskifte i den rene og sunde atmosfære og den ringe tyngde. Med en så ideal og æstetisk ernæring var et fylderi og en overfedning som den på Jorden ganske udelukket. Foruden brødtræer var der tillige udviklet drikkeplanter, som i grønne kander avlede let og liflig saft. Ganske vist smagte den ikke alle *"Kosmopolis"*-mændene. Flere fandt det snarest et tegn på underlegen kultur, at Mars ikke syntes at kende den ædle vinranke. Andre savnede de gode jordiske produkter, hvoraf der lod sig brygge endnu kraftigere væsker.

Hver jordbo fandt sin særlige vært. Von Hülsen fulgte sin helbredte, for livet vundne ven, også de andre gik tillidsfuldt med hver sin fostbroder fra Straffens Kløft.

Avanti slog følge med den gamle marsstyrer. Sammen steg de op på den syvende terrasse, hvor de søgte ind i den kølige grønne frugtpark. Her vandrede de op og ned, snart i tankevækkende tavshed, snart i tanke- og forståelsesskifte. Avanti undrede sig over, så godt de allerede begreb hinanden, selv om de endnu kun kendte få af ordene i hinandens sprog.

Der strømmede imellem dem et fluidum af fortrolighed, en tankeoverføring, så de alene af minespillet i hinandens ansigter fattede hinandens tankegang. Avanti følte i forstærket grad den evne, han allerede kendte fra Jorden, til stum samtænken med livet omkring sig, selv om det blot var med en stillestående hest eller en drøvtyggende ko. Øjnenes sprog var jo et for sig – mere sjæleligt kontemplativt end det meste af den snakkesalighed, der kaldes tankeudveksling, men sjældent har med tanker at gøre. Sænkede han sit blik i den gamle vismands øjne, følte han strømmen risle mellem deres sjæle som mellem to forbundne kar. Disse gyldne øjne var en dyb brønd af viden, der fyldte han egen inderste higen.

Den gamle marsstyrer var sin races og sit folks ypperste i kraft af den altomfattende *intelligentia*, der i sin højeste udvikling bliver den sjette sans, som ene fatter livets hellige mening. Mens de vandrede op og ned blandt de herlige og skøntløvede træer, der ikke blot åndede ilt for hans lunger, men så at sige næring for hans hjerne, måtte han mindes Akademoslunden, hvor de græske filosoffer styrkede deres ånd ved en art sjælelig endosmose. Livssafterne rislede i ham, han følte sig selv som et træ, der sætter blomst.

Hvor forbavsedes han ikke, da hans vært omsider førte ham til vejrs under den højeste himmelkuppel og viste ham dens anvendelse. Det var et observatorium, hvis kuppelhvælv var formet som et bredkronet træ. I den mørkegrønne, tætløvede krone funklede stjerne ved stjerne, i kendelige konstellationer, hver med sin styrke og sin særegne lysglans, udtrykt i knitrende og glimtende diamanter. Alt tydede på et indgående kendskab til universet. Planeterne bevægede sig langsomt ad deres baner,

indlagte som ædelstene af et mattere spil. Det så ud, som glødende kolibrier flagrede mellem løvet.

Et ejendommeligt halvlys rugede under dette stjernetræ. Lave, vuggeformede sæder indbød til hvile og betragtning. Belysningen syntes at komme fra selve diamanterne i det store himmeltræ, som dryppede der klodelys ned gennem løvet.

I hver af de fire himmelhjørner om denne midterkuppel stod et mindre observationstårn med stade for en enkelt betragter, der kunne styre sit teleskop som en drejekanon. Dette himmelskyts var af langt mindre kaliber end Jordens kæmpekikkerter. Her måtte kendes linsesystemer af anden art end på Jorden og med større trækkeevne, for Avanti så stjerne- og planetkort med en detailrigdom, han ikke kendte.

Fra disse udsigtsposter havde man set himmelskibet nærme sig og strande ude i ørkenhavet. Den store runde kugle var først blevet opfattet som et kæmpemeteor, hvis mærkelige bevægelse og mangel på glød ved sammenstødet man ikke forstod. Ingen af de flyvere og løbere, der var startet ved solopgang, havde drømt om, at der skulle komme levende væsner frem af denne sorte ildkugle.

Det var for tidligt at gøre stjernestudier gennem teleskoperne. Men Avanti lå længe tilbagebøjet og stirrede op i himmeltræets forunderlige krone, der syntes at forene de talløse stjerner til et eneste stamtræ. Han anede kun dunkelt mystikken, der måtte hænge sammen med den dyrkelse af det store, skønne, fuldkomne træ, der syntes at være det højeste udtryk for Ral-folkets verdensanskuelse. Men ved at betragte de funklende stjernelys over sig i den mørkegrønne kuppelkrone hensank han i vage drømmerier, der førte ham tilbage til

Jorden, til Ægyptens skjulte kongegrave, dybt i bjergskakterne ved Luxor. Hele loftet havde været dækket af malte stjerner, så den dødes stivnede sjæl i den evige nat havde universet vældende over sig som stimer af himmelkloder. Kæmpeskikkelser bugtede sig op under gravens loft med fødder og hænder stemte mod gulvet, som bar de universet på den krummede bug.

Her var tilværelsen et uhyre træ, hvis frugter var de unåelige stjerner. Den vise olding var træets vogter. Dag og nat havde han suget visdom af beskuelsen. Dybt inde i hans egne gyldne pupiller groede dette stjerneglimtende træ. Kunne han ikke sove, lå han under dets krone og stirrede det ned i sin sjæl.

Avanti kendte det fra sig selv. Når han havde ligget i Villa Borgheses have og set pinjerne spinde deres kniplingsvæv hen over himmeldugens blå silke. Intet var så helligt og guddommeligt som plantens stille ustandselige liv. Intet som blomstens æteriske duft. Alting groede, alting grenede sig, alting udfoldede sig blot for at dø i en salig udduftning mod det himmelske. Det var planten, som angav bevægelsen, retningen. Ingen muld kunne holde den fængslet, ingen jord kunne kvæle den under sin skorpe. Opad steg den – opad var dens drift – opad var livets alsikre vækst.

Han mærkede den sælsomme virkning, blomsterne øvede på ham gennem deres duft. Han følte dem som åndedrag fra alle sider. Hver duft talte forskelligt til ham, bølgede som toner i luften. Hver blomst åndede sin sjæl ud i duft. Han havde instinktmæssigt forstået, at de ikke måtte brydes. En eneste gang havde hans fingre tankeløst, efter jordisk vane, famlet om

en stilk, men blomstens duft havde varet ham: Bryd mig ikke! Lad mig visne på min gren. Intet liv må knækkes med vold.

Det begyndte at mørknes, da den vise marsstyrer endelig førte ham ind i sin egen bolig. Den var af den typiske form: seks bikubeceller omkring en midtercelle, alle sekskantede og uden vinduer. Lyset kom alene ovenfra. Cellerne lod sig dække af et låg, en tynd alabastagtig plade, hvorigennem himmellyset skinnede med en hvid mælkefarve.

De gik ind i centrumscellen, der ligesom de andre dannede et lille sekskantet rør. Et rundt bord i midten så ud som en groende paddehat. Derpå stod, i en opalfarvet, halvkugleformet krukke, en plante med stive malakitgrønne blade og en enkelt bægerformet blomst.

Himlen over cellen begyndte at gråne. En klam tåge sænkede sig. Den gamle marsstyrer trykkede på en fjeder og lod loftsdækket glide for. Avanti så, at blomsten på bordet lyste som en lampe. Et fosforskær skød ud fra dens krone, der lukkede sig som en tulipan.

Lyset var stærkt nok til at se ved. Det kastede over oldingens ansigt et roligt og kvægende skær, der gjorde hans ravlysende pupiller endnu dybere. Det lod sjælen i hans mange fine rynker sitre endnu stærkere frem. Det fyldte den lille celle med en besynderlig nøgen stemning, som afklædte deres sjæle sig for hinanden.

26. Syndkrigen

Samtalen imellem dem førtes mindst af tungen. Selv når de tav, fandt tankeoverføring sted. Hænderne talte med. Mest lyttede Avanti sig til gennem minespillet i sin værts ansigt, der tonede som et dybtstrenget instrument, og gennem det koglende blik fra hans stærke øjne.

Spørgsmål og svar flød som en musik imellem dem:

… Hvad er verden? Ser I udad og prøver at måle dens uendelige dybder? Eller ser I indefter for at finde dens bund? Er det lettere at nå en grænse i det uendeligt små? Er storverdenen og lilleverdenen ikke lige bundløse? Når støder vi på den lukkede vej, der siger: hertil og ikke længer? Giv mig det faste sted, hvor jeg kan stå, og jeg skal bevæge verden, siger du. Men der gives intet andet sådant sted end det lille bankende hjerte. Alt strømmer ud derfra, og alt vender tilbage dertil. Universets kilde rummer jeg i mig selv. Fra mig går verdens-blodomløbet ud. Strækker det sig ikke længere end til huden om min egen krop, da er jeg kun et dyr. Når det til de yderste sole, da føler jeg fællesskab med Gud. Hvor skal jeg søge Guds udgangspunkt andet steds end i mig selv? Gud er det gode, der er i mig. Jeg er et blodkorn i hans evige blodomløb. En celle i hans altomspændende legem. Et atom i hans alliv. Lever han i mig, da er jeg som det friske levende blodkorn fra hans hjerte. Er han ikke i mig, da er jeg som det døde visne skæl, der falder fra hans hud.

… Du taler om guder, afguder, stivnede billeder og symboler. Også her på Ral har vi dyrket dem. Tidernes begyndelse så Gud

i orkanen, i det oprørte hav, i torden og lyn, i ubestigelige bjergtinder. Vi krummede os for stormen, vi knælede for strandens vældige dønninger og de vældige vandfald, vi skjalv for ham i vulkaner og himlens lys, vi troede, han havde sin trone på den evige sne. Men vi byggede os værn mod hans kæmpemagt. Vi lærte at befare de bundløse vanddybder, vi skabte os våben, der lignede hans, vi opfandt kræfter, der syntes ham overlegne, vi blandede sprængstoffer, der stiftede større ulykker end selve de ildbjerge, hvorigennem han drog sin forfærdelige ånde. Ral-folket blev større ødelæggere end selve de afguder, der hærgede kloden. Det rejste vældigere templer for sig selv end for de guder, det var endt med at foragte eller håne. Ral blev en tumleplads for griske og grådige masser, der byggede endeløse byer og drev naturen tilbage, så den tilsidst næppe havde en skov at skjule sig i. Byerne blev huler for menneskelige rovdyr, der listede om i nid og indbyrdes avind. Da der ikke var mere at plyndre fra naturen, røvede de fra hinanden i altfortærende kampe. Har I på Dalta minder om en altoverskyllende syndflod, så gemmer Ral endnu de frygtelige spor af en syndkrig, der forvandlede størstedelen af vor klode til en ørken. Du har kun set en ringe del deraf. Syndkrigen sprængte alting i grus, så tomt ligger ved tomt af fortidens byer. Ral knuste sin egen kultur eller ukultur, sine maskiner, sine opfindelser, sin bygningskunst, sine skatte, sin viden – alt blev liggende pulveriseret i en ørken, som aldrig mere lader sig rydde eller opdyrke.

… Vore sagn beretter, at kun en lillebitte fredelig nomadestamme overlevede syndkrigen. Fra den er Rals nulevende befolkning rundet. Ud af ødelæggelsen frelste den

plantedyrkningens stille fredelige kår. Den havde levet sig ind i træernes sagtmodige tilværelse; lyttet sig ind i kildernes livgivende og befrugtende rislen; åndet sjælen sund af blomsternes duft; renset sit blod gennem frugternes blide ernæring. Den lugede og dyrkede mulden, så den blev til velsignelse for de planter, den sigtede, de vækster, den forædlede. Gennem tusinder af Ral-år har den gjort en oase beboelig midt i ørkenens skød, hvor denne have trives under høj sol som et bælte spændt om Ral, langt fra polernes is og kuldesumpe. Langt vil du kunne flyve og finde skov lagt til skov, terrasse på terrasse af frodig veldyrket bebyggelse. Lovet være skovfolket, som først gravede de kilder, hvoraf vor kultur drikker, og plantede de buske, hvoraf vore træer er vokset!

… Af hvad du meddeler mig, du gæst fra det fjerne og dog så nærbeslægtede Dalta, mærker jeg, at meget på din klode må være, som det engang har været på vor, før Syndkrigen lutrede os og lærte os at søge højere og ædlere mål.

… Hvilke er da disse mål, o ædle Ral-styrer? Jorden, hvorfra jeg kommer, har lydt samme lov for mennesker, dyr og planter – den ubegrænsede formerings lov: Vorder frugtbare og mangfoldige og opfylder Jorden. Livets tusinder af arter forplanter sig ustandseligt og slås om pladsen på Jorden. Liv fortærer liv, art fortærer art. Fra tidernes morgen kender vi samme kamp for tilværelsen. Mennesket blev sejrherre ved at gribe ind i denne kamp som det klogeste rovdyr. Det gjorde sig plante- og dyreverdenen underdanig. Vi har fortrængt de fjendtlige dyr til udørkener og sumpkrat. De farligste er døende og vil inden længe kun være sjældne eller uddøde arter. Også i planternes verden har vi ryddet op. Vi har gjort nytteplanterne

til vore tjenere, som vi har gjort nyttedyrene til vore husdyr. Selv de vældige urskove, der oprindelig dækkede alle varme fastlande, har vi hugget mindre og mindre. I træers og væksters indbyrdes krig har vi grebet ind og betvunget planteverdenen til vor fordel. Også den livløse natur har vi plyndret for dens skatte. Vi har draget metaller og mineraler frem af urskødet og forarbejdet dem som materiale for vore behov, til våben og pryd. Vi blev eneherrer på vor klode. Vi lader alle dyre- og plantearter, der ikke står vort herredømme i vejen, føre deres indbyrdes krige, så de holder hinanden i ligevægt. Deres rovinstinkter hindrer dem i at erobre Jorden fra os. Men vi selv har de samme instinkter. Vor klode er spaltet i dele og samfund, som kaldes nationer, og som altid hvæsser våben mod hinanden. Racer og folkeslag kriges uophørligt om overtaget. De nordlige synes at skulle hævde sig som de stærkeste. De hede zoner virker svækkende på energien. Den lodrette sol blødagtiggør. Mellem nationer, der har omtrent samme klimatiske kår, står der bitter og uforsonlig strid. Menneskekrigen, der altså er jordisk broder- eller borgerkrig, har nået en voldsomhed som aldrig før. Vi har begyndt den syndkrig, som her er forhistorie. Vi rives om vor fædreneklode som rovdyr. Og foruden denne krig mellem folkeslagene, ulmer der i dybet af alle disse folk en anden krig, der gælder ikke landegrænser, men selve livsbetingelserne. Fra tidernes morgen har de herskende været et fåtal. De har tilranet sig styret som de stærkeste i kraft af snilde og klogskab. De har kuet masserne til at slide for sig, de har gjort dem til arbejdsslaver, der holdtes i ave ved våben og penge, gennem uvidenhed og vantro. For disse masser, der intet ejer, men træller for et kummerligt

udkomme, har de tilpasset en nøjsomhedens og lidelsens religion, der skal trøste dem for den håbløse tilværelses møje. Alle de, der på Jorden led ilde og kæmpede mod savn og fattigdom, skulle lære at vende sindet mod en anden og bedre verden, hvor de sidste skulle blive de første. Gud skulle i en ubestemt "Himmel" lønne alle dem, der på Jorden var de små, blot de lydigt bar deres byrder, deres kors, indtil døden. En from og ædel sværmer, der forkyndte næstekærlighedens skønne lære, har de mægtige og kloge for et par jordiske årtusinder siden hængt på et kors, han selv måtte slæbe til sit rettersted. Dette blodige kors, hvortil de har naglet Jordens ædleste søn, blev ophøjet til trøstende symbol for alle dem, der pintes og trællede uden at kny. Blot de led som den korsfæstede sværmer og ikke satte sig op mod den herskende klasse, var saligheden dem vis efter døden. Du har selv set et lille afbillede af dette kors – en af mine jordfæller viste dig det ved vor ankomst. Det er Jordens højeste lære, hvortil de herskende folk har bekendt sig et par tusind år. Dette rene og fromme menneske skulle ved sin død sone hele menneskehedens synd og forvildelse og give alle lidende og undertrykte det store guddommelige eksempel til forsagelse. Han spiller dog kun sin virkelige frelserrolle for den enkelte, som er i nød. Han er en faderfavn for den, der føler sig ene og forladt og ikke har anden tilflugt. Han trøster kun den fromme, der vil vende sig fra verden og dens smuds. For masserne, der står midt i smudset og sliddet og hadet til dem, der har det bedre, betyder han intet. Hans rige er jo ikke af denne verden, som netop er den, hvoraf de fordrer deres andel i udbyttet. I oldtiden kaldtes de slaver, nu er de arbejdere, eller som de selv kalder det: lønslaver.

De lader sig ikke spise af med den skønne fabel om Guds søn, der tog en slaves skikkelse på. Der gives ikke nogen anden slave, der vil lade sig slå på korset. Lønslaverne nægter at bære trældommens og sliddets kors. De samler sig til flertalshorder og rykker frem mod deres tyranner under løsenet: Mindre slid, mere løn, mere nydelse! Er sliddet vort, vil vi også have dets udbytte. Ned med beregningens og snedighedens overklasse! Ned med kapitalens despoti! Selv om folkenes syndkrig hører op, vil den blive afløst af en langt frygteligere borgerkrig mellem herrer og tjenere. En af vore oldtidsmyter fortæller om en kamp mellem de salige guder, der har sat sig på tilværelsens klippetoppe, og de undertrykte underjordiske naturkræfter, der gør oprør mod de tronende overmagter. Således sætter i dette øjeblik Jordens krapyl sig op mod pengeguderne. Penge! Kender I her på Ral til noget, der ligner Jordens penge? Værdier, hvorfor alt kan erhverves; værdier, der kan samles i ubegrænset masse af en enkelt hånd, og hvorved alt, hvad arbejde kan frembringe, tilsikres den, der råder over disse værdier, som han slet ikke behøver at have erhvervet ved eget arbejde. Disse værdier var oprindelig udtrykte i Jordens sjældneste metaller, især i det rene, tunge, skønne og uangribelige guld, der ser ud som et stykke størknet sol. Her i min hånd har jeg en prøve på dette pure gyldne metal. Tidligere øvede sådanne stykker en magisk virkning og satte ejeren i stand til at købe, hvad mange arbejdere havde været dage om at fremstille: skønne klæder, kostelige spiser; endog unge kvinders kærlighed lod sig købe for guld. Så stærkt tror Jordens folk på dette metals hemmelige kræfter, at de, siden syndkrigen er begyndt, ikke længere tør lade det komme frem for lyset, men murer det inde i brandsikre

kældere og i stedet for sætter papirlapper i omløb, lydende på større eller mindre mængder af det gemte metal. Mennesker får ikke længere guldet at se, men kun løftesedler derpå. Og dog er det de strengt bevogtede lagre af det gyldne metal, der sætter alting i gang. Det er disse lagres størrelse, der bestemmer nationernes styrke, fremskaffer våben og sprængstoffer og betaler mennesker for at slå ihjel. Det er guldets magiske magt, der bliver alle til forbandelse og får dem til at myrde hinanden i millionvis.

Den gamle marsstyrer lod det blanke guldstykke glide mellem sine fine fingerspidser og betragtede det nøje.

… Dette metal kender vi godt. Det er ædelt og skønt og forandrer sig ikke ved indvirkning af luft eller væsker. Vi bruger det til smykker og glæde for øjet. At støbe det ud i runde skiver er aldrig faldet os ind, endsige at gemme det bort i dybe kældere. Det tåler jo sol og luft bedre end noget andet. Derfor lader vi det funkle til fryd for synet – i en kvindes hår eller på en mands stav. Men at vi for en klump deraf skulle kunne tilbytte os alt, hvad vi har lyst til, er utænkeligt. Dette stof har sikkert aldrig på Ral spillet en rolle som den, hvorom du taler. Fordi det er sjældent, får det ikke større magt. Ingen har hos os ret til at lukke sjældenheder inde og unddrage andre synets glæde deraf. Ingen ville samle på sjældenheder i massevis. Vi har ganske vist ældgamle sagn om, at før syndkrigen gik begærligheden ud på at eje, hvad andre ikke kunne få, af døde ting. Der skal have været en kostbar konkylie, der fandtes så sjældent, at det gjaldt menneskeliv at drage den frem af underjordiske kløfter, og at mennesker slog ihjel for at komme i besiddelse deraf. Langt højere sætter vor tid ædle stene, gennemsigtige, til at slibe, så

de gnistrer som hvid, grøn, rød eller violet ild. Men ingen har lov at tilegne sig dem som særeje. De anvendes kun til at smykke klæder, vi bærer, når vi er sammen med andre, eller steder, hvor vi alle kommer. De højeste værdier, vi kender, er dog alle af levende art. Og så snart en ny værdi findes og erkendes, går vor stræben ud på at lade alle få del i den. Enhver, der frembringer en sjældenhed, som fryder øjet ved sin skønhed, lugtesansen ved sin duft og sjælen ved sin glans, skynder sig at stille den frem til alles beskuelse, for at så mange som muligt kan glæde sig over den. Synet slider jo ikke på de rene værdier. Ingen har i sine hjemceller andet end hvad der er almindeligt. Det bedste, det skønneste, det mest opløftende får alle lov til at sanse og frydes ved.

… Jeg forstår dig: Du tænker på kunstens verden. De skønne billedværker, der skabes, må ikke afhændes til enkeltmand, men kun til det fælles samfund, der stiller dem offentligt frem. Også på Jorden vil staten inden længe nå til erkendelse af, at den store kunst bør være almenhedens eje og udstilles i det, vi kalder museer: musernes bolig.

… Jeg ved ikke, om hvilken kunst du taler, fremmede gæst. Men med billedværker formoder jeg, du mener afbilleder af naturen og de levende mennesker, figurer og billeder, der efterligner, hvad øjet ser.

… Din forundring er rigtig. Men jeg undres over, at jeg intet steds endnu har set den slags billeder her på din klode. En jordisk have er ikke skøn, uden at der i blomsternes og træernes verden er opstillet statuer af skønhed, idealfremstillinger af menneskeskikkelser, hugne i marmor eller støbte i bronze. Men her i dine dejlige paradiser har jeg ikke set det mindste glimt af

et kunstværk – ikke et menneskebillede, der kan tjene til mønster for alle dødelige, fordi kunstneren har samlet mange mønsterværdige enkeltheder i et harmonisk sammenhængende hele.

… Er det ikke en omvej, at sætte sig et dødt forbillede, fremfor umiddelbart at skabe sig et levende? Når vi vil forædle et træ eller frembringe en blomst af hidtil uset pragt og finhed, danner vi os ikke først et billede i død sten eller i døde farver, men søger gennem podning og dyrkning at nå målet i planten selv. Du ser i vore parker ikke opstillet ideale træer eller blomster, skårne i sten eller metal, men du ser selve resultatet i de groende og levende former. Og din klode kender ikke så fuldkomne træer og planter som vor, siger du.

… Det er ikke planterne, jeg tænker på, men selve mennesket. I kunsten søger vi at virkeliggøre vore højeste tanker om det fuldkomne menneske. En kunstner er en skaber, der i uforgængelig form fæstner de idealer af menneskelig skønhed, vi stræber efter. Et af Jordens mindste folkeslag har for nogle tusinde år siden frembragt den højeste menneskeforherligelse. Deres menneskebilleder af ædel og frigjort skønhed er uopnåelige forbilleder for alle senere slægter.

… Men hvorfor gør I *billeder* af det skønne, fremfor at skabe i livet selv? Hos os har vi siden syndkrigen rendyrket ikke alene planter og træer, men også mennesket. Vi har sagn om, at også Ral-folkene i de forsvundne tider har dyrket menneske-efterligninger som en art afgudsbilleder af vældig form og i helligdomme opstillet og tilbedt slige støtter, hvortil der sluttede sig store bemalede billedflader med forherligelse af kampe og sejre. Dog alt sådant gik til grunde med de slægter,

der havde frembragt det. Hele denne billeddyrkelse ligger knust og begravet i ørkengruset med tårne og paladser. Syndkrigen blev det store vendepunkt i vor klodes udvikling. Det overlevende skovfolk gjorde menneskeforædlingen til et led i den altomfattende kultur. Den mennesketype, der forplantes, vælges og udsøges, forfines og forædles ganske som alt det andet levende, vi dyrker. Det er dog bedre at skabe i kød og blod end i livløse billeder. Livets kunst er den højeste. Alt, hvad der fødes grimt og misdannet, ondt og ildevarslende, luges bort. Det får ikke lov at leve, end sige forplante sig. Kun skønne og sunde, rene og lydefri individer, de, der synes længst fjernede fra den dyriske uroprindelse, udvælges til at fortsætte slægten. Grunden til fordærvelsen, der førte til syndkrigen, var netop den vildtvoksende overbefolkning, den uhæmmede og utøjlede ligeret for alle racer og typer, onde og gode, sunde som syge, til planløs forplantning, så de tilsidst opfyldte ral med et ugræs af kaotiske folkeslag, der endelig ikke havde anden udvej end at udrydde hverandre i ustandselige krige. Den hensynsløse og ville formerelse fortæredes af sin egen rovdrift. Dette vil aldrig mere kunne gentage sig. Ral-folket er ikke længere en urskov af vilddyr. Den dyriske brunst er tæmmet, forplantningsretten gjort til en religion for de udvalgte.

… Jeg brænder af lyst til at erfare, hvorledes.

Avantis øjne funklede. Tankeskiftet forstummede i en rolig stirrende tavshed. Den tulipanformede blomsterlampe lyste over dem med sit stille fosforskær.

Avantis tanker fløj et nu tilbage til Jorden. Dér ville stimulansdrikken ikke have manglet ved en sådan samtale. Men her var hverken flaske eller kop eller nok så ædle glas. Her greb

hverken vært eller gæst bægret for at alkoholisere hjernen med den smukke hilsen: Jeg beruser mig på Deres sundhed.

Jordens udsending så beundrende på den gamle vise Ralstyrer og meddelte ham sin tanke:

… Jeg forstår, at typen her kan blive så ædel og ophøjet, når det er vismænd som du, der vælges til at forplante den.

Da smilede hans vært et besynderligt forklaret smil, idet han pegede på sig selv:

… Du fejler, fremmede: jeg er en af dem, der *ikke* forplanter sig.

27. Tavshedens præster

… Er det mon på din klode som på Ral, at de skønneste blomster ikke bærer frugt? Al kraften går ud på at sætte krone, at fylde kalken med blade og duft. Den fuldkomne blomst åndiggøres, fritages for sin nyttehensigt. Den tænker ikke på befrugtning og bestøvning. Forplantningsorganerne omsættes i skønhedsfylde. Dens eneste bestemmelse er at ånde sig selv ud i duft, i ånd. Blomsternes duft er jo deres ånd. De dør i duft, de vender tilbage til ophavet i et suk af vellugt. Brødfrugtplanterne derimod har deres opgave i at forme næring, dels til os, dels til de frø, der skal forplante slægten.

Avanti så, lyttede og forstod:

… Således hører du, ærværdige hersker og gæstevenlige vismand, til de golde blomster, der ikke fortsætter slægten, men kun lever for at ånde dens tanker ud og udstråle livets sjæl, så den søger tilbage til den kilde, hvoraf allivet rinder. Jeg ser det skønne i denne bestemmelse: at lyse for alle de andre, der tjener slægtslivet. Men kan livets udvortes mening fattes af den, som ikke kender forplantningsdriften, kærlighedstrangen, det dybeste livsinstinkt, noget levende væsen kan rumme? Hvor er det muligt at føle livets højeste lyst og lykke uden at kunne elske? Er ikke elskov selve guddomsprincippet i al tilværelse? Føler den golde blomst ikke savnet af selve skabertanken, den højeste, hvortil livet kan nå?

… Du spørger, fremmede gæsteven, ud af din ensidige natur og røber derved, at du ikke fatter, at i min og mine liges natur

er den store ideale genforening fuldbyrdet. Alt liv, som er enkønnet, stræber efter denne genforening, udtrykker en adskillelse, som volder smerte og først i forplantningen får sin smertelige længsel stillet. At elske er at søge enkeltvæsenets savn tilfredsstillet: i samme øjeblik, det sker, dræber savnet sig selv i følelsen af, at målet er nået. Den elskende ønsker at dø i selve hengivelsen til sin modnatur. Så snart befrugtningen er fuldbyrdet, er begge de enkønnede væsners bestemmelse opfyldt. Livet er afblomstret for dem i samme nu, det nye liv er født. For mig og min art er fuldbyrdelsen sket ved selve fødslen, elskovssavnet er stillet, før vi blev til, vi føler ikke trangen til befrugtning, men kan lade hele vor livstrang, vor sjæl, udfolde sig i ånd, i duft til den eviges ære.

… På min klode kender vi ikke slige dobbeltvæsener. Kun metafysisk forestiller vi os dem – som engle, der intet køn besidder. Men engle har endnu intet jordisk øje undersøgt. Vi tænker os dem som den Eviges tjenere og udsendinge. Skulle sådanne have hjemme på denne mærkelige klode? Og hører du til dem?

… Måske svarer det, I kalder engle, den Eviges tjenere og udsendinge, til den art, jeg hører til. Dog formoder jeg, at også Dalta måske kender undtagelser fra den almene regel, at mennesker fødes med enkelt køn, enten som mand eller kvinde, der gennem elskov og befrugtning i fællesskab sætter det nye afkom i verden. Fødes der på Dalta aldrig væsener, hvor begge køn er sammenblandet?

… Jo. Vi kender abnorme dobbeltnaturer, hos hvem kønsorganerne synes at gå i dobbelt retning. Men vi regner dem for misfostre og vanskabninger. En gammel myte forklarer

deres oprindelse fra en ung kvinde, en kildenymfe, der elskede en mand så heftigt, at hun bad guderne forene hende evigt med den elskede, hvilket havde til følge, at hans og hendes legeme smeltede sammen til ét. Vor oldtid kaldte disse dobbeltvæsener hermafroditter og helligede dem en unaturlig sanselig kultus. Vi kender tilfælde af kønslig splittelse, hvor mandlige kønsorganer synes parret med en sjæl af kvindelig elskovstrang eller omvendt. Men alt sligt betragter vi som sygeligt og unaturligt. Undtagelser fra den sunde og normale natur, at en mand er skabt til at elske en kvinde, ikke en mand.

… Disse undtagelser, som altså også kendes på Dalta, er golde udslag af ændret organisme. Tilbageslag af naturformer, som er de oprindelige. Også hos os fødes det langt overvejende flertal enkønnet, som mand eller kvinde. Eders besøg har belært os om, at en mand på din klode omtrent ser ud som en mand på vor. Men mandens enkønnede karakter er jo ingenlunde absolut. Du behøver blot, fremmede gæsteven, at lægge hånden på dit bryst, for at mindes om, at dit legeme har kvindelige træk, der ganske modsiger din mandlige ensidighed. Hvad betyder disse rester af et mælkeyver? Hvad skal en mand med brystvorter? Kender mon også I tilfælde, hvor et mandsbryst har udviklet mælk? Også kønsorganernes bygning kan frembyde vanskelige og tvetydige overgange. Alt dette ligger tilsløret i naturens dunkle urskød. Ral-folket tror, at kønsforskellene er et senere udviklingstrin. Mennesket var oprindelig et tvekøns-væsen med mands- og kvindeprincip forenet i samme individ. Som i en tvekønnet blomst, hvor støvet befrugter sit eget skød. Vore urfædre – måske, hvad I kalder engle – har alle været tvekønnede. Senere udspaltede sig

de to køn, der som dybeste instinkt har trangen til genforening. Nu og da gør naturen skridt tilbage til det oprindelige princip og føder væsener af min art: tvekønnede – ikke halvhed eller ensidighed, men den fulde dobbelthed, der har nået fuldkommelsen i sig selv.

... Men er ikke-forplantning ikke selve livets ophør?

... Nej. Det er livets store endelige fuldbyrdelse. Når det skilte genforenes, nås den fuldkomne harmoni. Hver den, der på Ral fødes som jeg, er den Evige viet og lever kun sit liv til hans ære. Han sættes til at vogte hans hellige blomst, fordi han selv er en blomst, der ikke yder frugt, men ånder sin sjæl ud i luft.

... Den Evige, den Navnløse, den Uudsigelige kendes altså også her. Men under hvilken form og i hvilken åbenbaring? Min klode kalder ham med mange navne. Racer og religioner strides om at dyrke den ene sande Gud. De tvinger andre til at tro på ham med sværdet. Krige i hans navn har hærget Jorden. Millioner er pinte og myrdede, fordi de ville beholde deres egne forestillinger om Gud. Da Gud kun taler gennem mennesketunger, lægger menneskene ham deres egne ord i munden. Alle jordiske forestillinger om Gud er i højere eller lavere grad menneskeværk, selv om store seere og tænkere har formet hans billede og set ham for sig i syner og åbenbaringer. I alskens "hellige" bøger hører de ham tale. Ingen af disse "åbenbaringer" er så skøn og dybsindig som den, at Gud, for at frelse den syndbesmittede menneskehed, selv har ladet sig føde på jordkloden i skikkelse af en fattig kvindes søn, der led døren på korset for gennem sit uskyldige blod at udsone alverdens synd.

… Også Ral har tilforn kendt noget lignende. Før syndkrigen ofredes der mennesker, for at den strenge og skrækkelige Gud, der harmedes på den vanartede menneskeslægt, kunne forsones og formildes gennem blodofre. Jeg forstår, at et sådant er udtrykt i det lille billede, en af dine kammerater viste mig, og som forestillede en lille nøgen mand naglet til to krydsede planker. Dalta tror altså endnu på en blodtørstig Gud, der er fortørnet på menneskene, fordi de lever slet. Her på Ral kendes sådan overtro ikke mere. Alligevel kan jeg se det smukke i den tanke, at Gud har ladet sig føde som et ringe menneskebarn og ladet sig slå på et kors for at vaske slægten ren med sit blod. Han må selv have følt sig medskyldig i, at menneskene levede så vanartet og syndigt. Han har følt trang til at slagte sig selv af anger over at have sat en ryggesløs slægt i verden. Men straffen har noget dyrisk ved sig, minder om fjerne rovdyr-tider, sådanne som herskede på Ral indtil syndkrigen. Ikke et enkelt menneske, men hele Rals befolkning slagtede sig selv for at sone sin skyld, sin rovlyst og sit nid. Den stamme, som nu dyrker og bebor Ral, har intet bevaret af disse morderiske og grusomme trosbegreber. Vi frelses ikke gennem blod, men gennem stræben efter et renere liv og en sundere fornuft. Vi har besejret de dyriske drifter, de selviske begær, den kvalfulde angst, hvorunder syndkrigens folk stønnede. Vi lider ikke længere af ond samvittighed over at være født i arvesynd eller verdenssynd. Vi pines ikke længer af rædslen for døden som en straf. Opholdet på denne klode er kun en station på evighedens vej. Døden er kun en overgang til en anden livsform. Vor dødsdag er en afskedsfest, livets mest forjættende indvielse. Jeg ser forundringen lyse ud af dig: Hvordan har vi nået dette?

Hvorledes har vi kunnet befri os for de ulykkens magter, den strid og kævl, der fordum hærgede vor klode, som jeg forstår, den endnu hærger eders? Hvordan har vi lært at se døden trygt og tillidsfuldt i øje? Fordi skovfolket har lært af skoven og ikke af rovdyrene. Rovdyrene har ingen gud, men skoven ånder Gud. Alt det, som gror, aner ham. Ingen formaster sig til at tro, at vi kender ham eller nogensinde lærer ham at kende. Ingen på vor planet vil kunne fatte ham eller kigge i hans planer. Men i hvert lille ydmygt frø gror han. Før syndkrigen indbildte Rals folk sig at kende hans væsen til de lønligste kroge, alle hans hensigter, hans bestemmelse med verden. Gud var en hul afgudsdukke, hvori de fyldte alle deres egne betragtninger og fantasier. De bevægede ham ved at trække i en vrimmel af snore. Den gud omkom med sine skabere i det store kaos. Og siden da vover vi kun at drømme om Gud. Han er den store, dybe, bundløse tavshed. Jo dybere vi tier, desto nærmere kommer vi Gud. Når sjælen forstummer i begrebsløs andagt, mærker den et åndepust af Gud. Også Ral har engang indbildt sig at kunne fatte og fange ham i ord, besunget ham i hymner, forkyndt ham i vuggende strofer. Der var dem, som troede, at han var selve ordet. Hvad er ordet? Tungetegn, der søger at udtrykke vore tanker. Dalta har andre tegn end Ral. Men tankerne selv er ordløse, uudsigelige, de samme overalt. Åndedrag af Guds ånd, der strømmer igennem os. Lyt til suset i et træs grene – det er ekko af Guds tanker. Derfor er gudshuset hos os det tavshedens tempel, du har set. Dets helligdom er aldrig blevet krænket af noget ord. Ingen præst holder messe under de tusindårige kroner. Intet lys tændes. Ingen kunstig røgelse stiger mod hvalvet. Alt sådant brugtes i vore forfædres afgudshuse. Kor af

præster sad døsigt i deres tronsæder og lod deres stemmer snøvle til gudens forherligelse. Tykke fakler oste til hans ære, skyldfri dyr blødte på hans altre, blodstanken kvaltes i røgelsesskyer. I vore tavshedens templer er det kun løvet, der taler, blomsterne, som lyser og dufter, tavsheden, der synger. Skabningens største fejl – arvesynden, som du kalder det – er at ville begribe skaberen. Fremmede, vi her bekender ydmygt vor afmagt. Hvor skulle et blodkorn i vore årer kunne begribe kildenettet fra vort hjerte, løngangene i vor hjerne? Alt, hvad vi formår, er kun blinde anelser om bevægelsens retning, at vi higer med i den guddommelige hensigt. Din klode tror at have modtaget åbenbaringer af den Evige selv. For Ral-folket åbenbarer Gud sig gennem træernes tanker. Gennem blomsternes duft. Den, der kan lytte sig til træernes tale i tavshedens tempel, den, der henrykkes af blomsternes ånde, fornemmer et glimt af hans uransagelige væsen. Jeg, der fødtes til den skæbne at være som den overudviklede og ufrugtbare blomst, ikke at føle elskovsdrift, men at have nået den tilfredsstillede længsels dobbeltspundne enhed, jeg vidner selv som en blomst til hans ære, at han har åbenbaret sig for mig i de ametystblå kalkes duft. Jeg længes efter ham – som duften i en blomst længes efter at hæve sig i den usynlige luft og flyde over i det blanke blå. Jeg takker ham, at jeg blev fritaget for at føle brynde, at min sjæl er gået op i den højere enhed af kvindeligt og mandligt, at jeg har kunnet leve mit liv i at lyse for andre, som denne lysblomst skinner i natten for os. Utalte forsøg har det kostet, før det lykkedes at give blomsterlampen det blide skær, der befrugter mørket med tanker. Se, det er ikke ild, der brænder i dens krone, det er bladene selv, der udvikler

fosforlyset, som rinder i deres årer. Således lyser menneskets hjerne til Guds ære. Hver den, der fødes som jeg, er af naturen selv bestemt til præst for hans blomsterlære. Snart i hundrede Ral-år har livets lys skinnet i mig. Tiden stunder til, da jeg skal modtage dødens høje indvielse og drage herfra. Se, jeg takker den Uransagelige, at han, før mit livslys slukkes, har sendt mig dig, fremmede, som bud fra en nær og nærbeslægtet klode, at også udenfor os higer man imod ham og drages man af længsel efter forening med allivet, som gennemstrømmer himmelrummets utalte kloder – alle er de blodkorn i den eviges årer.

Og nu vil jeg føre dig til dit leje, at du kan bede tavshedens bøn og sove.

28. Ral-studier

Mens Avanti mest lod sig belære gennem sit samkvem med den vise Ral-styrer, var de fleste af hans kammerater i fuld gang med at anstille undersøgelser og studere forholdene på Mars hver efter sin særlige interesse.

Pol de Bron, den tunghøre belgier, gik sine ensomme veje og fordybede sig i botaniske studier, snart i skovene med deres mange frugtfrembringende træarter, snart i de syv terrassers vidt forskellige flora. Ingen plante svarede helt til Jordens vegetation. Alt var udviklet til yppigere former, ikke alene i retning af nytte og ernæring, men også af skønhedsudfoldelse med rigere pragt i løv og blomster. Hans forskeriver stødte på forbud mod at skære planterne i stykker for at analysere dem. Vivisektion af planter var ligeså lidt tilladt som af dyr. At bryde en blomst og snitte den op vakte marsboernes uvilje og dadel.

Tyrken Khemal Bey efterspurede dyreverdenen, der syntes at stå langt tilbage for Jordens. En mængde former måtte være systematisk udryddede. Han kunne blandt andet hverken finde rovdyr eller gnavere. Husholdningen på Ral havde ikke undt dem borgfred. Khemal Bey var ikke videnskabsmand, ikke engang jæger, men følte sig rent menneskeligt skuffet. Alle dyr med kødædende eller planteskadelige tendenser syntes strøgne af faunaen. Selv husdyrene manglede. Her var hverken heste eller køer. Plantemælk erstattede dyremælk. Hestens funktioner var delvis overtaget af de store flyvefugle, der var blidere og mere tæmmede end noget dyr på Jorden. De store godmodige hurtigflyvere, der fodredes med en art siv, var fuldt

fortrolige med opgaven. I hastighed stod de næsten på højde med Jordens aëroplaner, og forud for dem havde de den fordel, at de aldrig svigtede. De bevægede sig i så godt som lydløs sejlen, hverken stank eller klaprede og lavede aldrig katastrofale nedstyrtninger. Rytteren, der æstetisk nydende sad på deres ryg, havde en langt friere og skønnere Dædalos-følelse end jordflyverne på deres døde dragemaskiner. Disse fugle fløj jo med sjæl, steg og dalede i levende rytmer og med svalens harmoniske gratie.

Det var i det hele fuglene, som gav dyrelivet på Mars karakter og charme. Alle rovfugle syntes udryddede og fortrængte af fredsommelige plante- og bærspisere. Ingen høns holdtes for æggenes skyld. Alle slags mælke- eller fedtproducerende dyr var jo erstattede af planter. Ingen ørne eller gribbe fløj med rovlyster hen over de dyrkede terrasser. Men skovene vrimlede af sangfugle, der fyldte løvet med deres fredede reder og i den frodige vegetation fandt fuldt op af vilde bær, som voksede for dem alene.

Sammen med fuglene var det navnlig de talrige arter af herlige store og skøntfarvede sommerfugle, der levendegjorde skove og parker. De lignede vingede blomster, der flagrede om mellem deres fastsiddende søstre og nippede sig kys i blomsterkalkenes bund, hvis saft de aldrig tømte.

Allerede under opholdet i Straffens Kløft havde russeren Novikof begyndt at studere lægeplanternes anvendelse og virkning. Marsboerne syntes ikke at kende andre helbredelsesmidler end sol, vand og lægende urter. Men kloden lod også til at være skånet for de uhyggelige sygdomssvøber, som hærgede hans egen Jord: kræft, tuberkulose og syfilis. Han

genså ikke deres hæslige mærker i de friske ansigter, han mødte. De undergravede ikke helbredet og satte ikke alderdommens altfor tidlige spor. Lægevidenskaben stod da ikke højt, men der var ikke brug for andet end primitive husråd og en urtelære, hvis midler syntes sikrede gennem umindelige tiders prøve. Novikof spejdede forgæves efter noget, der kunne ligne jordisk bakteriologi. Bakterier syntes ikke at eksistere eller have eksisteret på Mars – i hvert fald måtte de for længst være udryddede som alle andre skadevæsner.

Ikke få søgte at sætte sig ind i de sociale forhold på Mars. Franskmanden Dumur og bulgareren Rylov stræbte navnlig at trænge til bunds i arbejdsfordelingen, men stødte snart på den overraskende kendsgerning, at den røde planet ikke kendte til nogen specialisering. Der var absolut ikke tale om en modsætning mellem over- og underklasser, om særskilte fag for åndeligt og legemligt arbejde. Ingen marsbo uddannedes til at tjene de andre som arbejdsdyr. Uden legemligt slid kunne naturligvis heller ikke dette samfund bestå, men sliddet syntes fordelt gennem en fælles almindelig arbejdspligt, som påhvilede alle til visse tider og i visse aldre. Ingen var ved fødsel eller opdragelse, ved stand eller stilling dømt til at skulle gøre nedværdigende eller ydmygende arbejde for andre. Ingen skulle vaske sine medborgeres skidne klæder, bære hans møg ud eller rense hans krop. Enhver måtte personlig forrette sit eget nødtørftige arbejde.

Rylov mindede sine kammerater om de endnu herskende former for slavearbejde på Jorden. Fyrbødernes helvede, kulgrubearbejdernes underjordiske skyggeliv. Selv på gader og stræder kunne man træffe eksempler på den ynkværdigste

slavetjeneste, den sørgeligste nedværdigelse. Rylov skildrede en elendig forkrøblet skopudser, han i årevis havde set i Sofias gader. Hans ene ben var afskåret ved hoften, han var smudsig som en levende mødding, ude af stand til at holde sig selv ren. Gammel, grå og mølædt, med væskende øjne. Han lignede en skabet og syg hund, der dagen lang hvilede sit ene stakkels pjaltede ben på sin stråstol med krykken ved sin side. I svidende sol sad han fra daggry til aften og ventede på sin tilfældige herre. Satte denne foden på hans kasse, måtte han selv rejse sig og vige ham sin stol, knæle ned for ham i gadesnavset og give sig til at behandle den skidne støvle, der stod for ham som på et alter. Hans eneste livsopgave var den at polere snavset af det ben, hvorfor han knælede. En kobberslant var lønnen, der slængtes til ham for hans slavetjeneste.

Sligt var utænkeligt på Mars. Enhver var sin egen personlige tjener. Og ingen opdroges til for livstid at udføre et og samme åndsfortærende arbejde, så lidt som nogen ved fødsel eller herkomst kunne unddrage sig del i alt det arbejde, der er nødvendigt for et samfunds lovordnede beståen. Al opdragelse gik ud på at indvi hver enkelt i så alsidig en arbejdsindsigt, at han skiftevis kunne deltage i al virksomhed. Arbejdsleden og arbejdshadet, som avledes på Jorden, skyldtes jo specialiseringen af arbejdet, der gjorde den enkelte arbejder til en maskin-del, så han efterhånden næsten mekanisk udførte sin åndløse gerning. På Mars var arbejdet fordelt ikke efter fagklasser, men efter tidsskifter, ikke blot over den enkelte dag, men også efter alder. Arbejdet vekslede hver dag i passende blanding, omtrent som i et jordisk skoleskema, hvor det gælder at variere timerne, så de ikke virker trættende, men

adspredende. Også til de forskellige alderstrins ulige kræfter toges hensyn, så det legemlige arbejde mer og mer afløstes af åndeligt. Deltagelse i dyrkning af træer, planter og blomster, der så ganske iøjnefaldende var hovedinteressen i Rals hele kultur, tilkom hver marsbo mindre som en pligt end som en ret.

Grækeren Planetaros gik forgæves på spor efter kunstnerisk udfoldelse af den antropomorfisme, for hvilken hans hellenske stamfædre endnu stod som de uovergåede mestre. Død billedkunst fandtes ikke, al kunsttrang søgte udtryk i livet selv, i mennesket og vegetationen. For at finde rester og skår af billedkunst måtte han rode i ruindynger side om side med englænderen Watkins, der ihærdigt stræbte at afdække planetens forhistorie i gruset af de forsvundne byer, sammenstyrtede katakomber over uddøde folkeslag. Også amerikaneren Williams så med grådige øjne på den uhyre ørken af smadret kultur. Han havde gerne givet sig til at grave den ud, selv om opgaven var endnu mere håbløs end at rekonstruere Jordens Nineve og Babylon.

Men en sådan fordybelse i pulveriseret og gennem årtusinder aflagret fortid interesserede åbenbart ikke marsboerne det allerringeste. De lod en verdensdel ligge i grus, skønt der af dette grus måtte kunne opstå museumsbyer af langt vældigere omfang end Jordens Pompeji. Mens Watkins nøjedes med at lytte sig til gamle sagn og myter, der endnu levede i overleveringen, flakkede Williams ind over selve de gamle kultur-ørkener og stræbte at plukke sig lidt viden af de smuldrede brokker. Til hans store sorg var det ham ikke muligt at skaffe sig arbejdskraft til at grave. Marsboerne lod den døde kultur beholde sine døde. De levede kun for de samme egne

som planterne og fuglene. For forsteninger havde de ikke ringeste sans.

Dr. Krafft kastede sig over naturvidenskabens, fysikkens og kemiens standpunkt på den røde planet. Maskinteknikken var kun ringe i forhold til Jordens. Naturkræfterne anvendtes lidet eller slet ikke som drivkraft. Elektricitet brugtes ikke. Telegrafer og telefoner var ukendte. Marsboerne forbavsedes, da han søgte at forklare dem, at man på Jorden kunne tale gennem en tråd over hundreder af mile og sende bud kloden rundt gennem usynlige, trådløse strømme. Heller ikke om dampmaskiner eller andre motorer havde man nogen anelse. Luften forurenedes ikke af stenkulsrøg eller stinkende eksplosive vækster. Derimod var al vegetativ livskraft nået til en fænomenal højde. Visse træer akkumulerede løftende og drivende strømme. Barken kunne lyse. Blomster dyrkedes til at tjene som fakler. Lysplanterne havde en forunderlig evne til at absorbere alskens astralt lys lige fra det hvide solskær til det fjerneste stjerneskin. De solindsugende planter kunne, ved at vandes med særlige væsker, bringes til at stråle med formelig magniumsstyrke.

Gennem mærkelige kemiske processer var denne plantevævets lysfølsomhed udviklet til en art kamera-afspejling af liv og levende farver. På store plantevævede flader – svarende til Jordens celluloidfilm – imprægneredes spejlbilleder, som i skæret af skiftende plantelys synliggjorde naturens egne farver, som var det levende malerier, der gled over en og samme nethinde. Her behøvedes ingen oprulning af tusindmeterlange strimler. De levende lys- og farvespejlinger afløste hinanden i

samme tempo, hvori fladen havde opsuget de fotografiske indtryk.

Disse levende billedvæv erstattede bøger og brugtes til en anskuelses-undervisning, der hverken krævede sprog eller skrift, men talte umiddelbart gennem synet. I modsætning til Jorden, hvis filmsbilleder virkede som et fantastisk legetøj, et levende dukketeater, hvor sminkede skuespillere legede komedie eller tragedie i stykker, digtede til opbyggelse for hottentothjerner, var disse billedvæv et naturteater, hvor det virkelige livs begivenheder afspejlede sig så sanddru, som det levedes. Opfindelsen måtte være ældgammel, for flere tavshedstempler opbevarede rækker af fortidsbilleder, der endog gik tilbage til tiden før syndkrigen. Enkelte sjældne billeder var reddet fra undergangen. På højtidsdage fremstilledes de under navnet "sandhedsspejlet" og gav mærkelige glimt af livet i de store gruslagte byer med deres dødbringende rovkultur.

Dr. Krafft havde endnu kun hørt om dette sandhedsspejl, men allerede fået lov at se prøver på de billedskoler, hvor marsbørnene fik deres væsentlige kundskabsfylde indsuget gennem øjet i store farvenaturlige billedflader af den natur og det liv, hvori de skulle indvies.

I øvrigt nærede hans sjæl et brændende ønske efter at sætte sig i forbindelse med den klode, han havde forladt. Mindre for at knytte nogen tråd mellem de to planeter, end for at signalisere hjem, at ekspeditionen havde nået sit mål; ja egentlig blot for at sende sin jordiske kærlighed bud og hilsen, at han var i live.

Det var ikke et optisk telegram, han ville sende, i lighed med det forståelsestegn, Jorden engang havde påtænkt i form af den pythagoræiske læresætning i ildskrift over Sahara. Han higede kun efter et flamme-udtryk, der havde hendes adresse alene.

Til den ende lykkedes det ham, ved den vise Ral-styrers hjælp, at finde en stor bue af syv langt fra hinanden liggende terrasser. Herfra blev der på samme tid opsendt meget stærke blændende lyssignaler. Da han var vis på, at i hvert fald ét bestemt observatorium på Jorden holdt bestandig udkig med den røde planet, gik han ud fra, at disse syv stærke lysprikker ville blive opfanget og forstået. De dannede en nøjagtig bue-konstellation af stjernerne i *Corona*. Brændende hendes navn på overfladen af Mars ville denne ildskrift lade hende vide, at han levede og sendte hende hilsen fra en beboelig verden.

Med en højtidelig andagt i sin sjæl så han på ryggen af sin flyvende fugl de syv ildprojektører, der skulle flamme et helt døgn, stråle ud i verdensrummet, op gennem den stille, grønlige marsnat.

29. Urskødet

Flere af Avantis kammerater gik i en lønlig skuffelse over, at den nye verden trods alt ikke var mere forskellig fra Jorden, end at også her mennesket var hersker i nærbeslægtet skikkelse. De forstod ikke Avantis glæde over at genfinde det højeste livsprincip fuldbyrdet i samme form – den eneste, menneskets fantasi var i stand til at fatte og favne, og derfor den følgerigtige, den fuldkomne. Deres indbildningskraft havde jo foregøglet sig anderledes uforståelige fænomener, selv om disse, som deres fører påstod, stred mod "den himmelske fornuft".

Ercole Sabene var utilfreds. I den lette, ligesom foryngende atmosfære følte han sit blod rulle friskere og sin livsappetit tage til. I al den løvduft, han gik og indåndede, endte han med at snuse efter den blomst, der mest kunne ildne en jordisk dødeligs sanser. Han var ikke ene derom. Selv antipoder som japaneren og prøjseren spejdede i dette paradis, om ikke efter slangen, så dog efter kvinden.

Selve luften forekom dem kvindelig, lind og blød. Aftenerne var lange, blide og halvlyse. De to små måner steg og sank over de koglende blomster. Parker og skove drog deres duftende ånde – det var, som munde sendte vellugt fra alle sider. Den rige planteverden var kvindeligt yppig. Tomakura måtte mindes de lune Yoshiwara-nætter, azaleaernes hvide sne over de grønne buske, bambus-brisen, irisduften fra de småbitte landskabshaver. Von Hülsen tænkte på pommerske herregårdsparker med nåleduft om hvide bluser og parasollers

rosenskær over gyldent silkehår og fintdunede nakker. Ercole Sabene drømte sig i Monte Pincio-stemning med skønheder pudrede som jasminer.

Men her var hverken corso eller musikpromenade eller vogntog, hvor skønhederne passerede revy. Kvinderne kom aldrig til syne i flok. De syntes fordelte på de mange tilgroede terrasser som havehjemmenes allersjældneste blomster. Mest sås de som mødre. Dog ikke som på Jorden omgivet af talrige kuld. Man kunne se et glimt af en, der legede med et enkelt lille barn, eller af en, der gav die i skyggen af et tusindårigt tempeltræ. Hjemmet måtte være deres eneste kald, børnepleje deres eneste pligt.

I hjemmenes parker kom ingen fremmed ind. Ercole Sabene og Tomakura stirrede som i det forjættede land. For japaneren var det en blomsterbåd, han aldrig skulle betræde. Ercole Sabene håbede i sin længsel, at tiden dog engang måtte komme, da de blomstrende bure åbnede sig og slap de kostelige kolibrier ud.

Al forplantning og opdragelse gik åbenbart ud på at skabe den fuldkomneste raceskønhed. De jordiske kendere skimtede højkulturen, hvortil den førte. I forhold til mændene var Mars-kvinderne små med alle former udviklet i retning af den mest forfinede spædhed. Så slanke lemmer, så svage stængeltynde pigelegemer sås på Jorden kun antydet i det fineste aristokrat-fuldblod. Von Hülsen kaldte deres hænder og fødder "serafiske". Ercole Sabene fandt i græsset en tabt pigesandal og stirrede forbavset på den smalle fods aftryk i det grønne bladkød. Marspigerne styltrede ikke afsted på sylspidse hæle eller klemte tæerne fordærvet i snævre hylstre af dyrehud. De bandt et grønt

blad med græsstrå over de hvide vrister, omtrent som romerne i gamle dage viklede foden i en skindlap. Skoven hang fuld af grønne sko.

Ansigterne var blege og fine, huden af en næsten lysende transparens. Øjnene brune af en besynderlig solmættet sødme. Det tykke blanksorte eller gyldent mørkerøde hår lå udslået som en kåbe over ryg og skuldre. Dragten lignede et tyndt krokusfarvet tyll. Bæltet så ud som en rosenkrans knyttet af blodrøde hyben. Hverken hår eller dragt prydedes af blomster. De var jo hellige og ukrænkelige. Kun frugten turde brydes; de frugtløse blomster visnede i løvet.

Al opdragelse foregik i dertil bestemte skoleparker, hvor drenge og piger holdtes skilte. Først som voksne fik begge køn adgang til "mandbarhedens park". Her fandt udvælgelsen sted, indvielsen til livet og det erotiske mysterium. Her kunne de unge piger og mænd daglig mødes, indtil de par for par, som havde fundet hinanden, meldte sig i forgården til det store hellige forplantningstempel. Også denne var en park med ædle og udsøgte træer, under hvis kroner de trolovede par færdedes så længe, de selv ønskede, inden de overskred det sidste trin og sammen begærede sig indtegnet i den store livets bog, hvori de selv ville være et enkelt blad på det evige træ. Gennem en sol-linse, hvis mystiske indretning forblev en gåde for jordboerne, der ikke opnåede at se den, fik de to elskende hinandens billede indbrændt på brystet – et ydre tegn på, at det var præget i sjælen. Og endelig fuldbyrdedes selve bryllupspagten i den skønne tempellund, hvor et evigt væld ende blomsterflor fra træer og planter, de ellers ikke så, omspandt deres unge

kærlighedslykke med en duftende vår. Først, når bruden følte sig besvangret, vendte parret tilbage til omverdenen.

For at ingen overbefolkning påny skulle avle den fordærvelige massekamp, der var endt i syndkrigen, holdtes streng ligevægt mellem fødsler og afgang. Jordboerne var himmelfaldne af forbavselse over, at dette system lod sig gennemføre. Fra deres egen klode var de kun vante til den fuldstændig frie og ville udøvelse af kønsdrift, der overskred alle grænser, endog for kønsmodenhed. Her mødte de en slægt, der ikke parrede sig utæmmet og lovløst som dyr, men hvis samfundsreligion gik ud på kun at bringe et begrænset antal afkom til verden, tilmed under prøvede garantier for, at begge forældre var lydefri og havde samme hensigt: at gøre afkommet så rent og lydefrit som muligt.

Dertil krævedes naturligvis en gennemført kontrol. Fra trin til trin blev den opvoksende slægt synet og undersøgt. Kun lydefri individer fik adgang til mandbarhedens park og derfra til forplantningstemplet. Men, spurgte jordboerne, hvordan var det muligt at hindre dem, der ikke fandtes værdige til den hellige forplantningsakt, i at belaste samfundet med deres skadelige, men derfor ikke mindre heftige kønsdrift? Her fandt de til deres forbavselse en behandling sat i system, som Jorden kun kendte forsøgsvis anvendt på uhelbredelige forbrydere: sterilisering, som, uden at gøre indgreb i selve livs- og kønsdriften, ved et enkelt ufarligt snit afskar manden fra at forplante sig. Ingen kastration, blot en overskåren sædstreng. Og selv denne operation, der hindrede dårlige individer i at forplante sig, foretoges sjældent – slægten var allerede lutret og renset. En tilsvarende sterilisering af kvinder forekom endnu

sjældnere – kun i atavistiske tilbagefald til dyrisk kønsgrådighed, den sygeligt forstærkede kønsdrift, Jorden kaldte nymfomani.

Jordboerne nærede dog endnu tvivl om muligheden af at overholde ligevægten mellem afgang og tilgang. Hvorledes hindrede man de som lydefri prøvede mænd i at forplante sig udover det lovligt tilladte antal gange, der som regel kun var to og meget sjældent over tre? Til stor forargelse for deres jordiske menneskeligheds- og frihedsbegreber erfarede de, at sterilisering skånselløst blev bragt til anvendelse på enhver mand, når han var blevet fader det lovlige antal gange. For hvert barn fik han Solens billede usletteligt indbrændt, først på venstre, så på højre skulder. Udsøgt gennem kvalitetsvalg kunne han endnu få sit solmærke i nakken, men kun den mest beundrede fører fik det fordoblet.

Næsten alle jordboerne tog afstand fra en så drakonisk fremgangsmåde. De fandt Jordens ubegrænsede forplantningsfrihed ganske anderledes ideal. Avanti pegede på resultatet: den ideelt fortsatte udvikling og udvælgelse af racen. Jorden dyrkede jo en lignende forædlingsproces, når det gjaldt deres kostelige husdyr. Hvorfor kunne den ikke overføres på selve menneskeracen? I stedet for den dyriske, i hvert fald barbariske formeringsmetode, at selv drankere, syge og forbrydere havde ubegrænset ret til at opfylde Jorden med belastede efterkommere, som hospitaler og fængsler knap kunne rumme.

Det ædle og rene afkom var marsboernes højeste mål. Straks ved fødslen tilintetgjordes ubarmhjertigt alt, hvad der var ufuldbåret, sygt eller misdannet. Ral kendte ikke til asyler for

åndssvage eller hjem for vanføre. Mislykket arbejde kasseredes uden nåde. Også menneskeforplantningen var en ager, som måtte luges. Jordboerne korsede sig over så grusomme principper. De var jo opfødte i den synsmåde, at ulykkens børn trængte til særlig kærlighedspleje for at kunne bære vanskæbnens kors. Ercole Sabene mindedes med dyb medfølelse de stimer af alskens krøblinge, som belejrede indgangen til enhver kirke og stillede sig op på de mest befærdede gader, fredede og beskyttede af selve deres vanførhed. Hvem kunne nænne at drive slige stakler ud af tilværelsen? De hjælpeløse var jo netop til for at hjælpes. Hvor kunne den evige barmhjertighed svigte de allermest hjælpeløse: spæde børn og oldinge?

Marsboerne dyrkede en modsat idealisme. Den planetariske tilværelse var kun et overgangstrin, som gik ud på at forædle og fuldkommengøre. Kun det sunde, fejlfrie og udviklingsdygtige fortjente pleje og omsorg. At slæbe misdannede eller mangelfulde skabninger gennem et langt og trøstesløst liv var en tåbelighed, en forlængelse af et hjælpeløst onde. Vantrevne planter rykkedes op med rode, mislykket afkom gik i brokkassen. Og hjælpeløse oldinge kendtes ikke. Ingen klamrede sig til livet, når kræfterne gik på hæld og åndsevnerne svigtede. Døden var et frivilligt opbrud, en tilladt afsked. Jordboerne kaldte det selvmord, Ral-folket brugte en smukkere betegnelse: den store afrejse. Ingen ventede med dette opbrud, til svaghed og opløsning var indtrådt. Den, der havde sit livs vigtigste og forventningsrigeste rejse til gode, opsatte den ikke, til han følte sig knækket og svækket.

Hermed hang det sammen, at der ikke fandtes grave eller kirkegårde på Mars. Ingen dødebyer af den art, som Jorden i årtusinder har samlet på, fra stenkamre til krematorier, små afbilleder af de levendes huse – våninger og opholdssteder for de døde, knyttede til troen på, at de henfarne skal "hvile" efter livets møjefulde omtumlen, finde "fred" i boliger, der ganske vist er små og snævre i forhold til de levendes, men dog, selv i en ringe urne, skal yde den døde et fristed. Som om den døde havde et sådant behov.

Marsboerne havde ikke dette syn på døden. De frygtede den ikke. De rustede sig til rejsen, når de fandt stunden mest belejlig. Hvis ikke pludselig sygdom og død hindrede det, gik de selv frivilligt ombord i båden, der skulle sejle dem til det ukendte land.

Dette var anvendelsen af den brede kanal, Avanti og hans folk var fløjet over, da de kom fra den store ørken. Overalt i det beboede bælte af kloden førte sådanne kanaler bort fra livet mod den ukendte død. I dem alle gik strømmen den samme vej. Mellem de skarptskårne bredder blæste en blid passat over vandet og bar bestandig i samme retning. Ingen vidste, hvor kanalerne endte, man havde kun dunkle sagn og forestillinger om, at de alle mundede ud i et stort og uudforskeligt hav, som kaldtes "Urskødet". Aldrig var nogen ekspedition sat i gang for at gå på opdagelse i dette dødshav. Kanalerne var udgangsporte af tilværelsen, havet var urskødet, hvortil alt levende og dødt skulle vende tilbage.

Ad dødskanalen fjernede sig ikke blot de frivilligt afrejsende; men også alt, hvad der ikke fandtes fuldbåret og udviklingsdygtigt, alt, hvad der vantrivedes, sygnede eller døde

bratdød, blev sat ud på den aldrig tilbagevendende strøm. Morderen med sit offers lig, elskovsforbryderiske par, enhver, der ikke ønskede at sone en begået brøde. Den frivillige afrejse var en fest, den ufrivillige en straf – dog kun for den, der endnu hang ved den kendte tilværelse. Det ufuldkomne gaves tilbage til urskødet for at støbes om. Den, der havde fuldkommet sit Ral-liv, vendte tilbage til evighedens moderliv for at genfødes i en højere form.

Ingen rædsler var forbundet med denne rejse. Søvnplanten gaves med ombord. En narkotisk virkende blomst, hvis ånde var som en ætermaske for den bortdragende, en salig ekstase, mens dødsbåden raskt bares bort ad kanalens gullige vande.

30. Goldhedsparken

Ercole Sabene sværmede håbløst om det lukkede land, som Rals kvindelige skønhed syntes at være for ham og hans erotiske fæller. Med japaneren Tomakura gik han og stirrede ind i et utilgængeligt Yoshiwara som gennem gyldne tremmer.

Her var ingen vare tilfals. Og hvad skulle han forøvrigt købe med? Han ejede jo intet, som havde værdi på den fremmede klode. Ikke engang personlige fortrin. De få kvinder, det lykkedes ham at få set ind i øjnene, lod slet ikke til at have noget følelsessprog fælles med ham og hans. Hans skarpe og markerede romeransigt med de sorte buskede bryn øvede ingen tiltrækning, vakte højst en vis nysgerrighed, fordi det stammede fra en verden, hvor mandsskønhed måtte være mere brutal, mere dyrisk end den, hvori de havde deres egne idealer.

Her forstodes det martialske ikke. Ercole Sabene akslede forgæves sit krigerskind fra løbegravene. Selv om han havde haft hele sin krigsmaling og kunnet optræde i gala, havde hans stramme herkuliske skuldre ikke øvet virkning. Hvad var skinnende knapper her, pragtfulde galoner, guldstjerner på kraven, røde, blå og gule farver, et spekterprydet bryst? Ikke om selve kommandanten for nobelgarden var gået frem i al sin glans og vælde, knejsende som et tårn, med brandrøde striber ad de sorte bukseben, med sølvbomber på kjoleskøderne, med snore og svejf og med guldhjelmens høje strålende kam og manke, ville han have gjort erotisk indtryk, men kun være blevet set på som en stoltserende menneskehane.

På Jorden derimod havde hele det kvindelige hønseri krummet ryg for den krigerske stormægtighed. Mars og Venus – det var en alliance, lige fra oldtiden, da selv de ringeste cæsarer lod sig forevige med deres augusta under marshjelm og venusfrisure, til verdenskrigen, hvis helte formummede sig i feltens jordfarvede mimicry for at undgå faren, men i salonlivet brugte hele den kvindebetvingende krigsmaling.

Ak, Ral kendte åbenbart slet ikke begrebet erobring. Kærligheden var vist en art skolegang med afsluttende eksamen, hvor dobbeltkønnede præster var censorer og kvinden en præmie, som vandtes gennem gode karakterer. Her hjalp hverken krigsmedaljer eller jernkors. Ercole Sabene var ikke fri for at kede sig. Han fandt det hele system miserabelt. Og dog var hans dobbeltsjæl begyndt at røre på sig. Han fandt marskvinderne fortryllende trods de kolde øjne, hvormed de så på ham.

Japaneren gik det ligedan. Fra sit fædreland var han vant til at beundre og elske de blide, blomsteragtige kvinder, hvis ynde sad i deres bøjede nakke, de stille glidende bevægelser, den fuglekvidrende stemme, hele det sagtmodigt fine væsen, der skyldtes opdragelse fra barnsben i høvisk kærlighedskunst og nåede sin skønneste blidhed i de kærlighedshuse, som kun de simple og bedærvede vesterlændere tilsmudsede med navnet utugt. Her på Mars kunne han tænke sig den erotiske blomsterbåd herligere bekvindet med skønhed og ynde end noget andet sted. Skade kun, at der hverken fandtes tehuse eller Yoshiwara, derimod blot en art erotisk universitet, hvortil man alene kunne få adgang gennem besværlige eksaminer.

Ercole Sabene forsøgte dog sine fra Jorden prøvede kunstgreb. Han begyndte i sin værts lille cellehjem en offensiv mod hans retmæssigt erhvervede hustru. Hun var højt frugtsommelig og hang ved sin marsmand med den ømmeste hengivenhed. Ercole sukkede højlydt for hende. Han fortærede hende med øjnene, han forsøgte tidlig og silde at røre ved hendes nøgne højre skulder, hvilket på Mars var en større fortrolighed end et håndtryk på Jorden. Han havde tilegnet sig guddomsfølelsen på Mars, han indåndede hende som en blomst. Han dukkede sig for at snøre det grønne blad om hendes hvide fuldendt skønne fod.

En dag, da hun i spiseparken bøjede en særlig udsøgt frugt mod hans mund, greb hans læber i stedet om selve den skønne lille hånd, hans mund kyssede og kærtegnede de fine slanke fingre. Af forbavselse glemte hun at trække hånden til sig. Hans kys forplantede sig op ad hendes blændende arm, indtil hun endelig rystede hans mund af sig med en rædsel, som var det en jordisk kvinde, der følte en skorpion punktere hendes hud med sin brod.

Herefter så han hende ikke mere. Hun kom hverken i have eller park. Hendes lille sekskantede midtercelle var lukket for ham, og hun viste sig ikke i de omliggende. Ercole Sabene troede en tid, at hun var ved at føde, men opdagede snart, at hun med vilje holdt sig fjernt fra ham. Hendes mand blev ved at vise ham gæstevenlighed, men han forstod, at han uigenkaldeligt havde forskertset sin ret til at se hans hustru.

Ercole Sabene forargedes over dette snerperi, at en mand, der blot en gang havde krænket en kvinde ved en så ringe tilnærmelse, aldrig mere kunne omgås hende. Manglede

mændene på Mars da blod og kønskraft? Hvordan tilfredsstillede de deres kærlighedstrang udenfor den officielle tempelgang med indførelse i livets bog, erotisk prøvelse og rationeret forplantning? Langt om længe kom han under vejr med, at også Mars kendte uofficiel kærlighed, en art prostitution, som rigtige mandfolk kunne søge, når de følte trang dertil.

Lavere end alle Mars-terrasserne, skjult i et vildnis af buskede træer, der ikke bar egentlige blomster, men kun grønne peberkornformede knopper, fandtes de lovordnede elskovshuse. Deri lignede de Jordens bordeller, at de som en slags nødtørftshuse lå meget afsides for ikke at støde den offentlige blufærdighed.

Da Ercole Sabene havde opdaget utugtshusenes eksistens, fik han japaneren og prøjseren med på en undersøgelsesrejse i det lukkede vildnis. Nysgerrigheden lokkede dem. Men havde de ventet, at Mars-pigerne skulle være kommet dem i møde på halvvejen, blev de grundigt skuffede. Her var intet Venusbjerg, men en skummel tilgroet dal, hvorfra ingen pikante sommerfugle sværmede ud imod dem. Der stod ingen malte skønheder i indgangen til de mosgroede barakker mellem de krogede stammer. Ingen vinduer eller luger åbnede sig i det store skuragtige hus. Ingen hvide ansigter vinkede, ingen lokkerøster kaldte. Alt syntes dødt i den grønne halvskumring, hvor der voksede vildt med alt det ukrudt, de ellers intet steds havde set.

Mens de nærmede sig den rødmalte trappe op til en rødmalet dør, fik de visse skrupler. Hvordan ville de lokale huris åbenbare sig? Ville de overfor den fremmede klodes mænd vise sig ligeså

knibske som de eksaminerede ægtehustruer? Og hvormed betalte man her? Utugt var jo dog betalt kærlighed. Og her kendtes ikke direkte betalingsmidler.

Først da de stod foran den røde dør, opdagede de en gul dobbelttegning. Den gengav ikke noget obskønt symbol, ingen fallos eller lignende, hvormed de jordiske oldtidsbordeller skiltede. Den så nærmest ud som en geometrisk figur, en stump vinkel med hvert ben endende i en kugle, eller tegningen på en brilleslanges nakke, som von Hülsen bemærkede: måske en hentydning til slangen i Paradiset. Og frem imod dem trådte en mandlig dørvogter, formodentlig påny en tvekønspræst, der skulle eksaminere de besøgende.

Ja, ganske rigtigt: han betydede dem, at han måtte se deres bryst. Hvorefter han kategorisk nægtede dem adgang til den profane helligdom, der lod til at bestå af en række celler, som ikke engang havde det sædvanlige himmellys fraoven. Her hjalp ingen protest. Dørvogteren gjorde dem forståeligt, at deres bryst manglede den dekoration, de så malt på den røde dør. Venusbjerget åbnede sig kun for den, der havde denne tegning til legitimation.

Pludselig gik det op for Ercole Sabene, at dette tegn måtte være en kvittering for, at den lovbefalede sterilisering var foretaget. Disse skumle kærlighedshuse var altså kun tilgængelige for sterile. Det vil sige for dem, der alt havde forplantet sig det lovlige antal gange og ikke kunne nøjes med den retmæssige ægtefælle. Eller for dem, der erotisk havde forbrudt sig og til straf var steriliserede, deriblandt de belastede undtagelser, som ikke kunne komme ind i forplantningstemplerne. Af alle krævedes steril-tegnet på

brystet som adgangsmærke. Da ingen af de tre jordboer ville underkaste sig denne i deres øjne ganske ublu pris, blev Syndefalds-parken ved at være et lukket land for dem.

"Fri" kærlighed var ved denne fremgangsmåde blevet en gennemført goldhedskultur, der umuliggjorde, at afkom fødtes af andre end de udvalgte. Intet barn undgik den strenge kontrol. Skete det en sjælden gang, at et barn fødtes i dølgsmål, blev både fader, moder og barn "udsat" i dødskanalen for at gives tilbage til urskødet ligesom alt, hvad der var utidigt og ulovligt, ufuldbåret og mislykket.

Denne ufrivillige overgivelse til dødsrejsen var vidt forskellig fra den frivillige afrejse, som enhver hæderlig og lovlydig havde lov at tiltræde, når han selv følte tidens fylde. Den frivillige afsked foregik i fuld sol og under festlige former. Det ufrivillige opbrud fandt sted ved midnat – en gru for alle rettroende. Også von Hülsen gyste ved tanken om, at han havde været truet af den uhyggelige skæbne: i mulm og mørke at blive sat ud på en ukendt fart i en skrøbelig båd, lænket til sit døde offer.

På hjemvejen fra den skumle goldhedspark gav Ercole Sabene sin harme luft over denne jammerlige og foragtelige Mars-prostitution. I modsætning til den måtte man lovprise den ubundne sardanapalske livsglæde, som trivedes i de jordiske storbyer, hvor nydelseskvinderne strålede som bajaderer og skaffede deres bejlere en livsrus, som de sølle marsmænd ikke havde anelse om.

31. Dødssejladsen

Den lange Mars-sommers dage begyndte at blive kortere. Løvet i de skønne skove rødmede under Solens milde varme, der først nu fik en stikkende styrke. Solen vandrede mod nord. Men ingen polarstorm ville kunne trænge igennem det dybe skovbælte, der skærmede terrassernes lune ækvatorialrige.

Alle frugter syntes at gløde og blusse med en dobbelt kraft. Det var, som naturen lod sin sundhedsmælk strutte i spændte yvere. Saft indsamledes i store kalabasagtige skåle. Brødfrugt hentørredes til den mindre givtige årstid. På kalkstenstrapperne dyngedes frugter af strålende koralfarve. Og kronerne på de tusindårige træer hang som baldakiner af skinnende skarlagen.

Amerikaneren Williams følte sig ganske hjemlig til mode – han mindedes efterårets purpurskove langs Hudson. Mens Tomakura kom til at tænke på Nikkos bjergskrænter, hvor de dejlige lønnetræers fintfingrede løv hyllede templerne i mikado-rødt. Dog, høsten indvarslede ingen jævndøgnsstorme, som skulle ruske de kobberfarvede blade af løvteltet. De ville blive siddende lige til forårstidens heftige regnfald skyllede det gamle løv af træerne og fik nye knopper til at bryde frem i friske smaragdgrønne bladvifter.

Solen kastede en funklende glorie over det høje stille skovland og fik de øverste kupler til at skinne som gyldent rav, da den gamle marsstyrer – "Den store Navnløse", som han kaldtes – steg ned fra sit stjernetårn, badet af den tindrende solkilde. Han havde tilbragt natten i beskuelse af høstens

stærke stjerner. Hans øjne lyste af en overnaturlig glans. Men hans træk var endnu marmorblegere end ellers. Hans ansigt var som et sølvhvidt spejl, hvori stjernerne havde ridset deres fine himmelskrift. Han havde skiftet dragt og var klædt i purpur af samme farve som de rødmende trækroner.

Støttet til sin gyldne stav med den lotuslignende blomst steg han ned ad de mange trapper. Fra terrasser og skove strømmede skarer imod ham. Rødnæbbede flyvere bragte gæster langvejs fra. De ventede ham ved foden af den nederste trappe. Han gik langs rækkerne og hilste hver især ved at berøre højre skulder.

Også Avanti stod dér med alle sine fæller. Budskabet: Afskedsmøde havde vækket dem før solopgang. Først nu, da de så den store navnløse klædt i purpurkjortel, begreb de af hans hvide forklarede ansigt, at det var ham, afskeden gjaldt. Synet greb dem. De skulle overvære deres vens opbrud fra livet. De flokkede sig om ham uden ord.

Der blev ikke talt af nogen. Evighedens gong var begyndt at tone. Det var, som alle skove fjernt og nær udåndede deres levvel i lange monotone, orgelpunktlignende klange. Ikke sorg eller smerte, men en dyb højtidelig andagt stod at læse i alle marsboernes åsyn. Kun Avanti og hans kammerater følte en knugende vemod. Med jordiske forudsætninger var det dem ikke muligt at imødese døden uden grublandet alvor. Dette stævne i den tidlige morgen – det var som at følge en elsket ven til skafottet. At omringe ham som Sokrates i det nu, han skulle tømme skarntydeskålen og frivilligt følge dødsbuddet i de love, han livet igennem havde underkastet sig.

Men oldingens ansigt vedblev at stråle. Denne mand, der i sit lange liv aldrig havde smagt kærlighedens lykke og forplantningens fryd, gik til sin død som til sit bryllup. Med fyrig ungdommelighed løftede han sin stav og førte toget som en festprocessions lange bølgende række ind i en frugtfunklende lund. Den tidlige morgensol legede i det skønne røde løv, så det kastede et blussende skær over alles ansigter. Ingen fugle sang, ingen røster lød, kun gongens malmende tunge bævede gennem de stille stammer.

Frem for de andre gik oldingen ind under et bredkronet træ, der syntes fredet til denne stund, så bugnende urørt stod det tynget af sine små runde rødgyldne frugter, der hang så lavt, at han kunne plukke dem med hænderne.

Han plantede sin stav ved træets fod og begyndte at plukke. En for en trådte ledsagerne frem og modtog en frugt af hans hånd. Også jordboerne gik frem og modtog deres. Flere af dem kom uvilkårligt til at tænke på en jordisk altergang. Hostien raktes dem af den viedes hånd. Ercole Sabene stod og stirrede på det lille paradisæble: det var altså marsboernes hellige nadver.

Alle holdt den lille skinnende frugt i den oprakte højre hånd og fæstede blikket på ham, der stod i deres midte og løftede sin egen i begge signende hænder. Endelig brød han tavsheden. Hans ord lød langsomme og klare – selv jordboerne forstod dem, som var det deres eget inderste, længe glemte sprog, de pludselig hørte igen. Ordene faldt i gongklangen som sølvperler i en dyb malmskål:

… O liv, du hellige, rene, evige! Velsignet være du i denne min sidste og skønneste stund! Jeg takker dig, livets uransagelige

herre, at du lod mig fødes på denne klode som en af de blomster, der ikke længer sætter frugt. Har jeg ikke kendt forplantningslivets glæder, så har jeg heller ikke kendt dets brynde og dets kampe. Hele min livsvilje kunne jeg vende udefter til at styrke og fremme de evige længsler, som løfter mit folk mod højere tilværelsesformer. Har jeg ikke kunnet avle liv, som kan fortsætte mit på denne klode, så har til gengæld livets herre befrugtet min sjæl, så den frigjort kan svinge sig til andre verdener. Jeg takker allivets herre, den uudsigelige, den ugribelige, som er over os og under os og i os, som taler i den evige tavshed, som bor i blomsternes duft og tænker i stjernernes kredsgang. Andet ved vi ikke og andet vil vi ikke få at vide om ham i denne tilværelse. Derfor vælger jeg denne skønne solfyldte dag til dén rejse, der skal føre mig ind i en ny. Jeg velsigner livet, der blev forundt mig. Det var viet den hemmelige higen, som er i os alle. Hvert pulsslag fra mit hjerte var viet den eviges ære. Mit ophold her har været en lykke, for det gjorde mig hver dag mere seende. Jeg har dyrket det gode, som gror, jeg har elsket blomsterne, tavsheden og de stumme stjerner. Jeg har lyttet mig ind i altets sjæl. Nu længes jeg efter de nye øjne, som ene døden kan give, genfødelsen, der omplanter os i en højere verden. Jeg takker alle jer, sammen med hvem jeg har vandret og fuldbragt min rejse på Ral. Jeg går fra jer. Men ingen lever her, som ikke før eller siden vil følge efter. Vi mødes igen. Højest takker jeg allivets herre, at det blev forundt mig som mit Ral-livs største gave at modtage bud og gæster fra en søsterklode. Hvad vi i utalte tider har anet og drømt, er blevet bekræftet. Livets love slynger sig fra klode til klode. Overalt har livets herre sået de samme kim. Overalt, hvor

betingelserne er de samme, gror livet i samme former. Overalt famles der i mulmet efter det samme lys. Hvad har vi at frygte med de uendelige muligheder for øje, som de utalte stjerner tilblinker os? Vi er ikke længer en enlig sejler i rummet. En skælvende tråd knytter os allerede til en klode, der i millioner af år var en lukket verden for os. Tak, fremmede, hvis længsel spandt den første fine fiber mellem Ral og Dalta. Stærkere vil tvindes. Brødre, her og hisset, jeg hilser jer i min fødselsstund. Jeg nyder dette livs sidste og sødeste frugt, idet jeg går fra jer til en verden, hvor mine øjne skal oplades, og min sjæl blive seende. Vi mødes, vi mødes, vi mødes! Levvel, til vi mødes pånyl!

Ved klangen af dette levvel førte alle den lille frugt til deres læber. Jordboerne fulgte eksemplet. Det lille rødgyldne æble smeltede som sol i deres munde. Ingen talte efter dette. Oldingen selv havde sunket den evige tavsheds sakramente.

Ercole Sabene modstod ikke sin vante lyst til at sammenligne. Han fandt frugtkødet læskende omtrent som de syditalienske mispler – kun, at der ingen store glatte kerner blev tilbage. Disse marsboer, som var hedninger, kendte dog altså hostiens ophøjede og gådefulde symbol.

Fra nu af hørtes kun den fjerne mystiske gong. Den tonede sig sammen med tilhørernes hjerteslag. Avanti følte det, som gik gongen inde i ham selv. Som pulsede den blod i hans årer fra det store usynlige verdenshjerte. Han mindedes sit tankeskifte med den gamle vismand, om sjælene, der er som røde levende blodkorn i livets evige kredsløb. Han fornam med ét universets lange rytmiske pulsslag fra stjerne til stjerne – "Sfærernes musik", hviskede det i ham.

Processionen vendte sig nu mod tavshedens tempel. Ene oldingen forsvandt derind. Følget blev stående udenfor i den bambusagtige løvgang, hvis høje blanke rørstammer svajede som orgelpiber for gongens klang, mens de fine sivklinger sitrede oppe under solblået.

Solen stod højt over løvgangen, da oldingen atter kom til syne. Heller ikke nu oplod han mere sin røst. Hans ansigt syntes endnu hvidere end før. Blikket fra de ekstatisk opadvendte øjne fæstede sig på stavens blomst. Det var ikke den samme som før. I stedet for den klokkeformede lotuskrone bar den gyldne stav en stor purpurrød blomst. Jordboerne kom til at tænke på en kæmpevalmue. Den syntes overmoden og faldefærdig. De store blodfarvede silkeflige hang slappe ned og blottede skødets sortstøvede ar. Som et narkotisk mørkesvælg åbnede kalken sit koglende indre. Det var søvnens røde blomst, han havde plukket i templets allerhelligste. Blomsten, ingen marsbo fik lov at indånde før i sin afskedsstund. Oldingen bar den over sit hoved som en oriflamme. Den var selv søvnen, forløsningen – han måtte først sænke den over sit ansigt, når han var ene på den store kanal, gledet bort fra alle dem, der kunne se ham.

Flammeblomsten sitrede som en lue over hans hoved. Han gik langsomt, at den ikke skulle falde og slukkes. Følget fulgte ham med løftede stave – en lang stribe gyldent korn, hvorover de blå stjerneblomster sitrede i middagsheden, bugtede sig ind gennem lunde og skove. Det tavse tog nåede tilsidst udenfor al kultur. Ørkenen lå foran dem. Avanti vendte sig og så kun trinpyramidens kupler rage op over træernes lukkede mur af marmorgrå stammer og rødtfunklende løvkroner. Vejen lå over

det store syndkrigs-øde som en Golgata-gang. Det svovlgule grus knitrede under deres skridt. Solen flimrede i den endeløse slettes glimmerstrøede stivnede hav. Ikke en levende spire skød op af den golde verden.

Pludselig stod de foran kløften. Ørkenen spaltede sig foran dem i et lodret og grænseløst gab. Op af svælget hævede sig som kæmpemæssige tandrader: klipper, piller, kegler, trinpyramider, pyloner, kaotiske tempelportaler. Ikke menneskeværk – vild natur. Kalkstenskolosser, titaniske fjeldformationer, udskårne af synkende have, udskyllede af pilende strømme.

Først da de steg ned ad en zigzag-sti, fik de øje på den store kanal. Den lå bred og udboret mellem lodrette skrænter og lignede en uhyre rindende flod, gul som den romerske Tiber. Bruset af de ilende vande nåede op til dem som et sydende kog. Snorlige, uden en eneste krumning, skar den sig bort mellem de lodrette vægge. Små skær rejste sig ude i strømmen og fik den til at skumme i piskende hvirvler af hvidt. Kalkstens-troner, basaltsøjler, blanke klippeknuder ragede op som kammede dragehoveder, der gik mod strømmen.

Omsider standsede stien, der førte processionen ned i kløften. I en lille bugt eller havn lå fortøjet de små fartøjer, hvorpå den sidste rejse skulle foretages. Små vuggende muslingeskaller, den store strøm ville rive med sig i sin hastige fart. Flere af jordboerne kom de for som et lager af ligkister. Hver var en lille snæver gondol med toft til en enkelt; måske til to. Båden var farvet som selve den lergule flod, der skulle bølge den bort. Ercole Sabene gøs ved synet af det tavse

selvmordersted – von Hülsen tænkte sig nattens gru over denne havn, hvorfra han skulle være sejlet ud, lænket til et lig.

Dog, denne dag skulle afrejsen ske som den højeste fest. Båden, hvorpå den vise olding skulle gå ombord, red allerede for anker ude i strømmen, prydet som en blomstrende vugge, hvor en høj, af klippestykker optårnet naturportal afsluttede den lille mole, der buede sig om havnen.

Ud ad denne smalle dæmning skred den gamle marsstyrer, til han nåede det lille naturkapel. Så vendte han sig mod sit følge. Den evige tavshed havde allerede sat sit stempel på hans pande og seglet for hans mund. Han rankede sig med en ynglings kraft og svang sin stav over sine ledsageres hoveder som en sidste velsignelse. Han løftede begge arme mod himlen og pegede på Solen med sin røde ildblomst. Skov-gongens dybe durende klang nåede ikke ned i denne kløft – kun strømmens harpehøje risler klirrede bort mellem klippevæggene.

Oldingen gik ind ad den smalle portalspalte og forsvandt i "Dødens Grotte". Hans skikkelse blev borte som et glimt i dens blålige skumring. De stirrende øjne så soltågede blændværk sløre for synet, til pludselig den lille gondol i lysende linjer gyngede frem på strømmen. Oprejst i agterstavnen stod den forklarede olding. Hans røde kjortel spredte sig som et sejl. Staven stod lodret som en mast. Ildblomsten lignede en lue fra dens spids.

Strømmen og passaten tog den lille båd. Den pilede bort som styret af et usynligt ror. En valmueflamme pustedes ned ad den rivende strøm. Ildblomsten blev til en rødlig gnist. Med ét var den slukt. Et blodspor skylledes ud i den lergule strøm. Der var

intet mere. Ensfarvet hvirvlede floden afsted mellem de øde klippevægge.

Den navnløse havde forladt dem på sin dødssejlads, sin fødselsfest. Uden ord vendte hans ledsagere tilbage til livet.

32. Kanalen

Ercole Sabenes fantasi var sat i bevægelse. Han havde modtaget et uudsletteligt indtryk af denne frivillige afsked med livet, som han dog vedblivende ikke kunne se under anden synsvinkel end: selvmord.

Når hans kammerater drøftede modsætningen mellem de to kloders kulturforhold og fandt Mars langt videre i udviklingen end Jorden, var han højst uenig med dem. Selv om kønslivets rationerede ordning havde tøjlet de erotiske drifters ubundethed og sikret slægten en forædlet sundhed; selv om tilværelseskampens rovmoral var tæmmet og overbefolkning umuliggjort; selv om egoismens magtbrynde var udryddet, fordi de ingen værdimålere kendte og altså heller ingen værdier havde at skrabe til sig; selv om drukkenskab og anden berusning var ukendt, og selv om den religiøse bevidsthed havde bevaret simple og primitive urformer, der var langt ægtere og naturligere end Jordens kunstige og formastelige systemer, fandt han dog, at netop denne idylliske simpelhed gav tilværelsen et præg af fattigdom. Jordelivet randt jo af ganske anderledes fantasifyldte kilder. Der var kaos, men samtidig overdådighed. Mars-kultur var jo en tilbagevenden til en slags natur-klosterliv, hvor planterne spillede hovedrollen. Dyrelivets pragtfulde mangfoldighed var udryddet, nydelserne indskrænket, livsinstinkterne beklippet, glæderne gjort færre. Spændingen ved tilværelsen havde mistet sin eventyrlige charme.

Når Avanti herimod hævdede, at al kulturs egentlige moralske prøvesten var forholdet til døden, at den race var nået højest, som mindst frygtede døden, og at marsboernes frivillige opbrud gav det bedste bevis på bærekraften i deres livsopfattelse, så bestred Ercole Sabene hårdnakket, at denne selvmordsdød betød en ringere dødsfrygt. For ham vidnede den blot om et beskt ubehag ved at se den naturlige død lige i øjnene.

Marsboerne hadede sygdom og ufuldkommenhed. De skilte sig skånselløst af med alt, hvad der var skrøbeligt og defekt. De vidste ikke, at lidelse adler mere end noget andet, at modgang og skrøbelighed mere end al rolig og sorgløs lykke vender sjælen indad, hvor den sande befrielse er at finde i tålmodig underkastelse under Forsynets vilje. *Prøvelsens* opløftende lære kendte de slet ikke. Og dødens forkrænkelighed var dem vederstyggelig.

Men hvad var skønnere og mere lutrende på Jorden end netop sorgen ved et dødsleje, vemoden ved båndenes bristen mellem sjæle og hjerter? Kom man nogensinde Gud nærmere, end når man følte en døendes hånd blive kold i sin? Og gaves der noget skønnere udslag af den evige pietet end kirkegårdenes dybe tungsind, den trofaste freden om de sidste jordlagte minder?

Den religiøsitet kendte marsboerne jo slet ikke. Som forfinede og overæstetiske naturdyrkere kunne de ikke tåle at se lig. Derfor havde de tømret sig et system, der fritog dem for enhver syslen med døden og dens uhygge. De tålte ikke synet af et dødsleje, ikke lugten af lig, ikke mindelse om det skelet, vi alle bærer i os. De luskede bort fra forrådnelsestanken og

dødsbilledet. De bildte sig sagtens ind, at de sejlede til de saliges øer eller gik til himmels i en ildvogn. I stedet for som Jordens beboere ikke at gyse tilbage for at se døden i øjnene, som Hamlet at tage hjerneskallen i hånden og erkende, at hersker og træl ser ens ud efter døden.

Ercole Sabene kunne dog ikke komme bort fra, at denne dødskanal fængslede ham mægtigt. Ingen var nogensinde vendt tilbage fra sejladsen på dens strøm. Ingen havde gjort et dristigt forsøg på at udforske dens løb. Opdagertrangen syntes i det hele slukt hos marsboerne. De fordybede sig i deres planter og deres raceforædling. Men de kendte hverken kunst som en særlig form for ideelt liv ejheller søfarerglæden, opdagerinstinktet, den videbegærlighed, som på Jorden drev slægt efter slægt ud på de farligste have, mod polernes islagte regioner eller op på de utilgængeligste bjergtoppe.

Marsboerne var til syvende og sidst en slags plantevæsner, der bøjer af for den evige snes grænser, for kuldens ødemarker, for oceanets farefulde flader. Alt dette var viet de døde, den isnende usikkerhed. Fortidens gruslagte ruiner havde spændt en ørken om deres beboede oaser. De havde ikke engang kortlagt den klode, de beboede. De gik ikke længer, end deres yppige skov- og havekultur kunne gå.

Heri så han et talende vidnesbyrd om svigtende energi, om mangel på den forskerlyst, der tilsidst måske er den mest ideelle drivkraft i menneskesjælen. Hvad glæde havde de af at kende universets myriader af unærmelige stjerner, når de ikke anede, hvad der lå nogle dagsrejser borte fra deres egne boliger? Hvad skulle de med deres prægtige levende flyvere, når de ikke

vovede sig ud på flugt over ørkenen, men lod størstedelen af kloden ligge som et uudforsket dødsrige?

Ercole Sabene talte for døve øren. Ingen brød sig om hans opdagerplaner. Ingen ville gå med til en ekspedition for at komme til bunds i gåderne uden om det smalle beboede ækvatorbælte. Et fartøj, der blot var lidt større og stærkere bygget end de skrøbelige dødsbåde og forsynet med proviant, måtte jo kunne gå med kanalens rivende strøm og se, til hvilke nye og forunderlige verdener den førte. Måske ville en sådan undersøgelse bevirke en omvæltning i det religiøse syn og ligegyldigheden for de dødes kår. Ingen marsbo turde jo se ud over den sidste streg. Ingen havde mødt selve døden med seende øjne. Når den bortdragende sænkede sit ansigt i søvnblomstens narkotiske indre, oplod han ikke sit blik mere, men gled bedøvet tilbage til urskødet, hvorfra ingen endnu havde bragt bud.

Mens alle de andre begærligt gjorde deres studier blandt de levende, fængsledes Ercole Sabene stærkere og stærkere af lysten til at vise Rals befolkning, hvilken kimære de havde dannet sig om døden gennem dette aldrig udforskede farvand for dødssejladsen. Oftere og oftere foretog han vandringer over ørkenen til kanalen, hver gang så rigelig forsynet med føde, at han blev i stand til at henlægge et oplag af proviant.

Ene gik han ikke vejen derud. Hyppigt mødte han, hvad han kaldte "levende ligtog" – farvelsigere, der med den røde blomst i hånden "fulgtes" af flere eller færre venner. Altid tavse. "Selvmorderen" havde jo lukket munden på sig selv ved at lægge sin sidste vej gennem Tavshedens Tempel.

Sjældnere gjaldt toget en, der virkelig var død, forulykket, dræbt ved et hjerteslag eller ramt af anden bratdød. Slægt og venner kom bærende med den døde, over hvis ansigt søvnblomsten var lagt som en rød maske. Dette kunne Ercole Sabene forstå. Han nikkede, som ville han sige til de levende: Således bør I allesammen vente, til døden træffer jer hjemme. I skal ikke gå den i møde. Den natur, som har skabt jer, er også i stand til at opløse jer. Frugterne på træerne falder jo ikke til jorden af egen fri vilje, men først når tyngden tager dem. Tror I på Gud, så vent, til han sender bud efter jer.

Nu og da mødte han også transporter, der bragte dødsbådene til afskedshavnen. Ligkistelagret måtte jo stadig fornyes. Efterhånden blev han nøje kendt med forholdene omkring Dødens Grotte. Kun en enkelt båd havde blivende sted og var større og stærkere bygget end de andre, færgebåden, der brugtes til at lægge dødsgondolerne på afgangsplads og derfor var udstyret med skovldannede årer, bådshage og ror. Ercole Sabene udså sig dette fastere fartøj til at vove forsøget på med seende øjne at gå ad den store strøm for at udforske rejsens ende og mål.

Denne plan var i hans tanker af langt større betydning end de andres iver for at kortlægge, beskrive og samle viden om det bebyggede bælte. Man måtte skamme sig på marsboernes vegne, at de ikke kendte deres egen klode, men lod størstedelen af den ligge hen, viet ødet og det store mørke. Man kunne ikke vende tilbage til Jorden uden at have øvet denne bedrift, at have lært marsboerne det højeste mål for opdagertrang og forskervilje.

Ercole Sabene nærede tillige et lønligt håb om at sætte sig et blivende minde på den røde planet som den fremmede gæst, der havde givet stødet til at genvinde det fulde herredømme over kloden og ikke mindst til at afskaffe den gamle selvmordsdød.

33. Den sidste fart

En blikstille høstaften blev Ercole Sabene ene tilbage ved Dødens Grotte.

Det sidste afskedtagende følge var forlængst vendt om tit de levendes skove. Som en række myrer krøb de bort over den flimrende ørken. Solen gik ned i samme retning som strømmen. Ercole Sabene steg ned på bunden af kløften og så himlen som en blodfarvet portal ude bag fjernet, hvor klippevæggene lukkede sig om floden. Fra den modsatte side dukkede en af de små marsmåner op over den glødende gule ørkenrand. Inden længe glitrede dens safranfarvede skær som en tynd mangeleddet lænke frem over den pilende dødsflod.

Han var ene med himlen og strømmen. Højt over sir hoved øjnede han en enkelt flyver, der cinnoberfarvet af solnedgangen styrede tilbage mod de levendes land. Han. Så dens brede vingeslag og troede at mærke viftet fra den store rejste fjerhale. Alt var fuldkommen stille. Han hørte vandene sile om den lange rad gondoler, som strømmen alle tvang til samme side.

Øjeblikket var kommet. Men han turde ikke vove sig ind i dødsgrotten. Den lå mod floden som et skummelt ligkapel, blodrandet mod solnedgangen, med en grønlig koglende kontur på den anden side af skæret fra den stigende måne. Han vidste, at grotten var viet de udvalgte, tavshedens præster, de store "navnløse". Han ville ikke krænke Ral-folkets hellige tro ved at tage nogen af deres viede gondoler. Ved det stærke tov halede han færgebåden, som lå og red for strømmen, ind til bredden. De store skovldannede årer, der lignede brede finner,

var trukket indenbords. Bundens hule kasse var ikke samlet af spanter, men primitiv som en stenalderspram. Marsboerne var ikke søfarere, intet steds havde han set en båd under sejl.

Han skyndte sig at fylde båden med det forråd af tørret brødfrugt, han havde gemt hen i ly af nogle klippeblokke. Det måtte kunne strække til for lang tid, og han var vis på, at selve kanalfarten ikke ville tage mange dage ad den pilsnare strøm. Når den endte, traf han måske isolerede bopladser, hvor andre folk havde anden kultur – i modsat fald måtte han til fods søge hjem til sit udgangspunkt.

Store dynger tørret løv lå stablet op på bredden, bestemt til polstring af dødsbådene. Han sammenlignede det med høvlspånerne i de jordiske ligkister, og han stoppede sin egen båd fuld af de store visne og vellugtende blade for at sikre sig mod nattekølighed og høstkulde. Aftenen var allerede alt andet end varm. Så gik han ombord, hyllede sig i sin hvide kappe og plantede sig i det tørre lune løv med staven rejst ved sin side som en pindemast.

Han havde tænkt at oppebie solgryet, inden han kastede los og gav sig på fart. Men som han sad i løvet til midt på livet og så den østlige måne stige højere og skinne hen gennem kanalkløften som en stor St. Hans-orm og med ét blev den anden måne va'r, der tændtes som en stump sølvring ude, hvor Solen var sunket, svandt hans betænkeligheder ved straks at vove sig afsted. De to himmellys var jo lanterner nok på denne sejlløse strøm. Inden Solen hævede sig, kunne han være nået et langt stykke på rejsen for at se dagen gry over nye og forandrede bredder.

Han var ved at døse hen i sin lune løvseng, da energisjælen i ham pludselig tog styret: Er jeg opdager eller ikke? Hvad er her at være bange for? Lad os skære ned ad denne "hellige" dødskanal og se, hvortil den fører. En kirkegård – hvad andet? På Jorden begraver vi vore døde i jord, her gør de det i vand. Men død er død – det er en enfoldig sandhed, marsboerne trænger til at erfare. Der skal altså en jævn Jordens mand, som både hedder Herkules, skønt han ikke er nogen kæmpe, og ved det godt, skønt han ved såre lidt, til at belære dem derom. Jeg vil ikke forlade den røde planet, før jeg har befaret deres dødskanal og vist dem, at tre alen vand ikke giver en smule mere udødelighed end tre alen jord.

Hermed rejste Ercole Sabene sig og løsnede tovet, som fastholdt båden. Vandet i den lille havn havde ikke stærk strøm, det drev båden langsomt skurende forbi de tynde små dødsgondoler, så hver af dem fik et sidste knagende tryk til farvel. Med skovlårerne navigerede han ud af bugten. Og med ét tog kanalen ham – som suget af en malstrøm. Han mærkede årebladene stivne og rispende snitte gennem vandskorpen. Han holdt på dem krampagtigt med følelsen af, at hvis han slap, ville båden hvirvles om sig selv. Nu stod den i strømretningen, støttet som på to knivsblade i hans værkende hænder.

Klippemuren sydede forbi ham med en vanvittig hast. En lang furet væg, hvorpå den lille marsmåne koglede sine skyggebilleder i rifter, gigantiske profiler, fantastiske linjer, der bølgende dannede fabelvæsener, som ikke havde lighed med nogetsomhelst, han kendte, og dog syntes levende at stirre på ham fra dybe øjenhuler.

Han kunne ikke rive sit blik løs fra denne tårnhøje flade, der blev ved at hvirvle forbi. Pludselig så han, hvad den lignede. Det forvitrede stengulv i Maria Aracoëli-kirken havde rejst sig på højkant og fo'r forbi ham med sit tavl af slidte gravsten, hvorover han så ofte var faldet i staver. Snirklede udtrådte rester af dødsindskrifter, af stående figurer med korslagte håndled, af glemte våbenmærker, af krucifiksstumper, af marmormosaikker i spegede farver – hele det vældige gravgulv, hvor i over tusinde år mennesker havde trådt de sidste minder om forudgangne slægter ned i støv og forglemmelse. Afsatser og fremspring lignede de jordiske alternicher, hvor konger og kardinaler, fyrster og videnskabsdyrkere lå hugget i gulnet og grånet marmor som sovende lig på låget af deres egne sarkofager. Bed for os! Bed for os! Bed for os! Stumme og støvede suk fra de endeløse begravelsesvægge, hvorover de levendes øjne gled uden barmhjertighed. Mod den evige forglemmelse hjalp jo hverken marmor-epitafier eller besværgende vers. Tidens nådeløse glemselsflod skyllede hen gennem kirkerne. Det var denne flod, der her rev ham med sig – på denne fremmede klode, hvortil han ikke var knyttet med et eneste bånd eller minde.

Ercole Sabene lukkede sine øjne, kvalt af denne forkrænkeligheds-mønstring. Var det dog ikke latterligt, at han selv her i den gådefulde naturkanal ikke formåede andet end at fylde dette hvirvlende svælg med sin egen verdens gåder, med billeder og tankeforbindelser fra den klode, hvor han var fostret og hørte hjemme? Lethe havde altså taget ham, strømmen mod den underverden, døden, der var det eneste sikre fællesbegreb for de to kloder. Og nu sad han her og befolkede den med

jordiske hieroglyffer og drømte sig tilbage til Aracoëli. I stedet for at granske denne kæmpeflod, der dog måtte forbinde to have med ulige vandstand. En sølle forsker og opdager, der ikke evner at danne sig noget nyt verdensbillede, fordi han lukker sine skarpe øjne over det gamle, han er født med.

Også dette kanalsystem var naturligvis menneskeværk. Et rudiment af fortidskultur, snittet af kæmpekræfter, før den såkaldte syndkrig havde lagt maskinkulturen øde. Her, hvor nu kun de tynde dødsskaller stævnede ned ad den uhyre kanal, havde engang vældige flåder sejlet for bugnende drivsejl og spændt et rigdomsbælte om den tætbefolkede klode. Denne kanal havde måske spillet en lignende rolle som de vældige vandsnit, Jordens folk skar gennem landtanger for at forbinde have: Korinth, Suez, Panama … Også Jorden ville måske engang glemme disse storværkers bestemmelse og vie dem til vej for dødssejlads …

Ercole Sabene var sunket sammen i sin løvdynge. Hans glippende øjne så, at klippevæggen var kommet nærmere. Han lå helt inde i dens skygge. Månen bag ham var forsvundet. Han greb i sine åreskovle for at undgå at styre på den tårnhøje klippemur, som han så, kun var det nederste trin af en uhyre trinpyramide. Kanalen syntes pludselig at spalte sig ud i flere løb, hvor strømmen gik endnu stridere og hastigere. Båden fløj frem i det smalle stræde. Vandet knitrede og knækkede, det ligesom kogte op ad de nære bredder.

I sidste øjeblik undgik han at tørne på. Men idet han hvirvledes forbi den store spøgelsesagtige trappepyramide, skimtede han noget, der lignede opskyllet tang, spækket med store grå muslingeskaller. Som et gys løb den tanke igennem

ham, at det måtte være strandede dødsbåde, og at de hvide stilke, der skinnede fosforblegt i de slimede tangdyner, måtte være knogler og benrader i opskyllet kaos.

Hertil og ikke længer! Her begyndte altså kirkegården, hvor de døde knustes som skøre skaller i en fælles affaldsdynge. Dér lå sagtens også den vise marsstyrer og rådnede i "urskødet" – en opskyllet rakkerkule, hvor aldrig nogen levende kom for med blomster at dække resterne af en elsket. Her skilte kloakken sit bundfald ud. Alt, hvad et selvgodt og ubarmhjertigt racedyrker-aristokrati smed ud som dårligfødt, misdannet, ufuldbåret og ulovligt, flød sammen her til en sump, der kunne modtage de selvgode, når de fandt stunden belejlig til at bryde op fra livsgildet.

Til den levende og rendyrkede trinpyramide i kulturskovenes dyb svarede altså her – ligesom på Jorden – en dødspyramide, der dog mere lignede en mødding end de kærlighedsviede grave, hvori Jorden lagde sine døde. En ukærlig og ukristelig tankegang havde lært dem at gøre døden til en kloak, fordi de ikke turde se forkrænkeligheden i øje.

Ercole Sabene havde fået sin anelse bekræftet. Men farten var ikke til ende. Efter at båden var knitret forbi den makabre trinpyramide, kom den pøny ud i frit løb, hvor strømmen gik med ensformig hast. Klippevæggen syntes til begge sider at åbne sig for nye snit – tværkanaler, der skar sig frem til hovedkløften. Han havde blot at følge strøm og vind. Med blot den allermindste jordiske motorbåd kunne han have gjort afstikkere op ad disse sidekanaler og opdaget ukendte egne. Nu var han kun et fnug, der drev med strømmen, hvorhen den ville.

Efter at begge månerne var gået ned, stod kløftens stjernehimmel fuld af store funklende lys. Nu og da gled et stjerneskud ned mod klippekammen. Han gav sig ikke til at ønske, men de små ildbuer bragte ham tilbage til Jorden, hvis nætter han havde set gennemsitret af ganske andre helvedesluer.

Han kunne ikke længer skelne kysterne, han gled forbi. Uden at kunne mærke passaten i sin ryg, sad han nedboret i sin løvseng med armene hængende over hver sin åreskovl. Vandet rislede om båden med en dumpt orglende syngen. Han skylledes og skylledes bort. Hvorhen? Han kunne ikke standse, ikke lægge til land, allermindst vende om. En usynlig magt havde grebet ham – han førtes af en vældig hånd. Om nu denne modstandsløse fart pludselig slusede ned i en katarakt, styrtede i et vandfald, så strømmen under ham piskedes til skyer af skum? Han angrede for sent, at han ikke havde prøvet at klamre sig på grund i dødspyramiden fremfor således at pile afsted mod et sidste forfærdende mål.

Han frøs i løvet, der var blevet klamt. Sin kappe havde han viklet op om hovedet for det kolde pust, der slog ned på ham fra den stjernefyldte himmel. Tørsten brændte hans strube, og først nu gik det op for ham, at han havde glemt at forsyne sig med drikke. De tørre frugter blev stikkende på den tørre gane. Mon vandet, han gled på, var salt eller lod sig drikke? Han gruede for at skulle væde sin tunge med vand fra den ligfyldte kloak.

Men tørsten pinte ulideligt. Han rettede sig besværligt op og fik hånden stukket i strømmen. Vandet løb ud mellem hans fingre, men han trykkede den våde hud til sine læber. Det var,

som huden løsnede sig og blev hængende. Da skelnede han ved stjerneskæret, at hele håndfladen var rød som blod. Og til sin gru så han, at hans fingre havde fanget et stort blødende kronblad af den store søvnblomst. Vandet om ham drev altså endnu med døde og med de røde blomstermasker, som dækkede deres lighvide ansigter.

Med neglene rensede han sin hånd for denne dødsurt som for gift. Og han tænkte ikke mere på at stille sin febertørst. Han lagde sig bagover med hovedet på bådens kant og ventede således i en kvalm og syg døs på, at morgenen skulle rinde op og vise ham, hvorhen natten havde ført ham.

I halvvågen smerte lå han og lyttede til vandenes brusen. Den voksede og voksede, den steg til larm. Han forsøgte at skrige, men skriget blev stikkende i halsen. Han fornam suget i den svimlende fart, planken under ham skød. Inden længe ville vandfaldet hvirvle ham i dybet måske opsluge ham i klodens indvolde. Således som han havde set vandet styrte ned i et sortnende afgrundssvælg i kaskaderne ved Tivoli. Han reves mod rejsens forfærdelige mål. Som den røde søvnblomst kunne have skånet ham for at se.

Pludselig begyndte himlen over ham at lysne. Stjernerne var slukte. En umådelig viftestråle af rødmende glans stod op bag hans nakke. Han formåede ikke at rejse hovedet. Men han så, hvorledes klippevæggen sank til begge sider. Det måtte være havet, som nærmede sig. Om et par øjeblikke ville strømmen under ham fosse ud i oceanet, han aldrig havde set.

Han lå og vred sig i det knitrende løv. Omsider lykkedes det ham at få hovedet stemmet op mod bådkanten, så han kunne rette blikket fremad. Hans anelse var rigtig. Strømmen pilede

afsted, krummet i en bueflade af glasklart vand. Larmen fra den kommende katarakt durede i hans øren. Og nu så han selve styrtet foran sig: en sky af pulveriseret vand stod op over synsranden.

Med ét blev kanalen snæver som en rende, en grav. Og nu kendte han pludselig skyen, der krøb frem imod ham. Kvælerslangen, der bovnede ud. Den dækkede hele kanalen om ham. En mælkehvid tåge fyldte hans øjne, og han slubrede døden i sig som et bundløst bæger absint …

… Om morgenen blev Ercole Sabene samlet op i løbegraven. Brilleglassene var knust i hans hjelm. Den giftige gas havde fortæret hans lunger. Men han lå og smilede, som havde han haft en bitter og sælsom drøm.

Om "Himmelskibet"

Forfatter: Sophus Michaëlis (1865-1932).
Org.udgave: Sophus Michaëlis: *Himmelskibet.* Gyldendalske Boghandel – Nordisk Forlag. København — Kristiania – Berlin – London 1921. Denne udgave er baseret på 2. oplag af førsteudgaven (1921).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter Étienne Léopold Trouvelot (1827-1895): *Planeten Mars. Observeret 3. september 1877.*

ISBN 978-87-7628-175-5
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-416-0 (Ølstykke 2015).

© 2025 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk